

ขบวนการ

เสรีไทย

ของ...

โดย

“แสงประทีป”

ดร.ปรีดี พนมยงค์
มร.ว.เฟื้อย ปราโมช

สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

ขบวนการ - - -

☆☆☆ เสรีไทย

ของ

ดร. ปรีดี พนมยงค์

ม.ร.ว. เสรี ปราโมช

ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์

โดย

“แสงประทีป”

ผู้เขียน

“บันไดทองของชีวิต”

“การนอกลีอกในรัฐธรรมนูญไทย”

PRIDI-PHOONSUK
ปรีดี - พนมยงค์

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion

OPENBASE.in.th

จัดพิมพ์จำหน่ายโดย
สำนักพิมพ์ บันดาลสำส่น

๑๓๖-๑๓๘ ถ. นครสวรรค์
ผ่านฟ้า จ. กรุงเทพมหานคร
๑๐๑๐ ข้างโรงพยาบาลนคร เพชรราณา
ประตูน้ำ จ. กรุงเทพมหานคร

๑ “ การนองเลือดในรัฐธรรมนูญไทย ”

หนังสือประวัติศาสตร์ หนากว่า 600 หน้า ภาพ
ประกอบตั้งแต่ 24 มิถุนายน 2475 ถึง 14 ตุลาคม
2516 ปกแข็งสวยงาม

ส่งซื้อได้ที.....

สำนักพิมพ์ บันดาลสำส่น

พิมพ์ที่ ทวีการพิมพ์ 14/12 ซอยสะพานขาว
ถนนประชาธิปไตยสาย 2 บางซื่อ กรุงเทพฯ ☎ 852247 (ต่อ)
นายยืนแสง แซ่แก้ว ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2516

คำนำ

หลังจากหนังสือ “การนองเลือดในรัฐธรรมนูญไทย” ได้ผ่านการพิมพ์ออกไปเรียบร้อยแล้ว ก็มีเหตุ
จูงใจอยู่หลายประการที่ทำให้การดำเนินงาน สร้างหนังสือ
“ขบวนการเสรีไทย” ปรากฏเป็นเล่มติดตามมาใน
เวลาอันใกล้ฉับนี้

เหตุจูงใจที่ทำให้เกิดหนังสือเล่มนี้ขึ้นมาได้ ก็มีอยู่
ว่า

(๑) ผู้เขียนได้มี การติดต่อกับ ม.ร.ว. เสนีย์
ปราโมช ในเรื่องการเขียนหนังสือ “การนองเลือดใน
รัฐธรรมนูญไทย” มาใหม่ ๆ สด ๆ และได้รับการต้อนรับ
รับด้วยสันทวไมตรีอันดีเยี่ยมเยิงผู้ใหญ่ทั่วไป

(๒) มีผู้เสนอความสนใจและต้องการให้ “ขบวนการ
เสรีไทย” ออกมาในการจัดทำของผู้เขียนโดยเจตนา
ที่ดีมีไมตรีจิต

(๖)

(๓) เรื่องราวเคยได้เริ่มมาบ้างแล้วบางตอนของ
เนื้อเรื่องใน “การนองเลือดในรัฐธรรมนูญไทย”

(๔) จากความสนใจใคร่ จะค้นคว้าหลัก วิชาที่มี
ความละเอียดกว้างขวางในเรื่อง “ขบวนการเสรีไทย”
นี้

(๕) ได้เข้าไปขอความกรุณาเป็นทำนองปรึกษา
หารือและขอร้องขอความร่วมมือกับท่าน ม.ร.ว. เสนีย์
 ปราโมช ก็ได้รับความเอื้ออารีเป็นอย่างดีตามวิสัยของ
ผู้ใหญ่ จึงทำให้เกิดมีกำลังใจขึ้น

(๖) ความจำใจใน ความ จำเป็น เพราะ การงาน
ว่างมือลง แต่การดำรงชีวิตประจำวันมันไม่หยุดนิ่งอยู่
เฉยได้ทุกวันไป เพราะไม่ต้องการว่างงานอยู่เฉย ๆ

ขบวนการเสรีไทย เล่มนี้น้อย^๕ ความจริงควรจะ
มีชื่อเป็นอย่างอื่นเสียมากกว่า เพราะเรื่องราวของที่มีอยู่
ในหนังสือเล่มนี้ มันมีน้อยเกินไปที่จะใช้คำว่า “ขบวนการ”
ซึ่งมีเหตุการณ์และแผนดำเนินงานอย่างกว้าง

(ค)

ขวางใหญ่หลวง แต่หนังสือเล่มนี้เสกเกินไปไม่เหมาะที่จะใช้ซ้ำ^๕เลย

แต่ก็เป็นความจริงของเนื้อเรื่องภายในเล่มได้กล่าวถึงเฉพาะแต่ในเรื่องของ “ขบวนการเสรีไทย” นี้โดยตรง จึงจำเป็นจะต้องใช้ซ้ำ^๕ไป เพื่อให้ตรงกับเรื่องในเล่มนั่นเอง

เพราะเล่มเล็กและต้องรวบรัดจำกัดข้อความตลอดจนย่อเนื้อเรื่องตัดตอนเฉพาะบางส่วนของเห็นว่าจำเป็นและสำคัญจะนำมาเผยแพร่ไว้ จึงทำไปเท่าที่สามารถจะรวบรัดไว้ แต่ไม่ถึงกับเสียความสำคัญหรือความดีที่ควรจะไปเสียทั้งหมดเลยทีเดียว

ส่วนเรื่องราวของ ขบวนการเสรีไทยยังมีอีกมากหลายเท่าจากที่ได้นำมากล่าวไว้ในที่นี้ หากมีผู้สนใจจะได้พยายามศึกษา ค้นคว้า รวบรวม นำมาสนองความต้องการเพิ่มเติมในโอกาสต่อไป

ผลได้จากหนังสือเล่มน้อยๆ นี้ ย่อมทำให้ผู้อ่านได้เกิดประโยชน์ในหลายทัศนะด้วยกัน ทั้งที่มีค่ากล่าว

(१)

อยู่ในคำนำของหนังสือ “การหลงผิดในรัฐธรรมนูญไทย” ก่อนหนึ่งว่า

“ทำดี ดุจกิดุม ครองตน”

ความหมายของ คำในที่นี้ มีความ กว้าง ขวางมาก
เกินไป ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความว่า “ดี” นั้นมีอะไรบ้าง
 ที่ควรจะได้จำกัดลงไปดังนี้.

[illegible]

แสดงให้เห็นได้ว่าหนังสือเล่มที่อยู่ในมือของท่าน
นี้มี “ดี” พอที่ผู้อ่านจะหาได้ในหลายประการด้วย
กัน เมื่อได้อ่านจบลงไปแล้วจะเห็นได้ว่าหนังสือเล่มนี้
“มีค่าเกินราคา อย่างหากำพูไม่ได้ที่เดียว”

หากจะมีความดีเกิดขึ้นจากหนังสือเล่มนั้นมาใน
ทางใดก็ตาม ข้าพเจ้าขอแนะนำความดีทั้งหมดในหนังสือ

(๑)

สื่อเล่มนี้ มอบให้ แก่ บรรดาเสรีไทยทั้งหลายที่ได้อุทิศ
กำลังความคิด — สติปัญญา — กำลังกายและกำลังทรัพย์
ทุกคนไว้ในที่นี้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

๑. ท่าน ดร. ปรีดี พนมยงค์ ผู้เป็นหัวหน้า
เสรีไทยภายในประเทศไทย

๒. ท่าน ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ผู้เป็นหัวหน้า
เสรีไทยในสหรัฐอเมริกา และกรุณาให้ความเอื้ออาทร
ไมตรีจิตแก่ผู้เขียนเรื่องนี้

๓. ท่าน ดร. ดิเรก ขัยนาม ผู้วางรากฐาน
แหล่งวิชาที่ทำให้ ผู้เขียนได้ใช้เป็น ที่ค้นคว้า ได้มาเป็น
หลักบางส่วน

๔. ท่าน ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ผู้เป็นตัวละคร
เสรีไทยซึ่งให้ความรู้แก่ผู้สนใจอยู่เสมอ

๕. ท่าน พล.อ. เนตร ขะมะโยธิน ผู้สร้าง
“งานใต้ดิน” ไว้ให้ศึกษาค้นคว้า

๖. ท่านทวี บุญยเกษตร ผู้มีบทบาทสำคัญคน
หนึ่ง

๗. ท่าน พล.ต.อ. อุดุลย์ อุดุลยเดชจรัส ผู้
มีบทบาทสำคัญคนหนึ่ง

(ณ)

ส่วนความผิดพลาดบกพร่อง ซึ่งต้อง ทำให้ผู้อ่าน
ผิดหวังด้วยประการใดก็ตาม ข้าพเจ้าขออ้อมรับผิด
โดยคุณดีภาพทุกกรณีทีเดียว เพราะข้าพเจ้าถือเสียว่า
ข้าพเจ้าก็กำลังเป็นนักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องนี้
อยู่คนหนึ่งเท่านั้น หวังว่าผู้อ่านคงเข้าใจและอภัยให้
ด้วยไมตรีจิต

ขอแสดงความนับถือ

“แสงประทีป”

(ช. วรศิลป์ สุวรรณสุข)

เลขที่ 22

ถนนประชากรานูร์ 1

กรุงเทพมหานคร

ความนำ

สงครามโลกครั้งที่ ๒

๒๗ พฤศจิกายน ๒๔๘๓ ญี่ปุ่นได้ทำสัญญากระชับเกลียวความสัมพันธ์อันดีกับเยอรมัน ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นในขณะที่เยอรมันกำลังมีอิทธิพลและแสนยานุภาพอันเกรียงไกรอยู่ในยุโรป และในปลายปี ๒๔๘๔ ญี่ปุ่นก็ได้ทำสัญญาสัมพันธไมตรีรักษาความเป็นกลาง กับรัสเซีย จึงทำให้ ประเทศญี่ปุ่น กลายเป็น มหาอำนาจ ขึ้นมาในเอเชียบูรพาพาคณะนั้น

ในปี ๒๔๘๔ นี้ มหาสงครามได้เปิดฉากลุกลามแผ่ขยายกว้างขวางออกไปทั่วทวีปยุโรป และลุกลามเลยไปถึงประเทศในทางตะวันออกไกล ญี่ปุ่น เยอรมัน และอิตาลี มีแนวนโยบายตรงกันจึงได้ร่วมทำสัญญาร่วมพลังรบกันเรียกว่า “ฝ่ายอักษะ”

ฝ่ายอังกฤษและอเมริกาก็ได้ทำสัญญาร่วมพลังกัน
เรียกว่า “ฝ่ายสัมพันธมิตร”

เงามหาภัย ในการสงครามได้ย่างกรายเข้ามาโอบ
ประเทศไทยเข้ามาอย่างใกล้ชิดแล้ว ท่วมทวยร้าย
กำลังยื่นเกาะประคองอยู่หน้าบ้านของเรา

ไทยเตรียมพร้อม

รัฐบาลจึงได้เปิดการประชุมสภาผู้แทน และ
ตราพระราชบัญญัติกำหนดหน้าที่ของคนไทยในเวลา
รบเตรียมทำไว้ ดังต่อไปนี้

“โดยที่สภาผู้แทนลงมติว่า สมควรกำหนด
หน้าที่ของคนไทยในขณะ^๑ที่ประเทศไทยต้องเข้า ทำ
การรบนั้น ไว้เพื่อปฏิบัติการให้ถูกต้องตามแบบแผน
ของราชการ และเพื่อความ^๒เป็นไทยให้อยู่ตลอด
ไป

จึงมี พระบรมราชโองการ โปรดให้ ตราพระราช-
บัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำยินยอมของสภาผู้แทน
ราษฎรดังต่อไปนี้

มาตรา ๑. พระราชบัญญัติ^๕ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติกำหนดหน้าที่ของคนไทยในเวลารบ พุทธศักราช ๒๔๘๔

มาตรา ๒. ให้ใช้พระราชบัญญัติ^๕ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓. เมื่อ ประเทศไทย ต้อง ทำการ รบกับ ประเทศหนึ่งประเทศใด ประชาชนชาวไทยทั้งมวล มีหน้าที่ต้องปฏิบัติ ในทุกทางที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทย และขัดต่อประโยชน์ของประเทศที่ทำการรบกับประเทศไทย นอกจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ^๕คนไทยทุกคนจะ ต้องปฏิบัติ หน้าที่ ตาม กฎหมาย อื่นที่กำหนดไว้อีกด้วย

มาตรา ๔. คนไทยคนใด ล่วงรู้แผนการ ฐานที่ ตั้ง การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกำลังพล กำลังอาวุธ การเงิน หรือการอื่นใดในทำนอง^๕ของข้าศึกให้ผู้อื่นทำรายงานต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร หรือฝ่ายปกครองโดยมิชักช้า

มาตรา ๕. คนไทยทุกคน ต้องทำการต่อสู้ข้าศึก
ทุกวิถีทาง ด้วยกำลังอาวุธ กำลังทรัพย์ หรือกำลังอื่น
ใดตามคำสั่งของราชการ แต่เมื่อตกอยู่ในฐานะที่ไม่
สามารถทราบคำสั่งของทางราชการได้ ก็ต้องจัดการต่อ
ต้านไปตามวิถีทางที่ทำได้จนถึงที่สุด ถ้าไม่สามารถต่อ
ต้านไว้ได้ให้ทำการขจัดขวาง หรือก่ออุปสรรคต่าง ๆ
เพื่อมิให้ข้าศึกได้รับความสะดวก และให้ทำลายเครื่อง
มือเครื่องใช้อุปโภค หรือบริโภค บ้านเรือนที่อยู่อาศัย
สัตว์พาหนะ และสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นของตนและของ
ผู้อื่น หรือของทางราชการ อันจะอำนวยผลประโยชน์
ให้แก่ข้าศึกนั้นเสียสิ้น

มาตรา ๖. ในการปฏิบัติต่อต้าน หรือการบ่อน
กันมิให้ข้าศึกได้รับความสะดวก หรือประโยชน์นั้น ให้
พึงถือว่า เป็นกรณีที่ข้าศึกได้บังอาจกระทำการอันไม่
เป็นธรรมต่อประเทศไทย ฉะนั้นสิ่งใด ๆ ที่สามารถ

เป็นประโยชน์อันการทำลายข้าศึกอธรรมได้แล้ว ย่อม
ที่จะทำสิ่งนั้น ๆ ได้

มาตรา ๗. ผู้ใดฝ่าฝืน หรือละเมิดไม่ปฏิบัติตาม
มาตรา ๔ หรือมาตรา ๕ มีความผิดต้องระวางโทษ
ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ทรัพย์สินส่วน
ตัวผู้กระทำผิด ตามวรรคก่อนให้ริบเสียสิ้น

มาตรา ๘. การ พ้อง ขอให้ ลงโทษ ผู้กระทำผิด
ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ลบหลู่ ความผิดตาม กฎหมาย
ลักษณะอาญา หรือกฎหมายอื่น ๆ

มาตรา ๙ ให้นายกรัฐมนตรี รักษาการณให้เป็น
ไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระ-
ทรวง เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

รับสนองพระบรมราชโองการ.

จอมพล ป. พิบูลสงคราม.

นายกรัฐมนตรี

ญี่ปุ่นชวนร่วมรบ

ต่อมาอีกประมาณ ๒ เดือนเศษ หลังจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ออกใช้แล้ว รัฐบาลญี่ปุ่นได้ส่งทูตนำสาส์นของรัฐบาลเข้ามาเจรจาขอทำสัญญาร่วมรบ แสดงความหวังดี ค่ายไมตรี ที่จะสถาปนาวงไพบูลย์แห่งมหาบูรพาเอเชียร่วมกัน

จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีได้เปิดการประชุมคณะรัฐมนตรีเป็นการด่วน การประชุมได้เป็นไปอย่างเคร่งเครียด ตกเถียงกันหน้าคำหน้าแดง มีการขัดแย้งกันไปคนละทัศนะและหลักการ ความเป็นความตายของประชาชนชาวไทยทั้งชาติตกอยู่ในห้วงกึกของการประชุมคณะรัฐมนตรีในครั้งนั้น

ผลสุดท้าย ก็ได้ตกลงมติเป็นเอกฉันท์ว่า บัณฑิตเสนอของรัฐบาลในการที่จะทำสัญญาร่วมรบกับญี่ปุ่นนั้นไป นั้นก็หมายถึงการต้องการสู้รบกับญี่ปุ่นเมื่อถึงคราว

รัฐบาล จึงได้สั่งเตรียมการ อย่างลับ และรีบด่วน โดยการระดมพลทหารกองหนุน โดยมีหมายเหตุ

ทหารเข้าประจำการส่งไปเรียกถึงตัวโดยตรง และส่งไป
รักษาการตามจุดยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่สำคัญ ๆ ไว้ทุกจุด
โดยไม่ประกาศอย่างเปิดเผย โดยเฉพาะตามจุดสำคัญ ๆ
ทางภาคใต้ตามชายฝั่งทะเลและเขตแดนติดต่อกับ

ทางบ้านข้าราชการและประชาชน รัฐบาลก็ทำ
การกำชับในตำแหน่งหน้าที่และมีการปลุกกำลังใจปลอบ
ขวัญ เรียกร้องการสมัครสมานความสามัคคี และปลุก
ปลอบใจให้มีความตั้งใจเข้มแข็งยิ่งขึ้น เรียกร้องความเสีย
สละทั้งกำลังกายกำลังทรัพย์สละจนหมดจนหยาดเหงื่อและ
ชีวิต เพื่อความเป็นไทยอยู่ได้ตลอดไป ทั้งทางวิทยุ
กระจายเสียงและวิธีอื่น ๆ อยู่ตลอดเวลา

เปิดฉากโจมตี

วันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ เครื่องบินรบ
หลายร้อยเครื่องของกองทัพอากาศญี่ปุ่นได้ทะยานขึ้นสู่ท้องฟ้า
จากเรือบรรทุกที่ลอยลำ อยู่กลางทะเลร่วมมือนับหมื่นเรือ
คาน้ำขนาดเล็ก ซึ่งเล็ดรอดเข้ามาในมหาสมุทรหลวงจาก

จากการ สังเกตของ เรือรบลาดตระเวนของกองทัพเรือ
อเมริกาเข้าทำการจู่โจมที่กองเรือรบอเมริกา ซึ่งจอดนิ่ง
อยู่ในอ่าวเพิลซาเบอร์ กองบัญชาการรบทางทะเลของ
อเมริกาถูกจู่โจมอย่างรวกเร็วราวสายฟ้าแลบ และ
หนักหน่วงทำความเสียหายให้แก่กองทัพเรือ อย่างใหญ่
หลวงประธานาธิบดีแถลงว่า เป็นความเสียหายอย่าง
ย่อยยับและใหญ่ยิ่ง

บุกเข้าประเทศไทย

วันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ กองทัพอันเกรียง
ไกรในจำนวนไม่น้อยของญี่ปุ่นได้เทียบเรือรบเข้ามายก
พลขึ้นบกทางภาคใต้ของประเทศไทยแถบชายทะเล

ทางจังหวัดสงขลา พอโผล่เข้ามาก็ถูกทหารไทย
ต่อต้านด้วยความเข้มแข็งของ ป. พัน ๑๖ ยิ่งต่อสู้อย่าง
ยิบตา ทำให้ฝ่ายทหารหาญหน่วยกล้าตายของฝ่ายกอง
ทัพญี่ปุ่นยับเยินไปมิใช่น้อย

ทางจังหวัดปัตตานี ก็ได้มีการต่อสู้กันอย่างทรหด
ออกทนไทยเรารวมพลังทั้งทหารข้าราชการ ตำรวจ ลูก
เสือและประชาชน สู้รบกันจนตายกันไปฝ่ายละไม่น้อย
พ.อ. ขุนอิงคฤทธบริการ ถูกปืนตายในสนามรบนั่นเอง.

ทางจังหวัดนครศรีธรรมราช ชุมพร และประ
จวบศรีจันทร์ ฯลฯ เรื่อยขึ้นมาถึงจังหวัดสมุทรปราการ
มีการสู้รบกันอย่างทรหดออกทนยิ่งยวด

ในขณะที่มีการสู้รบกันระหว่างกองทหารของญี่ปุ่น
ผู้บุกรุกราน บ้าน เมืองของเรา กับเจ้า ของบ้าน ผู้รักษา
หน้าที่ของตน ตามที่ทางราชการได้ประกาศไว้แล้ว
นั้น เสียงปืนยังต่อสู้กันตึงสนั่นหวั่นไหวอยู่ในเวลานี้
จอมพล ป. พิบูลสงคราม กำลังออกไปตรวจชายแดน
เขมร เพื่อวางแผนป้องกันญี่ปุ่นที่จะละเมิดอธิปไตย
ของไทยเข้ามาทางค่านั้น เมื่อรู้ข่าวการบุกเข้าโจมตี
ทางชายฝั่งทะเลแล้ว จึงรีบกลับเข้ามากรุงเทพฯ ทันที

คณะรัฐมนตรีประชุมด่วน

โดยไม่รอช้าเมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม เข้ามาถึงกรุงเทพฯ และได้รับรายงานการบุกเข้าประเทศไทยของทหารญี่ปุ่น ในขณะที่เสียงปืนกำลังก้องกัมก้องสนั่นหวั่นไหวอยู่โดยทั่วไปตลอดเวลานั้น

คณะรัฐมนตรีก็ได้มีการ ประชุมกัน อย่างเร่งร้อน และเคร่งเครียดอย่างที่สุด เพราะคณะรัฐมนตรีมีความเห็นแยกออกเป็นหลายฝ่ายในทัศนะต่างกัน

ฝ่ายหนึ่งมีความเห็น ว่าญี่ปุ่นละเมิดอธิปไตยไทย ซึ่งได้มีสัญญาไม่รุกรานซึ่งกันและกันไว้แล้วนั้น นับว่าเป็นฝ่ายไร้คุณธรรม ไม่จำเป็นจะต้องเปิดการเจรจาให้เสียเวลาไปโดยไร้ประโยชน์ ควรรวบรวมกำลังของไทยเราเข้าต่อต้านและสู้รบกับผู้บุกรุกไปจนถึงที่สุด

อีกฝ่ายหนึ่งก็แย้ง ขึ้นว่าเรื่อง อะไรเรา จะไป สู้รบกับกองทัพญี่ปุ่นอันเกรียงไกรเหนือกว่ากำลังของเรามากมายนัก ถึงแม้ว่าเราจะขึ้นสู้รบต่อไป ก็จะทำให้เกิดความเสียหายเหลือกราญ เมื่อเขา เป็นลมพัดแรง มาเราก็ควรเป็นหนูลู่ไปตามลม เพราะเราเป็นประเทศเล็ก

ฝ่ายข้าง ต้องการให้ทำการสู้รบโดยไม่ยอมเจรจา
ผ่นกลายอะไรเลย ก็มี ดร. ปรีดี พนมยงค์ ดร. ทิเรก
ชัยนาม และนายวิลาศ โอสถานนท์

ฝ่ายข้างพวกของจอมพล ป. พิบูลสงคราม เห็น
ว่ากำลังไทยเราน้อยกว่าเกรงว่าจะต้องพ่ายแพ้แก่เขาไป
ในที่สุด ซึ่งถึงแม้จะขอกำลังไปทางฝ่ายสัมพันธมิตรก็
คงไม่เพียงพอ ต่อ กำลัง อัน มหาศาล ของ ฝ่าย รุกราน
เพราะเคยมีการขอร้องความช่วยเหลือ ไปทางประเทศ
อังกฤษแล้ว ได้รับคำตอบมาว่าให้ไทยช่วยเหลือตัว
เองไปก่อน กว่าเขาจะเข้ามาช่วยเราได้ ก็จะเข้าทำนอง
ที่ว่า “กว่าถั่วจะสุกงาก็ไหม้” ไปเสียแล้วนั่นเอง และ
ก็ยังมีเหตุผลอื่นอีกมาก

ผลสุดท้ายจอมพลป. พิบูลสงคราม ก็ตัดสินใจทำ
สัญญา กับฝ่ายญี่ปุ่นผู้บุกรุก เพื่อผ่นกลายความร้ายแรง
ให้แบ่งเบาลงไปบ้าง โดยการยินยอมให้กองทัพญี่ปุ่น
เดินผ่านประเทศไทยไปได้โดยไม่มีการขัดขวาง เสีย
งบหนึ่งแห่ง การต่อสู้กันจึงสงบลงได้ ในวันที่ ๕ ธันวาคม
๒๔๘๔ เวลา ๑๒.๐๐ น. นั้นเอง

ปรับปรุงคณะรัฐมนตรี

เมื่อมีการขัดแย้งกันขึ้น ในระหว่างงานสำคัญของ
ชาติเช่นนั้น จอมพลป. พิบูลสงคราม จึงได้จัดการปรับ
ปรุงคณะรัฐมนตรีเสียใหม่โดยให้

๑. ดร. ปรีดี พนมยงค์ รัฐมนตรีว่าการกระ-
ทรวงการคลัง

๒. ดร. ทิเวก ชัยนาม รัฐมนตรี

๓. หลวงสังวรยุทธกิจ รัฐมนตรี ฯลฯ

เมื่อฝ่ายคัดค้านไม่เห็นด้วยกับการตกลงทำสัญญา
ระหว่างไทย กับญี่ปุ่น ได้ออก ไปจาก การ เป็นรัฐมนตรี
แล้ว จอมพลป. พิบูลสงคราม ก็คัดเลือกบุคคลอื่นเข้า
มาแทนต่อไป

ดร. ปรีดี พนมยงค์เป็นผู้สำเร็จ ฯ

กลไกการเมืองเป็น เรื่องของ ความ คิดเห็น เพื่อ
ช่วยให้ประเทศไทยเป็นไทยอยู่ได้ตลอดไป จอมพลป.
พิบูลสงคราม ก็ใช้วิธีผลักดันให้ ดร. ปรีดี พนมยงค์

แสงประทีป

๑๓

ขึ้นไปเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เสีย เพื่อจะได้
เป็นโล่ห์ กำบังขณะ ที่ประเทศชาติ กำลังตกอยู่ในภาวะ
เฉียดหนัมหากภัยอยู่นี้

ประกาศสงครามร่วมรบ

ญี่ปุ่นไม่ค่อยไว้วางใจไทยในฐานะที่ทำสัญญาให้
กองทัพเดินผ่านประเทศไปรบกับประเทศ อื่นโดยเกรง
ว่าไทย จะทรยศหัก หลังด้วยการ ช่วยเหลือฝ่าย ตรงข้าม
ทำให้ญี่ปุ่นต้องเสียเปรียบทางกลยุทธ์ไป จึงได้พยายาม
รบเร้าให้จอมพลป. พิบูลสงคราม ทำสัญญาร่วมรบด้วย
เมื่อไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ จอมพลป. พิบูลสงคราม จึง
จำใจต้อง ทำสัญญาร่วมรบ ไปกับญี่ปุ่นโดย การประกาศ
สงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร แต่ก็มีได้นำอาวุธยุทธโ-
ปกรณ์ออกใช้ในการสงครามด้วย โดยอ้างเหตุผลเพียง
พอขอไปที่เท่านั้นเอง และได้ทำการประกาศสงคราม
ไปเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ด้วยการไม่
ผ่านการประชุมสภาฯ แต่อย่างใด

กำเนิดเสรีไทย

วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นวันที่จอมพลป. พิบูลสงคราม ได้ลงนามและประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร ร่วมรบกับญี่ปุ่นอันเป็นฝ่ายอักษะ ตามความอื้อฉาวและขอร้องของกองทัพญี่ปุ่น ซึ่งได้ใช้ความพยายามตั้งแต่แรกเป็นต้นมา ด้วยความจำใจและไม่เต็มใจ เพราะกองทัพของญี่ปุ่นได้มาตั้งฐานทัพอยู่ในประเทศไทยเพื่อขอเดินทัพผ่านไป ไจมาตี มาเลเซีย, บิแน, สิงคโปร์ และอินโดนีเซียต่อไป

เพียงแต่ญี่ปุ่นกับ ไทยได้ ทำสัญญาขอ ตั้งฐานทัพในประเทศไทย เพื่อเดินทัพผ่านไปโดยจะรักษาความเป็นเอกราชและอธิปไตยของไทยไว้ด้วยความไมตรี ในวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ เพื่อยุติการต่อต้านการล่อลวงล้าละเมิดความเป็นเอกราชและอธิปไตยของไทยนั้น ยังไม่เป็นที่พอใจและไว้วางใจของกองทัพญี่ปุ่น

เท่าไรนัก ญี่ปุ่นเกรงกลัวว่าไทยจะคิดไม่ซื่อหรือทรยศหักหลังขึ้นเมื่อใดก็ได้ นั่นเอง

แต่ก็เป็นไปตาม ความคตหมาย ของญี่ปุ่นอย่างไม่ผิดเพี้ยน นับตั้งแต่วันที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีของไทย ได้ทำสัญญายุติการต่อต้านการยกพลขึ้นบกเข้าสู่ประเทศไทยตาม ชายฝั่งทะเลดัง ได้กล่าวมาแล้ว และความคิดเห็นของคนไทยในคณะรัฐมนตรีมีการขัดแย้ง กัน ถึงกับ ต้อง ปรับปรุง คณะรัฐมนตรี ใหม่ หลังจากการลงนามในสัญญาระหว่างไทยกับญี่ปุ่นในวันนั้นแล้ว

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ก็เริ่มโครงการขบวนการเสรีไทยใต้ดินขึ้นทันที เพื่อหาโอกาสทำลายล้างและหาทางกำจัดญี่ปุ่นให้ออกไปเสียจากประเทศไทย

เริ่มหาวิธีโดยการประสานงานกับคนไทยที่อยู่ในต่างประเทศโดยทั่วไป เท่าที่จะหาวิธี การและผู้ร่วมงานซึ่งมีความคิดเห็นตรงกันได้ ทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างลับโดยทั่วไปอย่างเร่งรีบ

เสรีไทยใหญ่ในสหรัฐอเมริกา

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ซึ่งกำลังดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตประจำกรุงวอชิงตัน สหรัฐอเมริกาอยู่ในเวลานั้น มีบทบาทสำคัญในขบวนการ “เสรีไทย” ที่ยิ่งใหญ่ได้ประกาศโครมครามออกมาว่า “ไม่ยอมรับการตัดสินใจของรัฐบาลไทย ในการตกลงทำสัญญาความร่วมมือกับญี่ปุ่นแต่ประการใด เพราะเป็นรัฐบาลที่มีหอกปลายเท้าจอยู่ข้างหลังเสียแล้ว...” ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ได้ดำเนินการเสรีไทยโดยการติดต่อกับ ดร. ปรีดี พนมยงค์ และนักการเมืองสำคัญ ๆ ในประเทศไทยอยู่ตลอดเวลาเรื่อยมา เป็นต้นว่า ดร. ทิเรก ชัยนาม พล.อ. เนตร ชะมะโยธิน ซึ่งดำเนินการเสรีไทยได้คิโนอยู่ในประเทศไทยในขณะเดียวกันนั้น

การดำเนินงาน “ขบวนการเสรีไทย” ของ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ได้ดำเนินไปในสหรัฐอเมริกาอย่างไรนั้น จากการปาฐกถาที่หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหา-

วิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๔
ตั้งความบางตอนต่อไป

“..... งานของคนไทยในอเมริกา เริ่มขึ้นใน วันที่
๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ ซึ่งนับเป็นวันที่ญี่ปุ่นยก
ทหารเข้ารุกรานเมืองไทย วันที่ ๑๐ ธันวาคม กรุง-
เทพ ฯ โทรเลขบอกมาเป็นทางการว่า ได้ยอมแพ้
ญี่ปุ่นเสียแล้ว และสั่งให้สถานทูตทำลายเอกสารสำคัญ
เสีย ในฐานะที่เป็นทูตรับผิดชอบอยู่ทางโน้น ข้าพเจ้า
มีเวลา ๓ วันที่จะตัดสินใจว่า จะอยู่หรือจะไปอย่างเขา
ทั้งหลาย เมื่อญี่ปุ่นโจมตีเพิลซาเบอร์ในวันที่ ๘ ธันวาคม
และสงครามโลกได้ระเบิดขึ้นนั้น ข้าพเจ้าต้องขอรับ
สารภาพว่า ข้าพเจ้าเองไม่แน่ใจว่าฝ่ายไหนจะชนะ
ในการล้อมรบเมื่อเดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. ๒๔๘๔ นั้น
เอง ทหารอเมริกันยังใช้ปืนไม้แทนปืนจริง เพราะยัง
ไม่ได้ลงมือสร้างเครื่องอาวุธยุทธภัณฑ์ ถ้าญี่ปุ่นมี
กำลังแข็งจริง ๆ และทุ่มเทกำลังเข้าไปทั้งหมดในขณะ
นั้นแล้ว ก็ไม่แน่ว่าอเมริกาจะเอาชนะญี่ปุ่นได้ แต่ถ้า

ให้เวลา อเมริกาได้ สร้าง เครื่อง อาวุธยุทธโปกรณ์ สักปี
หนึ่งหรือสองปีแล้ว ก็หวังได้ว่าชัยชนะจะเป็นของ
อเมริกา เมื่อความไม่แน่ใจมีอยู่ดังนี้ ก็จำเป็นต้องตัด
สินใจเอาอย่างใดอย่างหนึ่งในขณะนั้น เหตุที่ทำให้ต้อง
ตัดสินใจไปทางต่อต้านก็เพราะว่า นั่นเป็นความหวังชั้น
เดียวที่เหลืออยู่ โดยถ้าอเมริกาชนะสงคราม สถานทูต
จะได้เป็นปากเป็นเสียงดำเนินการเจรจาเกี่ยวกับเอกราช
และอนาคตของชาติสืบไป แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้า
ญี่ปุ่นเป็นฝ่ายชนะ ก็ต้องจัดว่าเป็นกรรมของสัตว์
ช่วยไม่ได้

อีกประการหนึ่ง มีกฎหมายไทยลงวันที่ ๑๑ กัน
ยายน พ.ศ. ๒๔๘๔ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคนไทย
ทุกคนจะต้องทำการต่อต้าน ผู้รุกราน บ้านเมืองไทยโดย
ทุกวิถีทางที่จะทำได้ยิ่งกว่านั้น ยังกำหนดไว้ด้วยว่า ถ้า
คนไทยไม่อยู่ในฐานะจะรับคำสั่งจากรัฐบาลได้ ให้คำ-
เนินการต่อต้านไปโดยลำพัง หน้าที่ตามกฎหมายมีกา-
หนดไว้ดังนี้ จึงตกเป็นภาระของคนไทยในอเมริกาจะ

ต้องปฏิบัติตาม ประการสุดท้ายที่สำคัญที่สุดคือ ในฐานะที่เป็นทูตผู้แทนของชาติอยู่ทางโน้น ข้าพเจ้าเชื่อในประวัติศาสตร์ของชาติที่เป็นมาว่า คนไทยจะไม่ยอมเป็นทาสใคร ชาติเราได้เป็นเอกราชมา ๗๐๐ ปี เมื่อตกเป็นทาสแก่ญี่ปุ่น อาศัยหลักที่มาในประวัติศาสตร์ เช่นนี้ ข้าพเจ้าจึงเชื่อว่า ถ้าได้ยกธงไทยขึ้นที่กรุงวอชิงตันให้คนทางบ้านมีหวังแล้ว คนไทยทั้งชาติจะช่วยเหลือให้ความร่วมมือ ในงาน ต่อต้านของเรา จนสำเร็จ สมประสงค์ ด้วยเหตุสำคัญสามประการนี้ สถานทูตไทยจึงได้ออกประกาศตัดสินใจเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม นั้นเอง ว่าไม่ยอมรับรองการยอมแพ้ของรัฐบาลไทยต่อญี่ปุ่น และจะดำเนินการต่อต้านไปตามหน้าที่ในกฎหมาย โดยเชื่อมั่นคนไทยทั้งชาติจะกอบกู้เอกราชจากผู้รุกราน ในข้อสุดท้ายนี้ เหตุการณ์ปั่นปลายแสดงว่าข้าพเจ้าไม่ได้ผิดหวัง

ขณะเริ่มงาน ได้พิจารณาเห็นว่าเรามีอะไรเป็นทุนอยู่บ้างที่จะใช้ในการดำเนินงานต่อไป เมื่อได้เอา

ทุนมานับดูแล้ว ก็แทบหมดหวังที่จะดำเนินงานให้ลุ
 ล่วงไปได้ เครื่องมือในการเจรจาทางทูตเพื่อได้ผลทาง
 การเมืองมีอยู่สามประการด้วยกัน ประการแรก และที่
 สำคัญที่สุดคือกระสุนปืนใหญ่ ความจริงเป็นที่รับรู้กัน
 ทัวไปว่า นี่เป็นเครื่องมือการเมืองระหว่างชาติที่ดีที่สุด
 แท้ก็เห็นกันอยู่แล้วว่า เมืองไทยเราเล็กและอ่อนแอ
 ไม่มีกำลังในทางนี้

เครื่องมือประการที่สองได้แก่การแลกเปลี่ยนประ
 โยชน์ซึ่งกันและกันเพื่อผลทางการเมือง เปรียบเทียบกับ
 ชาติอื่นที่ดำเนินงานอย่างเดียวกันเช่นฝรั่งเศสเสรี ของ
 เขามีทั้งคนและทรัพยากร นำเอามา ลงทุน ช่วยเหลือใน
 การสงคราม แม้แต่เดนมาร์คซึ่งเป็นประเทศเล็ก ตก
 อยู่ในฐานะอย่างเดียวกับไทย ก็ยังมีเกาะกรีนแลนด์เอา
 มายกให้เป็นฐานทัพแก่ฝ่ายสัมพันธมิตร แต่ของเรา
 นั้น พอเปิดหีบออกก็เห็นแต่หีบเปล่า เงินสดของ
 รัฐบาลไทยในเวลาที่สงครามเกิดขึ้นมีอยู่ สองล้านคอส-
 ตาร์เศษก็จริง แต่สถานทูตจะนำมาใช้จ่ายได้เฉพาะใน

วงเงินงบประมาณประจำปี และในเดือนธันวาคมซึ่งเป็นเดือนสิ้นปีงบประมาณนั้น มีเงินเหลืออยู่ที่สถานทูตจะส่งจ่าย ใช้จ่ายได้เป็น จำนวน สองพัน เหรียญเศษ ซึ่งแม้ จะจ่ายเป็นค่าเลี้ยงดูนักเรียน ในอเมริกา ก็ไม่พอเสียแล้ว เพราะจำนวนเงินที่จ่ายโดยปกติเพื่อประโยชน์ในการนี้ปกติตกถึงเดือนละ ๑๔,๐๐๐ เหรียญจริงอยู่ของอันเป็นทุนสำรองของเรามีฝากไว้ในอเมริกา ที่ราคาเป็นเงิน ๙ ล้านเหรียญ แต่ได้ตกลงกันเป็นหลักการมาแต่ต้นว่า ถึงอย่างไร ๆ ก็จะไม่ยอมจำหน่ายโอนทุนสำรองของชาติก้อนนี้ เพื่อเก็บไว้เป็นทุนหลังสงครามว่ากันถึงกำลังคน ที่เราจะ นำมาใช้ ในการ ช่วยเหลือเขาทำสงคราม ของเราก็มีอยู่พอใช้ได้เพียง ๕๐-๖๐ คนเท่านั้น ซึ่งทางการส่งไปเป็นนักศึกษา ไม่ใช่สมัคร

ส่วนเครื่องมือประการที่สาม ที่พอจะหวังพึงได้บ้าง ก็คือมิตรภาพที่เรามีกับอเมริกามาเก่าก่อน ความนับถือและเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งอุดมคติในทางการเมืองของอเมริกาเอง ซึ่งโดยปกติเพ่งเล็งไป

ในทางสนับสนุนอิสรภาพของมนุษย์อยู่แล้ว ทั้งปรากฏผลขึ้นในกฎบัตรแอตแลนติก ถ้าจะกล่าวรวมความ เครื่องมือประการที่สามได้แก่กำลังทางจิตใจ กล่าวคือเราต้องทำคนให้คนในอเมริกาเขามีเมตตาเห็นใจเรา แล้วจะได้ช่วยเหลือเราต่อไป แต่การที่จะได้รับความช่วยเหลือและความเห็นอกเห็นใจจากเขาเพียงใด นั้นย่อมสุดแล้วแต่การกระทำ บำเพ็ญ กรรมของ เราเองเป็นใหญ่ ความนับถือและเห็นอกเห็นใจของเราจะพึงบังเกิดขึ้น ก็ต่อเมื่อเราได้บำเพ็ญตนให้เขาเห็นว่าเป็นคนรักชาติรักอิสรภาพ กล้าเสียสละและมีอุดมคติสูงเท่าเทียมกับเขาเหมือนกัน

การที่เราเพิ่งเล็งหวัง ฟังเครื่องมือ ประการที่สามนี้ ก็เพราะเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอเมริกาได้มีมานานกว่าร้อยปีแล้ว เริ่มตั้งแต่เมื่อหมอสอนศาสนาเข้ามาเมืองไทย และได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกับในหลวงรัชกาลที่ ๔ ไว้เป็นอย่างดี ในสมัยนั้นและต่อ ๆ มา คนอเมริกันได้ทำตนให้เป็นที่รู้จักและนับถือ

ในบรรดาคนไทย ด้วยการสอนหนังสือเผยแพร่วิชา
ความรู้ และช่วยเหลือในการตั้งโรงพยาบาลรักษาโรค
ภัยไข้เจ็บ ในสมัยนั้นเอง เมื่อ ค.ศ. ๑๘๓๓ (พ.ศ.
๒๓๗๖) เมืองไทยได้เซ็นสัญญาไมตรีและค้าขายกับ
อเมริกา ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในตะวันออกไกล
ที่ได้มีสนธิสัญญาทางไมตรีกับอเมริกา ความข้อนี้
ประธานาธิบดีโรสเวลล์ ได้มีแก่ใจรำลึกถึง และได้นำ
เอาไปกล่าวในรัฐสภาสหรัฐอเมริกาเมื่อวันประกาศสง-
ครามกับญี่ปุ่น

แต่ทุนของเราก็มียู่เพียงเท่านั้น เมื่อก่อนสงคราม
เกิดในตะวันออกไกล ถ้าไปตามคนอเมริกันที่รู้จัก
เมืองไทยหรือไม่ เขาจะบอกได้แต่ว่าเป็นเมืองในตะวัน
ออกไกลที่มีลูกฝาแฝดกับแมว ครั้นสงครามเกิดขึ้นแล้ว
เขาก็รู้จักเมืองไทยแต่ในฐานะที่เป็นศัตรูร่วมมือกับญี่ปุ่น
ประกาศสงครามกับสัมพันธมิตร ยิ่งกว่านั้น ในระยะ
เวลาก่อนที่จะเกิดสงคราม การเมืองภายในของเมือง
ไทยเป็นไปในเผด็จการ ซึ่งไม่เป็นที่นิยมของอเมริกา

มีการพิพาทแย่งดินแดนกับฝรั่งเศสแทรกเข้า มาอีกด้วย
กรณีพิพาทเรื่องดินแดนกับฝรั่งเศสนี้ ถ้าจะว่ากันโดย
หลักประวัติศาสตร์และความยุติธรรมแล้ว มีทางที่ไทย
จะขอความเห็นใจจากประชาชนอเมริกันได้บ้าง แต่วิธี
การที่เราได้ดินแดนนั้นมาโดยใช้กำลังและมีญี่ปุ่นเข้ามา
เกี่ยวข้องด้วยนั้นเป็นต้น เหตุให้เขาเสื่อมความนิยม
และเกิดความระแวงสงสัย ระหว่างเดือนสิงหาคม
พ.ศ. ๒๔๘๔ อเมริกาได้แสดงความไม่พอใจต่อประ-
เทศไทยอย่างเปิดเผยด้วยวิธีกักสินค้าหลายอย่าง ซึ่ง
กำหนดไว้ว่าจะส่งมายังประเทศไทย รวมทั้งกักเครื่อง
บินของเราที่มะนิลา ความไม่พอใจและความระแวง
สงสัยของอเมริกัน ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกหนักใจอยู่เป็น
อันมาก เกรงไปว่าเมื่อถึงคราวญี่ปุ่นรุกรานเมืองไทย
อเมริกาจะตีตัวออกห่างไม่ช่วยเหลือ ข้าพเจ้าได้ทำ
รายงานส่งเข้ามายังกรุงเทพฯ บอกความจริงให้ทราบ
ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ก็ไม่สามารถจะยับยั้งการ
ดำเนินนโยบายของรัฐบาลได้ ในเดือนสิงหาคม พ.ศ.

๒๔๘๔ นั้นเอง ข้าพเจ้าได้มีหนังสือส่วนตัวบอกเข้ามา
ยังหัวหน้ารัฐบาล แนะนำให้ดำเนินการต่อต้านขึ้น
ภายในเมื่อถูกญี่ปุ่นรุกราน โดยสถานทูตที่กรุงวอชิงตัน
จะทำงานเป็นปากเสียงให้ แต่ก็ไม่ได้รับตอบ โดยที่
การดำเนินนโยบายต่างประเทศของเราเมื่อก่อนสงคราม
เป็นมาดังนี้ เมื่อสถานทูตเริ่มดำเนินงานในตอนต้น
สงคราม จึงถูกสงสัยว่าเป็นสปายญี่ปุ่น

เมื่อเริ่มลงมือทำงาน มีปัญหาว่าเราจะเล็งอะไร
เป็นหลักในการดำเนินงาน ได้ตกลงกันเป็นหลักการ
ว่าจะยึดสถานะของสถานทูตเป็นหลัก เพราะประการ
แรก ถ้าทำให้ต่างชาติในกลุ่มสัมพันธมิตรรับรองสถาน
ทูตไทยของเราได้ ก็เท่ากับต่างชาติเหล่านั้นยังคง
รับรองเอกราชของเมืองไทย ทั้งนี้อาศัยหลักทางการ
ทูตว่า ชาติที่ไม่เป็นเอกราชจะมีสถานทูตไทยไม่ได้
อีกประการหนึ่ง ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่กระทรวง
การต่างประเทศอเมริกันก็ดี ตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้แทน
นานาชาติในกลุ่มสัมพันธมิตรก็ดี เพื่อประโยชน์ทาง

การเมือง จำเป็นต้องอาศัยสถานะสถานทูตเป็นสำคัญ เพราะถ้าเป็นบุคคลธรรมดาไม่มีสถานะเช่นนั้น ฝ่ายเจ้าหน้าที่ของเขา จะไม่ยอม ติดต่อกันด้วย เป็นทางการและ เพราะเหตุ^{นี้} จะเจรจาขอผลเป็นทางการย่อมทำไม่ได้ เพราะไร้สถานะทางการทูตเช่น^{นี้} การดำเนินงานของกลุ่ม เสรีอื่นๆ เช่น เกา หลีและ อีสเทรีย จึงต้อง ประสม อุปสรรค อย่างมากหลาย บางกลุ่มถึงกับต้องเลิกกันไป กลางกันก็มี

สถานะทาง การทูตของกลุ่มเสรีต่างๆ ในระหว่าง สงคราม^{นี้}พอจะจัดได้เป็น ๓ ^{ชั้น} ตามความสูงต่ำว่า กันดังต่อไปนี้ คือ อย่างแรกได้แก่รัฐบาลนอกประเทศ เช่นของฮอลันดา เบลเยียม และลักเซมเบอร์ก เมื่อ ถูกเยอรมันรุกราน รัฐบาลของประเทศเหล่านั้นได้หนี ออกไปตั้งทำการในดินแดนของสัมพันธมิตร และได้ รับนับถือว่ามีสถานะสูงสุดในบรรดากลุ่มต่อต้านกัน^{นี้} การติดต่อกับมหาอำนาจในกลุ่ม สัมพันธมิตรก็ได้รับยก ย่องให้ติดต่อกันได้ในฐานะรัฐบาลต่อรัฐบาล

สถานะที่สอง รองลงมาได้แก่สถานทูตผู้แทนกลุ่ม
ต่อต้านทั้งภายในและภายนอกประเทศเช่นไทยและเคน
มารุค แต่ของเคนมารุคมีภาษีกว่าเรามาก เพราะเมื่อ
เยอรมันยกทหารเข้าเคนมารุคนั้น รัฐบาลของเขาอม
แพ้เฉย ๆ ไม่ได้กลับไปเข้าฝ่ายเยอรมันประกาศสงคราม
กับสัมพันธมิตรอย่างไทยเรา สถานะที่สองนี้ไม่ค่อยมัน
คงนักเพราะเป็นแต่ผู้แทนของชาติ ไม่มีรัฐบาลที่สัม
พันธมิตรรับนับถือ แต่ก็ยังดีกว่าไม่มีอะไรเสียเลย

สถานะทางการทูตชั้นต่อไป ได้แก่คณะกรรม
การกู้เอกราชเช่นของฝรั่งเศส เสรีเมื่อ ตอนต้น สงคราม
สถานะทางการทูตที่วุ่น แม้ในทางโพรโทคอลพิธีการ
จะเป็นรองจากสถานทูตลงไป เมื่อเป็นผู้ถือหุ้ใหญ่
ในกลุ่มสัมพันธมิตรเช่นของฝรั่งเศสแล้ว ในทางปฏิบัติ
ย่อมได้รับความนับถือและความเห็นอกเห็นใจ จากสัม
พันธมิตรมากกว่า

ตามที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ถ้าเราสงวนสถานะ
สถานทูตของเราไว้ได้ เราจะได้อยู่ถึงขั้นกลาง ไม่ทำ

ต่อยเกินไป ซึ่งจะเป็นปากเสียงและกำลังช่วยเหลืองาน
 ของชาติได้อย่างดี และก็เห็นจะเป็นตัวบารมีของพระ
 สยามเทวราชกุมารเอง เรายังสามารถรักษาสถานะ
 สถานทูตไทยในกรุงวอชิงตัน เป็นเครื่องมือประคับประ-
 คองเอกราชของไทยมาได้ตลอดสงคราม และเป็นสะ-
 พานทอดมาสู่เอกราชของเราในบั้นปลายทั้งทุกวันนี้ ทั้ง
 นี้เป็นมาได้ แม้ทั้งที่รัฐบาลไทยจะได้ประกาศสงคราม
 กับเขา ซึ่งโดยปกติแล้ว คณะทูตของเราควรจะถูกเขา
 กักคุมตัวและส่งกลับเมืองไทย แต่กลับอยู่ในอเมริกา
 มาได้ตลอดสงคราม และเปิดสถานทูตทำงานกันตาม
 ปกติ ช้าถึงวันเทศกาลนักขัตฤกษ์ยังแถมชักธงไทยขึ้น
 ที่สถานทูตเสียด้วย อันเป็นธงของชาติที่ประกาศสง-
 กรามกับเขา คนอเมริกันเห็นเข้าถึงง ไม่เข้าใจว่าเรา
 อยู่กันมาได้อย่างไร แท้แน่แหละ เมืองไทยเป็นเมือง
 นอกตำรับ คราวนี้ก็นับว่าได้ทำตัวอย่างแปลกประหลาด
 ทั้งไว้ในประวัติศาสตร์การทูต สำหรับก่อความฉงนสน-
 เเท้ให้แก่ นักศึกษาการทูตต่อไปข้างหน้า

โดยที่การงาน ในกรุงวอชิงตันได้ยึดสถานะสถาน
ทูตเป็นหลักตั้งว่ามานี้ เราจึงต้องปฏิบัติการทุกอย่าง
เพื่อสงวนสถานะของสถานทูตไว้มิให้เสื่อม กล่าวโดย
เฉพาะคือ จะต้องดำเนินงานโดยยึดความสุจริต การ
เสียสละ และการรักษาดินบ้านเมืองเป็นหลัก ทั้งนี้ จึงเป็น
เหตุให้ต้องตัดทอน ค่าใช้จ่ายประจําลงไปประมาณ ๓๐
เปอร์เซ็นต์ ข้าราชการบางคนยอมตัดเงินเดือนตัวเอง
ลงไปเพื่อให้เขาเห็นว่าเราอยู่เพื่อทำงานของชาติ มิ
ใช่เพื่อหลบภัยสงคราม เนื่องจากการที่ต้องกวัดข้น
ความประพฤติ ข้าราชการ และนักเรียน ให้เป็นไปตาม
แนวอุดมคติตั้งว่านี้ ความเข้าใจผิดต่อกันจึงเกิดขึ้น
บ้างเป็นธรรมดา รวมความว่า เพราะเราเล็ก และ
ทุนน้อย ช่วยอะไรเขาไม่ค่อยได้ จะทำตัวใหญ่ให้เขา
นับถือ จึงต้องปฏิบัติมันอยู่ในความสุจริตเที่ยงตรง

เพียงแต่จะรักษาสถานะสถานทูตไว้มิให้เสื่อมเท่า
นั้นยังไม่พอเรายังต้องดำเนินงานทุกอย่าง ให้เขาเห็นนอก
เห็นใจ ว่าเราได้ช่วยเหลือเขาในการสงคราม ซึ่งจะ

เป็นการส่งเสริม สถานะสถานทูตของเราให้มั่นคงยิ่งขึ้น
 ทั้งนี้โดยระลึกอยู่เสมอว่า ถ้าคนของเราประพฤติปฏิบัติ
 ในทางเสียหาย เขาจะหมดความเชื่อถือส่งหนังสือเดิน
 ทางให้กลับบ้าน ดังนั้นตัวอย่างเกิดขึ้นในระหว่างสงคราม
 แต่ในเวลาเดียวกัน ถึงแม้ว่าจะไม่ประพฤติปฏิบัติไป
 ในทางเสียหาย หากอยู่เฉย ๆ ไม่ช่วยเหลือเขาประ-
 การใด ก็จะหวังให้เขาช่วยเราในงานกอบกู้เอกราช
 ของชาติไม่ได้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ จึงได้วางแผนการ
 ดำเนินงานไว้ ๓ ประการเป็นสำคัญ ประการแรก เป็น
 งานด้านโฆษณาเผยแพร่ เพื่อให้เขารู้จักและมีแก้ไข
 ช่วยเหลือเมืองไทย ประการที่สอง เป็นงานทหารอาสา
 สมัคร เพื่อช่วยงานของเขาในทางการทหาร ประการ
 ที่สามและสำคัญที่สุดที่ได้วางแผนการไว้แต่ต้น คือการ
 ชักชวนให้คนไทย ดำเนินการต่อต้านเป็น ปฏิบัติต่อสู้-
 ปุณขึ้นภายในประเทศ ทั้งนี้เป็นข้อสำคัญก็เพราะว่า คน
 ของเราในอเมริกามีน้อย จะดำเนินงานอะไรไปก็เหมือนกับ
 กับเอาหยดน้ำไปทิ้งในทะเล ไม่ได้เป็นชั้นเป็นอันเท่า

โค่นัก จึงต้องหวังพึ่งคนไทยภายในประเทศทั้งชาติ ที่ จะทำการกอบกู้เอกราชเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน งานทั้ง สามประการที่ว่านี้ เมื่อทำไปได้ผลเท่าใด ย่อมเป็น กำลังค่าจุน และส่งเสริมสถานะสถานทูตให้มั่นคงยิ่ง ขึ้น และเป็นการส่งเสริมความหวังต่อเอกราชของเรา ในอนาคตไปด้วยในตัว ทั้งจะได้นำมากล่าวโดยลำดับ ต่อไปนี้

งานด้านโฆษณาของเรา แบ่งเป็นงาน โฆษณาทั้ง ในและนอกประเทศอเมริกา การโฆษณานอกประเทศ ได้เริ่มขึ้นตั้งแต่วันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ ด้วย การร่วมมือกับเจ้าหน้าที่อเมริกันทำการกระจายเสียงทาง วิทยุมายังเมืองไทย และตั้งแต่นั้นมา ก็ได้ทำการกระ- กระจายเสียงอยู่ทุก ๆ วันมิได้ขาดตลอดสงคราม การสง- กรามสมัยนั้นจักเป็นการสงครามด้วยกำลังอาวุธส่วนหนึ่ง กับสงครามทางจิตใจอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งในด้านนี้ที่ เรามีส่วนช่วยเหลือด้วยวิธีส่งกระจายเสียงทาง วิทยุบ้าง ทั้งไปปลิวทางเมืองไทยบ้าง ส่วนนี้เองที่เราได้ช่วย

เหลือเขาเป็นชั้นเป็นอันจริง ๆ จนได้รับคำชมเชยจาก
เจ้าหน้าที่ฝ่ายสัมพันธมิตร งานทางวิทยุกระจายเสียง
ของเราแบ่งออกเป็นสองแผนกคือ บทความจากสถาน
ทูตแผนกหนึ่ง มุ่งไปในทางอุดมคติเป็นใหญ่ ส่วนอีก
แผนกหนึ่ง มีคนไทยสิบเอ็ดสิบสองคนช่วยกันทำที่เมือง
ซานฟรานซิสโก มุ่งไปในทางส่งข่าวคราวเกี่ยวกับการ
เคลื่อนไหวแห่งการสงคราม งานกระจายเสียงทางวิทยุ
นอกประเทศนี้ มิได้ทำกันเฉพาะแต่ในอเมริกาเท่านั้น
ที่อินเดียก็มีคนไทยกลุ่มหนึ่งช่วยกันจัดทำอยู่ด้วย ที่
ออสเตรเลียและจุ๊งกิงก็มีด้วยเหมือนกัน ว่ากันถึงคุณ-
ภาพของงานแล้ว ต้องยกให้พวกในอินเดียเป็นเยี่ยม
และทราบว่าทางการในเมืองไทยถึงกับห้ามฟังวิทยุเคลลี
โดยเฉพาะ เมื่อแรกเริ่มดำเนินงานถูกวิทยุไทยจากกรุง
โรมประณามอยู่พักหนึ่ง หว่าว่าเป็นเด็กซุกซนบ้าง เป็น
กบฏปลดปล่อยบ้าง แต่ทีหลังเงียบไปเอง บทความของ
สถานทูตไทย ในวอชิงตัน ได้รับ เอกสิทธิเป็น พิเศษ สัก
หน่อย เพราะเขาอนุญาตให้พูดได้ โดยไม่มีการควบคุม

ตรวจก่อน ด้วยเหตุนี้ เราจึงต้องระมัดระวังใช้เอกสิทธิ เป็นอย่างดี ไม่พุดอะไรให้รู้วามจนเกินไป โดยเกรงว่า ถ้าพุดผิดพลาดจะถูกรอนเอกสิทธินั้นเสีย และก็เพราะ เหตุนี้เอง จึงเกรงว่าที่พุดมาจะฟังเป็นประเทศหนึ่งวางนอนไปตามกัน ประโยชน์ทางการเมืองที่มุ่งหมายจากงานชิ้นนี้คือ ประการหนึ่ง เราได้โอกาสทำการช่วยเหลือเขาในการสงครามทางจิตใจ ประการที่สอง เมื่อคนไทยทางบ้านได้ฟังวิทยุรู้ว่าเราเกาะอเมริกาติด ก็จะมีหวังและคิดการต่อต้านญี่ปุ่นขึ้นภายในประเทศ ประการที่สาม ญี่ปุ่นเองเมื่อได้ฟังวิทยุและเห็นเราร่วมมือกับอเมริกาได้ ก็จะยับยั้งไม่ปฏิบัติต่อคนไทยภายในประเทศรุนแรงเกินไปนัก

ส่วนการโฆษณาภายในประเทศอเมริกาได้ดำเนินงานควบกันไปด้วย โดยมุ่งหมายจะให้ประชาชนคนอเมริกันรู้จักเมืองไทยดีขึ้นจะได้มีแก่ใจช่วยเหลือส่งเสริมการทำงานของเราให้ลุ่ล่งไปด้วยดี โดยที่อเมริกาเป็น

ประเทศประชาธิปไตย อาศัยมติประชาชนเป็นหลัก
 ดำเนินงาน การหาความเห็นอกเห็นใจจากประชาชน
 คณอเมริกั้นจึงมีความสำคัญอยู่ไม่น้อย งานแผนกนี้เอา
 หลักแน่นอนอะไรไม่ได้ สุดแล้วแต่ว่าจะอะไรจะเป็นการ
 ประกาศเผยแพร่เมืองไทยและคนไทยก็ทำไปเท่าที่จะทำ
 ได้ เช่นการที่ข้าพเจ้าในฐานะเป็นทูตผู้แทนของชาติ
 กับภริยาไปปรากฏตัวในสมาคมและงานพิธีที่ทางการเขา
 จัดขึ้น ให้เขาเห็นหน้าไว้เสมอสัปดาห์ละครึ่งหนึ่งสอง
 ครั้งว่าผู้แทนของไทยยังอยู่ เท่านั้นก็ยังดี เมื่อเริ่มสงคราม
 ใหม่ ๆ ต้องไปกับเขาอย่างแกน ๆ เพราะชาติประกาศ
 สงครามกับเขา ผู้แทนของชาติก็เลยเป็นบุคคลที่ไม่พึง
 ประารถนา แม้แต่คณอเมริกั้นที่นับกันว่าเป็นมิตรสนิท
 กับไทย ยั้ตีตัวออกห่างเพราะการประกาศสงครามของ
 เรานี้เอง แม้ภายหลังต่อมาจะช่วยให้บ้างก็แต่ในทางจิต
 ใจ และลักษณะของงานที่เราทำก็จะเปิดเผยให้เขา
 ทราบไม่ได้ เมื่อประเทศเราประกาศสงครามกับเขา
 แล้วพวกมิตรเก่า ที่เป็นกงสุล กิตติมศักดิ์ของเรา พวกนั้นลา

ออกหมด มิตรเก่าบางคนในวงสมาคมก็พลอยเมินแต่
เราก็ต้องกลั่นกลืนทำกันมา ผลสำเร็จแห่งการได้รับนับ
ถือในวงสมาคมมาได้เท่าในบั้นปลาย

งานโฆษณาภายในอเมริกา^๕ พวกสุภาพสตรีไทย
ของเรามีส่วนร่วมเมื่อช่วยเหลือเป็นอันมาก นับตั้งแต่
การทำกับข้าวไทยเลี้ยงฝรั่ง ตลอดจนการอาสาหา
แผนกเด็กเสื่อกันหนาว การตั้งโรงครัวแกงไก่เลี้ยงรับ
รองทหารสัมพันธมิตร การขายพันธบัตรรัฐบาลเม-
ริกัน ซึ่งในวันเดียวของเราขายได้ถึง ๕ พันเหรียญ
โดยเกิดเหตุ^๕หญิงให้แต่งกายแบบไทยไปนั่งขาย ฝรั่ง
กันมากเพราะไม่เคยเห็น เลยซื้อพันธบัตรจากหน่วย
ไทยมากกว่าหน่วยอื่น จนของเราได้รับประกาศนียบัตร
ยกย่องเป็นพิเศษ งานที่เด่นอีกชั้นหนึ่งคือ การเข้า
ร่วมในงานประกวดเครื่องแต่งกายสตรี เพื่อส่งเสริม
บำรุงแคนทีนทหาร งานนี้มีผู้หญิงไทยเข้าร่วมอยู่ด้วย
ชาติเดียว ซึ่งเป็นเรื่องกล่าวขวัญกันอย่างแพร่หลายใน

อเมริกา การดำเนินงานแผนกนี้ ได้เกิดทั้งจนกระทั่ง
 ลูกเล็กเล็กแดง เช่นในการกระจายเสียงวันตรุษฝรั่ง
 ของเรามีเด็กไทยหนึ่งผ้าโจงกระเบนไปให้ศิลปินพริกกับเขา
 ด้วย จนเกิดเป็นปัญหาถกเถียงกันในหน้ากระดาษหนังสือพิมพ์ว่า
 ผ้าหนึ่งกับกางเกง Plus Four นั้นอันเดียวกันหรือไม่ ถ้าไม่ใช่ ของใครจะสวยกว่ากัน ที่สุดก็
 เหมือนของเราซะนะ เพราะเมื่อสอลลิวูดออกแบบเสื้อ
 กางเกงอาบน้ำทะเลสำหรับสุภาพสตรี ได้ให้ชื่อว่า
 Panung เอาอย่างหนึ่งผ้าโจงกระเบนแบบไทย ผิดกัน
 แต่ว่าของเขานุ่งสั้นกว่าและสั้นกว่ามาก ๆ ส่วนชาย
 กระเบนแทนที่จะเหน็บข้างหลัง เอามาเหน็บข้างหน้า

งานโฆษณาภายในนอกจากนี้ ได้แก่การติดต่อ
 กับหนังสือพิมพ์ ให้ความรู้ความจริงเกี่ยวกับเมืองไทย
 ซึ่งสถานทูตเป็นองค์การให้ข่าว นี่ก็งานชนิดเซ็นครก
 ขนหมูเขาอีกเหมือนกัน เพราะตั้งได้กล่าไปแล้ว เราเข้าไป
 ไปพัวพันกับญี่ปุ่นเมื่อก่อนสงคราม ตอนเริ่มงานเราจึง
 ถูกสงสัยว่าเป็นสหายญี่ปุ่น ระหว่างกรณีพิพาทกับอิน-

โตขึ้นนั่นเอง เราถูกหนังสือพิมพ์ในอเมริกาส่งเอาเก็บไปหลายที่ เช่นตอนที่ Thailand จะเป็นมหาอำนาจจนเกิดการเผด็จการขึ้น หนังสือพิมพ์เอาไปลงล้อพาตหัวว่า Little Toyland Aping the Axis เมืองตุ๊กตาทำสิ่งเอาอย่างอักษะ การติดต่อทำความสนิทสนมกับหนังสือพิมพ์ระหว่างสงคราม จึงเรียกว่าเป็นงานเซ็นครกซนภูเขา แต่ก็ต้องหวานอมขมกลืนใช้ความเพียรทำกันมา ตอนที่ติดต่อกับคณะต่อต้านภายในไต้หวันอยากประกาศให้โลกรู้เป็นอย่างยิ่ง แต่ก็ทำไม่ได้ เพราะเกรงว่าข่าวจะรั่วไปถึงญี่ปุ่น จึงได้แต่จะบอกกล่าวกันส่วนตัวเป็นการภายในและได้ผลดีในทางปรับความเข้าใจกับหนังสือพิมพ์

นอกจากที่กล่าวแล้ว ยังมีงานแสดงปาฐกถาเรื่องเมืองไทยซึ่งข้าพเจ้ารับทำ ได้พยายามไปเผยแพร่ความรู้เรื่องเมืองไทยตามมหาวิทยาลัยและสมาคมต่าง ๆ เท่าที่จะทำงานทางกรุงวอชิงตันไปทำได้ และรู้สึกว่าได้ผลสมหวัง เพื่อประโยชน์แก่งานแผนกนี้ ได้จัดเรียบเรียง

ปาฐกถาภาษาฝรั่งไว้หลายชั้น เพ่งเล็งไปทางบ้านศิลปิน ประเพณีและวัฒนธรรม แล้วก็เลยถือโอกาสเผยแพร่ คติไทยทางด้านการเมืองไปด้วยในตัว โดยทั่วไปได้ แสดงถึงความจริงว่า ไทยเป็นชาติเก่าแก่มีวัฒนธรรม ของตนเอง สมควรได้ครองตนเป็นเอกราชสืบไป เพื่อ ถนอมวัฒนธรรมอัน เก่าแก่นั่นไว้ เป็นสมบัติ ส่วนหนึ่ง ของโลก เรื่องที่รวบรวมและเรียบเรียงขึ้นใช้ในการนี้ มีตำนานพุทธเจดีย์และโบราณสถาน สุมาธิบดีไทยทั้ง โบราณและไม่โบราณ ศิลปารักษ์พ่อขุนรามคำแหง กฎหมายทั้งเก่าและใหม่เกี่ยวกับฐานะของหญิงไทย นิทานเก่า ๆ ประเพณีบางประการ และอื่น ๆ อีกหลายเรื่อง ที่ต้องใช้เวลามากที่สุด แต่ดูเหมือนจะทำความเข้าใจ กับคนฟังได้น้อยที่สุด คือปาฐกถาเรื่องพุทธศาสนา เริ่มแต่สามัญลักษณ์ะว่าไปจนถึงศีล สมาธิปัญญา อริย- สัจ ๔ และนิทานชาฎก ไปเทศน์วันมาฆบูชาที่สมา- คมศาสนาในกรุงวอชิงตัน เทศนาเกือบ ๒ ชั่วโมง เสร็จแล้วมีคนมาบอกว่า ฟังแล้วรู้สึกเลื่อมใส เพราะ

ไม่เคยได้ยินแต่ฟังอย่างนี้ จึงขอให้พูดใหม่อีกทีให้เข้าใจ
 ร้อนถึงต้องมีเสียงที่สถานทูตเพื่อจัดให้มีปฐกฐินวัตร
 กันใหม่ พวกสภาสตรีรู้สึกสนใจในฐานะของสตรีไทย
 ซึ่งแต่ไหนแต่ไรมาได้รับยกย่องให้อยู่ในระดับ เสมอว่า
 เสมอให้กับผู้ชาย พวกศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยและ
 นักการเมืองชอบศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง ซึ่งข้าพ-
 เจ้าได้ แสดงไปในทาง ที่ว่าเป็น รัฐธรรมนูญ ฉบับ แรก
 ของไทย เทียบเคียงกับแมกนาคาตาของอังกฤษซึ่งประ-
 กาศใช้ ในศตวรรษเดียวกัน ^๕ คำแปลศิลาจารึกของพ่อ
 ขุนราม ^๖ มหาวิทยาลัยแคนซัสได้ขอคัดสำเนาไว้ศึกษา
 ส่วนพวกชาวบ้านชอบนิทานและภาษิตเก่า ๆ โดย
 เฉพาะในส่วนที่จะตีพิมพ์ โฆษณาเปิดเผยไม่ได้ เช่นที่
 ว่าเห็นช้างทำอะไรจะทำเอาอย่างช้าง เขาว่าเป็นการ
 เปรียบเทียบที่หาตัวอย่างไม่ได้ในโลก และถึงใจดีนัก
 แต่สุภาษิต เช่นนี้ ^๗ ได้แต่จะเล่าให้เขาฟัง เป็น ส่วน มาก
 เพราะเป็นไทยแท้ นอกตำรับไปสักหน่อย การแสดง
 ปาฐกถาทำอยู่เสมอตลอดสงคราม คิตถ์วเฉลยเตือนละ
 ๒ ครั้งแต่เมื่อโดนเรื่องยาก ๆ เข้า เช่นอริยสัจ ๔
 ต้องใช้เวลาว่างงานค้นคว้าอยู่เกือบ ๓ เดือน

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงงานด้านทหาร เรื่องนี้ข้าพเจ้า
ได้คิดไคร่ครวญมาก่อนแล้ว ตั้งแต่เริ่มพิจารณาหาทาง
ออก เมื่อ ญีปุ่น เข้า ครอบ ครอบงำ อินโดจีน ได้ ใน เดือน
สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ แต่ก็นึกไม่เห็นทางอื่นอะไรที่
จะทำให้เขาเข้าใจได้ดีไปกว่าการอาสา สมัครเป็น ทหาร
ซึ่งเป็นชาติพลีอย่างสูงสุด ได้กล่าวแล้วว่าคนของเรา
ในอเมริกานั้นส่งไปเรียน ไม่ได้ส่งไปรบกับใคร บางคน
วัดหน้าอกเข้าแล้วไม่ถึง ๓ ศอก แต่ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจที่
จะกล่าวว่า เพราะเขาเป็นคนไทย เขาจึงทำงานช่วยชาติ
บ้านนี้ได้ดีเกินความคาดหมาย เริ่มต้นที่เดียว คนของ
เราเข้าสมัครเป็นทหารอเมริกัน ทางทหารเขาฝึกหัดให้คำ
เนิงานได้กินและกองโพรมาแต่ต้น ทั้งนี้เพราะมีจำ
นวนน้อยไม่พอจะตั้งเป็นหน่วยรบธรรมดาได้ ขณะนั้น
ยังไม่รู้กันว่าคนข้างในจะคิดอย่างไรจึง ฝึกหัด เพื่อให้เขา
มาจัดการก่อตั้งคณะต่อต้านภายในประเทศ โดยที่เป็น
งานเสี่ยงชีวิตทั้งนี้ จึงรับแต่ผู้อาสาสมัครเท่านั้น ความ
จริงงานในอเมริกา ทั้งหมดทุก แผนกที่เกี่ยวข้องกับการส่ง-

ครามเป็นงานอาสา ใครจะทำหรือไม่ทำก็ได้แล้วแต่ใจ
สมัคร ผู้ใดไม่สมัครก็จัดให้ศึกษาหาความรู้ต่อไป พวกที่
สมัครกลับเมืองไทยก็มี แล้วแต่ใจเขา พวกที่กลับบ้านนี้
น่าเห็นใจ เพราะรัฐบาลบอกไปว่า ถ้าไม่กลับตามคำสั่ง
จะตัดสัญชาติและทรัพย์สินเสียด้วย อย่างไรก็ตาม พวก
ที่สมัครเป็นทหารนั้น ที่แรกต้องเป็นทหารอเมริกัน รัฐ
สึกว่าเอาแน่นอนไม่ได้เพราะเมื่อเป็นทหารของเขา เขา
จะส่งไปรบที่อิตาลีหรือที่ไหนก็ได้ ไม่มีความผูกพันจะ
ต้องส่งมาเมืองไทย และถ้าเขาส่งไปที่อื่นเสียทั้งนั้นแล้ว
ความหวังของเราที่จะ ส่งคน เข้ามาหนุน ให้เกิด การต่อ
ต้านขึ้นภายในเมืองไทยก็จะล้มเหลวไปสิ้น แต่เคราะห์ดี
ต่อมา ภายหลัง สถานทูต เจรจา ถอน เงิน มาใช้ ใน การ
ทหารของเราได้ครั้งล้านเหรียญ จึงมอบให้เจ้าหน้าที่
อเมริกันไปจัดการ เมื่อเป็นเงินของเรา เขาก็ต้องยอม
จัดเป็นหน่วยทหารไทย จึงได้เข้าประจำการในเครื่อง
แบบของตนเองภายใต้ร่มธงของไทยเราเอง ซึ่งนับว่า
เป็นกรณีนอกตำราับอีกเรื่องหนึ่ง

ทหารของเราในอเมริกาจัดขึ้นเป็น ๒ รุ่น รุ่นแรก
 ส่งไปที่ประเทศจีน เป็นพวกที่จะเข้ามาก่อการต่อต้าน
 ภายในประเทศ รุ่นที่สองจัดขึ้นภายหลังและส่งไปที่
 ประเทศอินเดีย เป็นพวกที่จะเข้ามาสืบเหตุการณ์ภายใน
 ในประเทศให้สัมพันธมิตร ทหารของเราในอังกฤษก็
 ได้จัดขึ้นอีกกลุ่มหนึ่ง กลุ่มในอังกฤษต้องประสบอุป-
 สรรคมากกว่า เพราะที่แรกไม่มีผู้แทนจะช่วยเหลือ
 เกรงจะให้ จนที่สุดได้ส่งนายมณี สานเสนไปช่วยจึงสำเร็จ
 ทุกวัน ทุกหมู่ต้อง ผ่านความ ยากลำบากมา เป็นอันมาก
 เริ่มตั้งแต่การฝึกหัดเป็นต้นมา เขาเล่าให้ฟังว่า เมื่อ
 ตอนฝึกหัดกระโดดร่มจากเครื่องบินนั้น จะกระโดดสัก
 ก็ครั้งก็หนก้อกว่านะโมกว่า ๓ จบไม่ได้ บางคนถึงกับ
 บอกเพื่อนที่อยู่ข้างหลังว่า ถ้าไม่กล้ากระโดด ก็ให้ถือ
 วิสาสะส่งลงไปด้วย อวัยวะส่วนที่ใส่รองเท้า^๕นี้ทีเดียว
 แต่ในที่สุด ของเราก็สอบได้เป็นนักกระโดดร่มเกือบ
 ๑๐๐ เปอร์เซนต์ เจ้าหน้าที่อเมริกันบอกว่า ทหาร
 พวกเขานั้น สอบได้สัก ๕๐—๖๐ เปอร์เซนต์ก็พอใจ

แล้ว อนึ่ง การเดินทางเข้ามาเมืองไทยต้องผ่านท้องที่
กันดารอย่างยิ่ง คนหนึ่งถึงกับเสียชีวิตไปชั่วคราว ข้าพ-
เจ้าได้ยินเขาเล่าสู่กันฟังว่า เมื่อจะข้ามเขาสูงแถวเขต
แดนนั้น ทหารไทยร่างสูงใหญ่คนหนึ่ง ชื้อหามาได้
ซึ่งลาร่างเล็กตัวหนึ่ง ด้วยจะหาซื้อลาร่างใหญ่ให้สม
ส่วนมิได้ เมื่อเริ่มขึ้นเขา มีคนเห็นทหารไทยขี่ลาแต่
ไปถึงตอนยอดเขา ลาก็ไม่ยอมไป จึงมีผู้เห็นลาขี่
ทหารไทยปรากฏเป็นเหตุการณ์นอกตำราบอกเรื่องหนึ่ง

เมื่อเข้ามาถึงเมืองไทยแล้ว ทหารที่เข้ามาทำการ
รุ่นแรกต้องเสียชีวิต ๒ คน เขาทั้งสองได้ตายเป็นไทย
สมชื่อ และตายในหน้ากระตาศประวัติศาสตร์ของชาติ
ฝากความเสียสละของเขาไว้แก่คนไทยข้างหน้า งาน
ด้านทหารได้ผลเป็นที่พอใจแก่สัมพันธมิตร และเป็น
สื่อให้มีการติดต่อไปมาระหว่างภายในได้ในที่
สุดจึงนับว่าเป็นงานสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในด้านการทหาร
และในด้านขอความเห็นอกเห็นใจจากสัมพันธมิตร สม
ควรแก่การเสียสละอย่างสูงสุดของผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้น

งานเกี่ยวกับการทหารยังมีอีก ๒ แผนก ซึ่งได้จัดขึ้นในอเมริกา คือการทำแผนที่ประเทศไทยใหม่เพื่อประโยชน์ในกิจการฝ่ายทหาร งานแผนกนี้ สถานทูตได้ส่งคนของเราไปทำให้โดยไม่คิดเอาสินจ้างรางวัล ทำอยู่เป็นเวลาเกือบ ๖ เดือนกว่าจะเสร็จเรียบร้อย อีกแผนกหนึ่ง เป็นงานสอนภาษาไทยแก่ทหารฝรั่งที่จะเข้ามาทำการในเมืองไทย รวมทั้งการจัดทำพจนานุกรมภาษาไทยสำหรับทหารเป็นพิเศษ บางท่านที่ได้พบปะสนทนากับทหารฝรั่งเหล่านี้ คงจะได้เห็นถึงผลของการสอนภาษาไทยในอเมริกามาแล้วเป็นอย่างดี ทหารบางคนเรียนดีเกินไป เอราราชาศัพท์ไปพูดตามท้องนาจนคนไทยไม่เข้าใจอย่างนักมี เหล่านี้เป็นงานด้านทหารที่ได้จัดทำไป

ที่สุด จะกล่าวถึงการติดต่อ กับคณะต่อต้านภายใน ซึ่งเป็นงานชั้นสำคัญที่สุด ได้กล่าวแล้วว่า เมื่อเริ่มดำเนินงานนั้น ข้างนอกกับข้างในไม่รู้เรื่องกัน เมื่อข้าพเจ้าไปเป็นทูตได้รับมอบงานไป ๒ อย่างเท่านั้น ข้อ

แรกให้ไปหาทางเจรจาลดหย่อนภาษีข้าวที่ประเทศกวบา
เก็บจากข้าวไทย อีกข้อหนึ่ง ในอเมริกากลังทำนายว่า
ไทยร่วงเกิน ให้ไปหาทางแก้ไขปรับความเข้าใจกับ
อเมริกา เรื่องที่จะเข้าพัวพันกับญี่ปุ่นในกรณีพิพาทชาย
แดนนั้น ข้าพเจ้าไปรู้เอาเมื่อเกิดเหตุเสียแล้ว เพราะ
ฉะนั้น เมื่อเมืองไทยประกาศสงครามกับสัมพันธมิตร
จึงไม่กล้าที่จะทำการ ติดต่อกับนักการเมืองภายในประ-
เทศ เพราะไม่รู้แน่ว่าใครจะไปไหน ได้แต่หวังว่าจะ
ไม่ตามกันไปทั้งหมดทุกคนการเป็นดังนี้ จึงไม่กล้ามอบ
หมายอะไรมากับคน ที่กลับมาเมืองไทยโดยเรือกริบโซม
อีกทั้งคนที่กลับเมืองไทยเหล่านั้น ก็ไม่แน่ว่าจิตใจเขา
จะไปทางไหน เลยต้องหาทางออกทางอื่น ด้วยการส่ง
คนเข้ามาดูความจริงเอาเอง

ได้กล่าวแล้วว่า การดำเนินงานด้านทหาร อาศัย
การต่อต้านภายในประเทศเป็นหลัก การติดต่อกับผู้
ต่อต้านภายในประเทศจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องจัดการ
ให้สำเร็จ นอกจากนั้น เมื่อมีผู้ตั้งกระทู้ถามในสภา ปลัด

กระทรวงต่างประเทศอังกฤษได้ตอบว่า อังกฤษจะไม่แสดงความสนใจงานเสรีไทย จนกว่าจะได้ความว่ามี การต่อต้านภายในประเทศเป็นปึกแผ่นและจริงจัง เพื่อ จะได้รับรู้สนับสนุนจากอังกฤษ จึงจำเป็นต้องพยายาม ติดต่อกับภายในโดยเร็วที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้

ต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ได้รับโทรเลขจากจำกัถ พลง กูร ว่าเป็นผู้แทนคณะต่อต้านภายในประเทศเดินทางมา ถึงเมืองจีน ชันตันตั้งใจว่าจะไปอังกฤษ แต่การเดินทาง ชัดข้อง จึงขอความช่วยเหลือให้ผ่านไปทางอเมริกา สถานทูตได้ทำการติดต่อกับเจ้าหน้าที่จีนทันที และช่วย เหลือทุกประการเท่าที่จะทำได้ แต่ชัดเจนด้วยเงินเองก็ อยากรู้ว่าจำกัถไว้ช่วยงานในเมืองจีน จึงล่าช้ามาจน จำกัถป่วยตายลงเสียก่อนที่จะได้มาอเมริกา แต่งานที่ จำกัถ พลงกูร ทำไว้หาได้ตายตามตัวไปไม่ ได้ไป ปรากฏเป็น จดหมายเหตุ และรายงานเกี่ยวกับ โครงการ ต่อต้านภายใน ซึ่งทำให้กระทรวงต่างประเทศอเมริกัน เกิดความเลื่อมใสศรัทธาขึ้นเป็นอันมาก และช่วยก่อให้เกิด

เกิดความหวังอย่างแน่นอนว่า ทหารของเราจะเข้าไป
ดำเนินงานในเมืองไทยได้โดยปลอดภัย ทั้งจะได้รับการ
ร่วมมือจากคณะต่อต้านภายในประเทศเป็นกำลังอีกด้วย

นับแต่จำกัด พลงกูร ออกมาจากเมืองไทย งาน
ทางวอชิงตันจึงได้พ้นจากภาวะที่คล้ำไปในที่มืด ครั้น
เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๔๘๖ มีสงวน ตุลารักษ์ กับ แดง
कुन्दทิลก ตามออกมาถึงวอชิงตัน การประสานงานกับ
ภายใน จึงเริ่มก่อร่างเป็นความจริงยิ่งขึ้น ที่แรกคิดกัน
ว่าจะ ส่ง สงวน และ แดง ไปดำเนิน งาน แทน จำกัด ใน
อังกฤษ แต่ปฏิกิริยาทางอังกฤษยังไม่มี ที่สุด จึงตกลง
กันส่งคนสองคนนี้ไปช่วยร่วมการสงครามที่อินเดีย ส่วน
ความรู้เกี่ยวกับ กิจการ และความเป็นไปภายในประเทศ
นั้นทางสถานทูตได้ถือโอกาสเปิดเผยเท่าที่จะทำได้ โดย
ไม่เป็นภัยแก่คณะต่อต้านภายในประเทศ

ต่อมาตอนปลายปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ทหารจากข้าง
นอกเข้าไปทำการติดต่อกับคนข้างในได้สำเร็จ ต่อจาก
นั้น การติดต่อนักหมายตลอดจนการไปมาถึงกันจึง

สะดวกและเป็นไปได้ ประจวบกับการที่ได้มีการเปลี่ยนรัฐบาลในกลางปีนั้น ความผันของเราที่อยู่ข้างนอกจึงปรากฏขึ้นเป็นความจริงขึ้น ทั้งสงครามก็ใกล้จะแพ้ชนะกันด้วย โดยสัมพันธมิตรเป็นฝ่ายรุกทั่วโลก ต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๘ คณะต่อต้านภายในสงครามรีร์ สุภมงคล ออกมาติดต่อเพื่อเจรจากับรัฐบาลนอกประเทศ แต่ฝ่ายสัมพันธมิตรเห็นว่า ควรรอไปก่อนจนกว่า สัมพันธมิตรจะยกเข้าเมืองไทย จึงคงเจรจากันได้แต่ในเรื่องที่จะทำการต่อต้านขึ้นภายใน ซึ่งในขณะนั้นฝ่ายสัมพันธมิตรก็เห็นว่ายังไม่สมควรแก่เวลาและโอกาส งานต่อไปนี้จึงกลับมาเป็นงานการทูต กำหนดการงานที่จะพึงทำหลังสงครามที่สุด ญี่ปุ่นยอมแพ้ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ และฝ่ายไทยประกาศว่า การประกาศสงครามของไทยเป็นโมฆะ ทั้งหมดที่ติดต่อกันมานี้ ถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคขัดขวางไม่อาจก้าวล่วงไปได้ อย่างน้อยก็ยังได้แสดงต่อสัมพันธมิตรว่า ภายในประเทศของเรามีการต่อต้าน

เป็นปีกแผ่น สมด้ายเชือกโซ่ปลัดกระหวางต่างประเทศอังกฤษได้วางไว้

ได้กล่าวแล้วแต่ต้นว่า งานทั้งหมดที่ดำเนินไป ในระหว่างสงคราม ได้เล็งผลที่จะสงวนสถานะสถานทูตไทยในกรุงวอชิงตัน ไว้เป็นปากเสียง และหนทางติดต่อกับต่างชาติเป็นทางการ แม้เริ่มต้นจะอ่อนแอเต็มที และมีอุปสรรคมากมาย ในตอนปลายก็ทำประโยชน์ได้สมหวัง ในระหว่างที่ดำเนินงานต่าง ๆ เป็นการลงทุนไปนั้น สถานทูตต้องคอยคิดบัญชีเก็บกำไรไว้ให้แก่นานาชาติ เมื่อเริ่มงานใน พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๘๖ บางทีอ่อนแอแทบจะล้ม เช่นตอนรัฐบาลทางบ้านประกาศสงคราม ได้มีคำสั่งไปด้วยว่าให้นำความไปแจ้งที่กระทรวงต่างประเทศอเมริกัน ข้าพเจ้านำสำเนาโทรเลขไปให้เขาดู แต่บอกกับเขาว่า ข้าพเจ้าไม่ยอมเป็นตัวแทนประกาศสงครามกับอเมริกา เพราะไม่มีเรื่องบาดหมาง (Causa belli) อะไรกันพอที่จะถือเป็นเหตุประกาศ

สงครามกันได้ ตรงกันข้ามได้เป็นมิตรที่ดีต่อกันมากกว่า ๑๐๐ ปี ทางกระทรวงการต่างประเทศของเขาก็ใช้วิธี นอกตำรับอย่างเดียวกับเรา บอกว่าเมื่อทูตผู้แทนไม่ยอม ประกาศสงครามเป็นทางการ เขาก็จะไม่รับรู้และไม่ ประกาศสงครามกับไทยเป็นทางการ เรื่องจึงลงเอย ง่าย ๆ ดังนี้ โดยมีได้นึกฝันว่าจะง่ายถึงเพียงนี้ แต่ผล ที่อเมริกาไม่ประกาศสงครามกับไทยนั้นไปไกลยิ่ง เกือบ จะพูดได้ว่าที่เรายังเป็นเอกราชอยู่ทุกวันนี้ต้นเหตุเริ่มมา จากนี้ เราจึงเป็นหนี้บุญคุณอเมริกาอยู่เป็นอันมาก ซึ่ง ถ้าอเมริกา ประกาศสงคราม กับเราตามชาติมหาอำนาจ ในกลุ่มสัมพันธมิตรแล้ว ก็เขาไม่ถูกว่าสถานะทางการเมืองของเราในเวลานี้จะเป็นอย่างไร และคงเป็นไปใน ทางดีเท่าที่เป็นอยู่เวลานี้ไม่ได้แน่ ข้าพเจ้าได้ขอบขอบ ใจกระทรวงต่างประเทศอเมริกัน ในการที่มีไมตรีจิตต่อ ไทยอย่างไม่นึกฝัน และบอกกับเจ้าหน้าที่ว่า ขอให้ เลี้ยงหนูไว้คู่ฝีมือสักที บางทีหนูจะทำให้แก่ราชสีห์ ได้ และเหตุการณ์ในตอนปลายสงครามก็ได้แสดงว่า

หนูได้ทำหน้าที่ช่วยราชสีห์เต็มกำลังความสามารถ

ทางกรุงเทพ ฯ ได้สั่งให้ประกาศสงครามกับอเมริกาแล้วยังไม่พอ ต่อมาอีกไม่กี่วัน ยังได้ขอร้องผ่านทางรัฐบาลสวิสส์ให้ทูตสวิสส์ มายึด สถานทูตและรักษา ส่วนได้เสียของไทยในอเมริกา ตอนนั้นก็ลงไปอีก นึกว่าหมดทางไป ข้าพเจ้าจึงบอกทูตสวิสส์ไปโดยสุภาพ ว่าข้าพเจ้าเชื่อว่า ตนเองจะรักษาส่วนได้เสียของไทยใน อเมริกาไว้ได้ ถ้าจะยึดสถานทูตไทย ก็ขอให้ทูตไป พิจารณาหาทางยึดเอาเองเถิด ข้าพเจ้าไม่อยู่ในฐานะ ที่จะส่งมอบให้ได้ เมื่อใช้วิธีนอกตำรับกันเข้าเช่นนั้น ทูตสวิสส์ ซึ่งเป็น คนกลาง ไม่ได้ ไม่เสีย อะไร กล้วย ก็ จน บัญญา ได้เพียรมาเจรจาขอเข้าครองสถานทูตอีก ๒-๓ ครั้งแล้วก็เงียบไป ฝ่ายเราจึงคงอยู่ในสถานทูตมาได้ ตลอดสงคราม เป็นดินแดนไทยไม่ถึงไร่ ซึ่งตามกฎหมายระหว่างประเทศเป็นแดนเสรี ไม่ตกอยู่ใน อำนาจครอบครองของผู้รุกราน

ปัญหาเรื่องการแลกตัวทูตก็อีกครั้งหนึ่ง ที่ทำให้
 นึกว่าหมดทางไป ตอนเริ่มสงครามไม่แน่ว่าจะอยู่ได้
 ตลอดไปหรือไม่ ถ้าญี่ปุ่นไม่ยอมให้ทูตอเมริกาในเมือง
 ไทยกลับบ้าน จนกว่าอเมริกาจะส่งทูตไทยกลับไปแลก
 กันแล้วงานของเราก็ต้องเลิก และอะไร ๆ ก็ได้ทำไป
 เสียแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๘๔ อันเป็นวันที่
 กรุงเทพฯ ฯ บอกมาเป็นทางการว่ายอมแพ้ญี่ปุ่น ตรงกับ
 วันฉลองรัฐธรรมนูญพอดี วันนั้นสถานทูตได้ประกาศ
 ไม่ยอมรับยอมแพ้ ช้ายังได้ประกาศเจตน์จำนงที่จะขัด
 ขึ้นต่อสู้ญี่ปุ่นต่อไปอีกด้วย หากถูกส่งตัวกลับเมืองไทย
 ก็เห็นจะต้องถูกส่งวิญญูณต่อไปที่อื่น กระทรวงต่าง
 ประเทศอเมริกันรู้สึกวิตกในปัญหาข้อนี้ และไม่รู้ที่จะ
 จัดการอย่างใดเพราะหัดที่ญี่ปุ่นยอมให้คณะทูตอเมริกัน
 กลับบ้านได้ โดยไม่ต้องเป็นเงื่อนไขว่าจะต้องมีการแลก
 เปลี่ยนตัวทูตต่อกัน งานจึงดำเนินต่อไปไค อุปสรรค
 ในชั้นหลังเป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งบางทีก็
 เป็นอุปสรรคร้ายแรงพอที่จะล้มงานได้เหมือนกัน แต่
 ไม่สำคัญถึงกับจะต้องนำเอามากล่าวในโอกาสนี้

ในด้านการเงิน ที่แรกติดขัดของงบประมาณมาใช้เป็นประจำไม่ได้ อาจเป็นเพราะกระทรวงการต่างประเทศอเมริกันจะคอยฟังเรื่องแลกทูตก่อน ไม่ประสงค์จะให้ความสะดวกแก่เราออกนอกหน้าเกินไป จนเป็นการยั่วฉ้อป้อน ต่อเมื่อทูตอเมริกันเดินทางกลับแล้ว จึงได้อนุญาตให้เบิกจ่ายได้เป็นปกติ แต่ต้องอยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ การกักกันเงินไทยในอเมริกานี้ได้ทำไปเป็นทางการปกติ และเป็นที่ยืนยันกันว่า จะเลิกกักกันเมื่อเสร็จสงคราม ถ้าจะถามว่างานทางโน้นเริ่มตั้งตัวคิดเมื่อใด ก็ตอบได้ว่า เริ่มตั้งตัวคิดในราว ๕ เดือนหลังสงคราม คือเริ่มเมื่อทางการอเมริกันอนุญาตให้เบิกงบประมาณมาใช้ได้ เพราะในหนังสืออนุญาตมีบอกไว้ด้วยว่า ทางการอเมริกันยังคงรับรองทูตไทยเป็นผู้แทนของชาติ จึงให้อำนาจเบิกจ่ายเงินได้ นี่เป็นขั้นแรกในการรักษาสถานะสถานทูต

ถ้าวที่ ๒ ต่อไป ถ้าวหน้าไปได้อีกเมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๔๘๕ โดยข้าพเจ้าได้รับเชิญจากองค์การ Institute of Pacific Relations ให้ไปประชุมนานาชาติ

ในฐานะเป็นผู้แทนของไทยที่เมือง Montreal ประเทศ
 คานาดา ที่ได้ไปประชุมร่วมกับนานาชาติในกลุ่มสัม-
 พันมิตรคราวนี้ เป็นการเชิญชวนฐานะของเรา^๕ขึ้น
 ไปอีกชั้นหนึ่ง และก็นอกตำราอีกเหมือนกัน เพราะ
 บรรดาผู้แทนของชาติที่ไปประชุมคราวนั้น เป็นผู้แทน
 ของชาติในกลุ่มสัมพันธมิตรทั้งนั้น ฝ่ายเราเป็นผู้แทน
 ของชาติที่ประกาศสงครามเป็นศัตรูกับเขา แต่ก็ยังได้
 รับเชิญไปนั่งประชุมร่วมโต๊ะกับเขาค้วย ข้าพเจ้าเองก็
 ไม่เข้าใจ ทั้งที่ไปในคราวนั้นก็ไปมือเปล่า เพราะยัง
 ไม่ได้ส่งทหารไปช่วยเขา ทางเมืองไทยภายในก็ยังไม่ได้
 ตัดติดต่อกัน ไม่รู้แน่ว่าจะไปกับญี่ปุ่นหรือจะมากับ
 สัมพันธมิตร เข้าใจว่าที่ได้ไปประชุมกับนานาชาติ
 คราวนี้ ก็เพราะความช่วยเหลือสนับสนุนของรัฐบาล
 อเมริกัน จึงรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณเขาอยู่อีกส่วนหนึ่ง
 การประชุมคราวนี้ มีผู้แทนชาติมหาอำนาจเสนอให้ลด
 ฐานะเมืองไทยลงเป็นเมืองในอารักขา เพื่อเป็นการลง
 โทษที่ได้ประกาศสงครามกับสัมพันธมิตร ผู้แทนของ

เรามีข้าพเจ้าไปคนเดียว ถ้าไม่ได้เพื่อนอเมริกันช่วยคง
สู้เขาไม่ได้ เที่ยงกันหน้าคำหน้าแดงได้เพื่อนอเมริกัน
ช่วยพูด ในที่สุดเขาจึงยอมว่าควรให้ไทยครองตัวเป็น
เอกราชสืบไป

ต้นปีพ.ศ. ๒๔๘๖ จอมพลเจียงไคเช็คประกาศเป็น
ทางการว่า เสร็จสงครามแล้ว จีนปรารถนาจะเห็นไทย
เป็นเอกราช ต่อมาราว ๗ วัน ประธานาธิบดีโรสเวลท์
ก็ประกาศตามสนับสนุนประมุขจีนเต็มที่ ความสัมพันธ์
ระหว่างสถานทูตจีนกับไทย ซึ่งได้ทำความสนิทสนม
เป็นกันเองมาก่อนสงคราม จึงได้เพิ่มความสนิทสนม
เป็นลำดับมาแต่บัดนั้น ความจริงจีนและไทยเป็นชาติ
เอกราชในตะวันออกด้วยกัน ซึ่งมีเหลืออยู่น้อยเต็มที
จึงควรผูกไมตรีกันไว้ดีกว่าชัง จีนที่ศึมีอุดมคติสูงก็มี
มาก หากแต่ว่าไทยเราในเมืองไทยไม่มีโอกาสได้
พบปะทำความสนิทสนม ประกาศนโยบายของจีนและ
อเมริกาในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ นี้ ได้ช่วยหนุนให้เราก้าว
หน้าออกไปอีกก้าวหนึ่ง เข้าใจว่าเป็นผลสืบเนื่องมา

จากการประชุมที่คานาดาเมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๔๘๕
ตอนกลางปี พ.ศ. ๒๔๘๖ นั้นเอง ข้าพเจ้าได้รับเชิญ
ไปร่วมประชุมนานาชาติที่ Harper's Ferry เกี่ยวกับการ
ศึกษา แต่ไม่ค่อยสำคัญ จึงไม่ขอนำมากล่าว

เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ได้รับเชิญจากรัฐบาล
อเมริกันให้ไปร่วมประชุมนานาชาติ ที่ชิคาโก เรื่อง การ
บินพลเรือน โดยที่ประเทศไทยอยู่ในสถานะสงครามกับ
บางประเทศในกลุ่มสัมพันธมิตร การไปประชุมของ
ข้าพเจ้าคราวนี้ ทางกรจึงกำหนดให้ไปแต่ในฐานะเป็น
ผู้สังเกตการณ์ มีเพื่อนที่ตกอยู่ในฐานะอย่างเดียวกันอีก
คนหนึ่งคือทูตเคนมาร์ค ซึ่งไปในฐานะผู้สังเกตการณ์
เหมือนกัน ไม่ใช่ในฐานะผู้แทนรัฐบาล แต่ผลที่สุดภายหลัง
ที่ได้เจรจากันรอบนอกแล้ว เราทั้งสองกลับได้รับ
เชิญให้เซ็นสัญญาการบินกับเขาค้วย สำหรับเคนมาร์ค
นั้นพอไปได้ เพราะถึงแม้ว่าเคนมาร์คจะได้ถูกเยอรมัน
ครอบครองอยู่ในขณะนั้น รัฐบาลของเขาก็ได้ยอมแพ้

เยอรมันไปเฉย ๆ ไม่ได้ประกาศสงครามกับสัมพันธมิตร
แต่ของเราอุทริไปประกาศสงครามกับเขาเข้า แล้วก็ยัง
อุทริไปเซ็นสัญญาการบินร่วมกับเขาได้ นี่ก็นอกตำราอีก
เหมือนกัน การเซ็นสัญญานี้ไม่สมบูรณ์จนกว่ารัฐบาล
จะให้สัตยาบัน จึงไม่มีผลผูกมัดประเทศไทยประการใด
แต่ขณะนั้นก็นับเป็นเหตุทางการเมืองที่ส่งเสริมฐานะ
ของไทยให้รุดหน้าไปอีกก้าวหนึ่ง

ต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๘ มีการประชุม I.P.R. อีกที่
Hot Spring คราวนี้มีผู้แทนไทยไปด้วยกัน ๓ คน เชิด
มาถึงแต่ละครั้งไปคนเดียวเมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๔๘๕ แต่
ไปคราวนี้เรามีอะไรไปอวดเขาได้ คือการต่อต้านภายใน
ในเมืองไทย กับงานทหารที่จัดทำไปนอกประเทศจน
เป็นชั้นเป็นอัน การไปคราวนี้จึงไม่รู้สึกลงไปในฐานะ
เป็นศัตรูกับเขา ตรงกันข้าม ได้ไปนั่งประชุมกับเขาใน
ฐานะเป็น ผู้แทนของชาติที่ได้ช่วยเหลือเขาใน การสงคราม
แต่ก็ไม่วายถูกโจมตีด้วยเรื่องกรรมเก่าที่ทำไว้

คือเรื่องดินแดนอินโดจีน เป็นการเตือนให้รู้ตัวว่าจะมีอะไรมาข้างหน้าหลังสงคราม

เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ญี่ปุ่นยอมแพ้ ทางเมืองไทยประกาศโมฆะกรรมหลังจากนั้น เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคมก็มีประกาศของ James Byrnes รัฐมนตรีต่างประเทศอเมริกัน ซึ่งถ้าพิจารณาโดยดีแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นการประกาศความเป็นเอกราชของไทยต่อโลก ประกาศฉบับนี้เองแสดงถึงความเป็นมิตรแท้ที่ดีของอเมริกาต่อไทย หลังจากของประกาศฉบับนี้ คือความเพียรพยายามของไทยแท้ทั้งชาติทั้งภายใน และนอก ประเทศที่ได้ช่วยกันทำงานรับใช้ชาติโดยบริสุทธิ์ใจ ประกอบกับโมติจิตของ อเมริกา ที่เห็น ความตึงาม ของไทยนั้นด้วย คนไทยคนหนึ่งได้อ่านประกาศนี้แล้วถามข้าพเจ้าว่า ที่เราอุตส่าห์ทำงานกันมา ๔ ปีนี้ ได้ผลเพียงเท่านี้เองหรือ ข้าพเจ้าตอบว่าเท่านี้แหละ ที่เป็นผลซึ่งเรามุ่งหมาย และความจริงได้มาเท่านี้ก็ควรพอใจว่าเป็นรางวัลคุ้มความเหนื่อย เพราะยากนักที่จะหาประ-

ภาคอันใดของชาติมหาอำนาจที่เปี่ยมไปด้วย เมตตาอารี และความเห็นอกเห็นใจตลอดจนความหวังดี ในอนาคตของไทยอย่างจริงใจเท่าถึงเพียงนี้ ยิ่งกว่านั้น ยังเป็นประกาศความนับถือซึ่งกันและกันเยี่ยงสหาย ทั้ง ๆ ที่เป็นราชสีห์ อเมริกาก็ยังเห็นความดีของหนูตัวน้อย ไทยเราล้มแล้ว อเมริกาช่วยพยุงขึ้นให้เราได้เดินต่อไป ในหนทางแห่งเอกราชและความเป็นไท สมควรที่เราจะเพียรพยายาม ปฏิบัติตนให้อยู่ในศีลในสัตย์ความเที่ยงตรง เพื่อรักษาความนับถือของอเมริกาไว้ และถนอมมิตรไมตรีกับอเมริกาผู้มีอุปการะต่อไปชั่วกาลนาน

การปฏิบัติหน้าที่ ต่อต้าน การรุกรานของ ข้าพเจ้า สิ้นสุดลงเพียงเท่านั้น และโดยที่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ ตามกฎหมายลงวันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๔ ข้าพเจ้า จึงพอใจว่า การที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ไปแล้วนั้น ไม่ใช่ การกีดขบดประทุษร้ายต่อบ้านเมือง ส่วนตัวข้าพเจ้าเองไม่ต้องการความคุ้มครองของกฎหมายนิรโทษกรรมแต่ที่สุด ที่นี้กว่าพอก็ไม่พอ กำลังเตรียมตัวจะเป็น ฤาษีหนีการเมือง ในปลายเดือนสิงหาคมนี้เอง ก็มี

คำสั่งผู้สำเร็จราชการบัญชาามาในพระปรมาภิไธยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้ข้าพเจ้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยบอกมาด้วยว่า บ้านเมืองกำลังตกอยู่ในภาวะคับขัน ต้องการให้เข้ามาช่วยกันแก้ไข ถ้าไม่มาและบ้านเมืองเป็นอะไรไป ความรับผิดชอบจะตกอยู่แก่ข้าพเจ้า เหตุนี้ข้าพเจ้าจึงต้องเข้ามาสู่วงการเมืองอีก มาถึงกะละกะตาแล้ว จึงทราบที่รัฐบาลได้ส่งผู้แทนไปเจรจาชั้นสัญญา ๒๑ ข้อกับอังกฤษ ซึ่งข้าพเจ้าได้พิจารณาแล้วเห็นควรแก้ไข การมาเป็นรัฐบาลจึงกำหนดว่าจะทำงานชิ้นนี้ ได้เจรจากับอังกฤษมาจนถึงวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๙ จึงเซ็นสัญญากันได้และด้วยความกรุณาเห็นอกเห็นใจของอังกฤษ เมืองไทยจึงได้เลิกล้มสถานะสงครามกับอังกฤษ และได้เซ็นสัญญาที่ไม่เป็นการผูกมัดจำกัดเอกราชแต่ประการใด ตกเป็นหน้าที่ของไทยจะต้องปฏิบัติตามสัญญานี้ด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริตต่อไป เพื่อสนองความตั้งใจดีของอังกฤษนั้น

เท่าที่ข้าพเจ้าได้ดำเนินงาน นอกตำรา มา ๔ ปีนี้
 ท่านทั้งหลายอาจถามว่า ข้าพเจ้าได้คติอะไรมาฝากกับ
 อนาคตบ้าง เข้าทำนองนิทานเรื่องนี้สอนให้รู้อะไร
 ข้าพเจ้าจะขบร้องว่า อนาคตคือท่านทั้งหลายจะต้อง
 กล้าเผชิญหน้าต่อสู้กับชีวิตด้วยน้ำใจอันเป็นไท บาง
 คนอาจมองดูอุปสรรคแห่งชีวิตใน อารมณ์ อันท้อถอย
 เบื่อหน่าย ถ้ามองกันในแง่นี้ ก็จะกล่าวเป็นคติให้เกิด
 ท้อถอยหมกมั่งใจว่า ชีวิตคือการต่อสู้ แต่ข้าพเจ้าขอ
 ให้ท่านลองวาทภาพของชีวิตในอีกแง่หนึ่ง คือในแง่ที่
 ไม่มีอุปสรรคขัดขวางอะไรเสียเลย ราบรื่นตั้งแต่เกิดมา
 เป็นคนไปจนตาย ข้าพเจ้าเชื่อว่าชีวิตที่ไม่มีอุปสรรค
 จะผจญเช่นนี้ เป็นชีวิตของตัวหนอนนอนกินมะพร้าว
 ไม่ใช่ชีวิตคน ไม่น่าจะอยู่ไปทำไม การต่อสู้กับอุป
 สรรคและการเอาชนะอุปสรรคนั้นต่างหาก ที่ทำให้ชีวิต
 มีความหมาย เกิดมาแล้วได้ทำอะไรทั้งใจไม่ตายตามตัว
 นั้นต่างหากที่เป็นชีวิตอันน่าอยู่ มองในแง่นี้ แทนที่
 จะกล่าวในทางท้อถอยว่า ชีวิตคือการต่อสู้ ข้าพเจ้า

จะขอกล่าวเป็นคติประจำใจว่า การต่อสู้คือชีวิต เวลา
 นี้เมืองไทยกำลังนั้ดพบกับลัทธิประวัติศาสตร์ ท่านผู้
 เป็นอนาคตของชาติจะช่วยชาติให้ดำรงคงอยู่ได้ ต่อเมื่อ
 ท่านมีกำลังใจกล้าแข็ง และกล้าต่อสู้กับอุปสรรคของ
 ชีวิตโดยไม่ท้อถอย ควรเห็นเป็นธรรมดาเสียว่า ใน
 ชีวิตของชาติยุคหนึ่งสมัยหนึ่งนั้น บางทีคนของชาติได้
 อยู่เป็นสุขสบาย เพราะคนในยุคก่อนสมัยก่อนทำไว้ให้
 เสียสละให้ไว้ แต่ในยุคอื่นสมัยอื่น คนของชาติอาจ
 ต้องทำไว้ ต้องเสียสละให้เพื่อคนข้างหน้าจะได้อยู่เป็น
 สุขบ้าง บ้านเมืองไทยกำลังตกอยู่ในสถานการณ์อย่าง
 หลังนี้ ชีวิตของชาติจะยืนนานอยู่ได้ ต่อเมื่อคนไทยใน
 รุ่นท่านรุ่นข้าพเจ้า กล้าพลีกล้า เสียสละไว้ ให้แก่อนาคต
 ที่เราเป็นคนไทยอยู่ทุกวันนี้ ก็เพราะคนแต่ก่อนเขายอม
 พลีให้ คนไทยต้องกายเอาเลือดทาแผ่นดินมาแล้วไม่รู้
 ก็แสนกล้านคน กว่าเราจะเป็นไทย หน้าที่เรามีผูกพัน
 ต่อเขาเป็นหนี้เอกราช ซึ่งจะใช้สักเท่าใดก็ไม่มีวันหมด
 สิ้น เมื่อได้ทำอะไรไปเป็นคุณแก่ชาติบ้านเมืองแล้วจึง

เสมอตัว ไม่ผิดอะไรกับที่เป็นหนี้เงินกู้เขาแล้วเอาเงินไปใช้เขา จะอ้างเอาเป็นความคืบความดีอะไรไม่ได้ อย่างมากได้แต่ความปิติที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน

อนึ่ง การอะไรทั้งหลายนั้น เมื่อเริ่มต้นต้องยากเสมอ มีดแปดค้านเสมอ แต่พอเริ่มลงมือทำจริงทำจริงจัง ก็ให้เห็นลู่ทางทำได้ และทำสำเร็จไปเอง ต่อสู้เข้าเถิด แล้วจะเกิดกำลังปัญญาความสามารถที่จะเอาชนะอุปสรรคแห่งชีวิตได้ แต่ที่สุกก็ต้องตัดสินใจว่าเกิดมาทั้งทีจะหวังผลอะไร ทั้งนี้เป็นนานาจิตตัง แล้วแต่ตัวใครจะเห็นอย่างไร สำหรับข้าพเจ้าใคร่จะฝากคติไว้แก่ท่านทั้งหลาย ผู้เป็นอนาคตของชาติ ในยามยากว่าการอยู่เป็นสุขนั้น อยู่ได้ง่ายด้วยการทำประโยชน์แก่ตนแสวงความสุขเพื่อตน แต่ถ้าจะตายเป็นสุขแล้ว ต้องประกอบความเพียรอย่างอื่น ด้วยอยู่ทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น คติของข้าพเจ้าพึงคิดว่าไม่ทำให้เกิดความเลื่อมใส แต่ข้าพเจ้าเชื่อมั่นมันเป็นคติอันเดียวที่จะช่วย

บ้านเมืองให้รอดพ้นมหาวิปาทันไปได้ เพื่อไปสู่ความ
 สุขความเจริญแก่คนไทย ที่จะกลานตาม กันออก มาข้าง
 หน้า

งานของคนไทย ใน อเมริกาเริ่ม ขึ้นใน ท่ามกลาง
 ความมืดมนหมกมัว ทุนใดๆ ก็ไม่มี นอกจากจิตใจที่
 เป็นไทยคิดสู้และหวังไปตายเอาดาบหน้า ระหว่างที่ทำ
 ไปยังเกิดอุปสรรคขึ้นมากมาย บางทีทำให้วิตกว่าจะ
 ก้าวล่วงไปไม่ได้ แต่ที่ทำได้จากทาสมาเป็นไทย จาก
 ช้อระแวงสงสัยมาเป็นความเชื่อถือ ก็โดยอาศัยความ
 สุจริต และการ เสียสละเป็น ใหญ่ กว่า อะไรอื่น ทั้งหมด
 ข้าพเจ้าจึงเชื่อว่า Principle หรือยอดของธรรมนั้นเอง
 มิใช่แต่เพียงคนหรือแผนการ ที่จะป็นเครื่องอุปการะ
 ให้เราดำรงชีวิตเป็นชาติอยู่ต่อไปได้ ขอท่านจงได้
 พิจารณาไตร่ตรองเอาเองว่าผิดถูกอย่างไร ในที่สุดนี้
 ขอความสวัสดิ์จะมีแก่ท่านทั้งหลายทั่วทุกคน.

(คำแปล)

แถลงการณ์ของรัฐมนตรีต่างประเทศ

เจมส์ เอฟ. เบอรนส์

๒๐ สิงหาคม ๒๔๘๘

เลขที่ ๖๑๖

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช อัครราชทูตไทย ได้ส่งประกาศของผู้สำเร็จราชการแห่งประเทศไทย ออกในพระปรมาภิไธยแห่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ต่อกระทรวงการต่างประเทศ เท่าที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศนี้ มีข้อความประกาศว่า การที่ประเทศไทยได้ประกาศสงครามกับอเมริกาเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๘๕ นั้น ตกเป็นโมฆะเสียเปล่า เพราะเป็นการกระทำที่ผิดต่อรัฐธรรมนูญ และเป็นปฏิปักษ์ต่อเจตนารมณ์ของประชาชนชาว

ไทย มีประกาศข้อความว่า ประเทศไทยมีความตั้งใจ
มั่น ที่จะฟื้นฟูความสัมพันธ์ ทางไมตรี กับสหประชาชาติ
เหมือนดังที่มีอยู่ก่อนถูกญี่ปุ่นเข้าครอบครอง มีคำมั่น
สัญญาว่า กฎหมายใดที่ได้ออกมาเป็นปฏิบัติยกเว้นต่อส่วน
ใต้เสียของเรา จะได้มีการพิจารณายกเลิก มีคำรับรอง
ว่า ถ้ากฎหมายเช่นนี้ได้ก่อให้เกิดความเสียหายประ-
การใด จะได้มีการชดใช้ค่าเสียหาย และประกาศ
ปฏิญญาว่า ประเทศไทยจะได้ ให้ความร่วมมือ ทุกอย่าง
แก่สหประชาชาติในการสร้างเสถียรภาพในโลก

ที่รัฐบาลไทยปฏิบัติดังนี้ เป็นการก้าวหน้าที่น่า
ย่นดีในสัมพันธภาพระหว่างอเมริกากับประเทศไทย ใน
ขณะเดียวกับที่ญี่ปุ่นโจมตีเฟลซาร์เบอร์ ญี่ปุ่นได้เข้า
ยึดครองประเทศไทย หลังจากนั้น ๗ สัปดาห์ ประ-
เทศไทยก็ได้ประกาศสงคราม ขณะนั้นรัฐบาลไทยต้อง
ตกอยู่ในบังคับควบคุมของญี่ปุ่นอย่างเด็ดขาด รัฐบาล
อเมริกันเชื่อเสมอมาว่า การประกาศสงครามมิได้
เป็นไปตามเจตน์จำนงของประชาชนชาวไทย ด้วย

เหตุนี้ เราจึงไม่รับรู้การประกาศสงครามนั้น และได้รับ
รองฐานะของทูตไทยในกรุงวอชิงตันเป็นทูตผู้แทนประ
เทศไทยตลอดมา โดยในเวลาเดียวกัน เราหาได้รับ
รองฐานะของรัฐบาลไทยที่กรุงเทพ ฯ ไม่ เพราะรัฐบาล
นั้นตกอยู่ในบังคับควบคุมของญี่ปุ่น

ทันทีที่ญี่ปุ่นเข้ายึดครองประเทศไทย อัครราช
ทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ได้ก่อตั้ง ขบวนการเสรี ไทย
ขึ้น ด้วยการร่วมมือของคนไทยที่อยู่นอกประเทศใน
ขณะที่ญี่ปุ่นยึดครอง ตั้งแต่บัดนั้นมา เสรีไทยก็ได้มีส่วน
ช่วยเหลือการ สงคราม ของสัมพันธมิตร อย่าง เป็น ชั้น
เป็นอัน

ไม่นานหลังจากญี่ปุ่นยึดครอง ได้เกิดขบวนการ
ต่อต้านขึ้นภายในประเทศไทย ทั้งรัฐบาลของเราเอง
และรัฐบาลอังกฤษได้ให้ความช่วยเหลือและได้รับความ
ช่วยเหลืออย่างสำคัญจากขบวนการต่อต้าน และได้ติด
ต่อกับ หัวหน้าขบวนการ ต่อต้าน เสมอมา ในระยะเวลา
นาน ชั่วระยะเวลาหลายเดือนมานี้ ขบวนการต่อต้าน

ได้เตรียมพร้อม ที่จะ ปฏิบัติการอย่าง เปิดเผยต่อ ญี่ปุ่น
แต่อาศัยเหตุทางกลยุทธ์ รัฐบาลนี้และรัฐบาลอังกฤษ
ได้ขอร้องให้เลื่อนการปฏิบัติการเช่นนั้นไปก่อน เพราะ
เหตุนี้ ขบวนการต่อต้านจึงมิได้ทำการรบพุ่งเพื่อกอบกู้
ประเทศของตน จนกระทั่งไม่จำเป็นต้องปฏิบัติการเช่น
นั้น เพราะญี่ปุ่นยอมแพ้ไปแล้วเสียก่อน

สมัยก่อนสงคราม ประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา
มีประวัติเป็นมิตรสนิทกันมานาน เราหวังว่ามิตรภาพที่
ว่านี้จะสนิทกันยิ่งขึ้นต่อไปในเวลาข้างหน้า ตลอดระยะเวลา
เวลา ๔ ปีมานี้ เรามิได้ถือว่าประเทศไทยเป็นศัตรู
หากแต่ถือว่าเป็นประเทศที่จะได้รับการปลดปล่อย จาก
เงื้อมมือศัตรู เมื่อบัดนี้การปลดปล่อยได้เป็นความจริง
ขึ้นแล้ว เราจึงปรารถนาที่จะให้ประเทศไทยได้กลับมา
ยืนหยัดเหมือนดังเดิมในสังคมแห่งชาติที่เป็นอิสระ มี
อธิปไตย เป็นชาติเอกราช”

ขบวนการ

เสรีไทยภายในประเทศไทย

ดร. ปรีดี พนมยงค์ เมื่อได้ขึ้นไปเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์หลังจากที่ได้ออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ส่วนรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในขณะที่กองทัพญี่ปุ่นได้บุกเข้ามาในประเทศไทย เมื่อ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ แล้วนั้นก็ดำเนินการขบวนการเสรีไทยอย่าง กว้างขวาง ในประเทศไทยต่อไป โดยการดำเนินงานใต้ดินชักชวนและกำจัดการดำเนินงาน ของรัฐบาลไทย ในอันที่จะ อำนวยประโยชน์ให้แก่ฝ่ายญี่ปุ่นเท่าที่สามารถจะ กระทำได้โดยที่ไม่ให้ฝ่ายกองทัพญี่ปุ่นล่วงรู้ แต่จะอย่างไรก็ตาม ฝ่ายญี่ปุ่นก็ไม่วายที่จะระแวงแคลงใจในการดำเนินงานของฝ่ายรัฐบาลไทยเท่าไรนัก เกรงว่าจะมีการหักหลังขึ้นได้ เพราะเหตุว่าประชาชนคนไทยไม่ค่อยจะยอม

ร่วมมือกับฝ่ายกองทัพญี่ปุ่นด้วย ความเต็มใจ โดยทั่วไป
นั่นเอง

ดร. ตีเรก ชัยนาม เป็นบุคคลสำคัญอีกคนหนึ่งซึ่ง
มีความเห็นพ้องต้องกันกับ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ที่ต้อง
การจะดำรงความเป็นกลางของไทยไว้ก่อน ในขณะที่ทั่ว
โลกกำลังประกาศสงครามกัน จึงไม่มีความเห็นด้วยกับ
การยินยอมให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม ทำสัญญา
ฝ่ายกองทัพญี่ปุ่น ที่จะมาตั้ง ฐานทัพอยู่ใน ประเทศไทย
และผ่านกองทัพไปประเทศอื่นดังที่ จอมพล ป. พิบูล-
สงคราม ทำสัญญาไปกับกองทัพญี่ปุ่น เมื่อวันที่ ๙
ธันวาคม ๒๔๘๔ แล้วนั้น

เมื่อ ดร. ตีเรก ชัยนาม หลุดออกจากคณะรัฐ-
มนตรีของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม พร้อมกับ ดร.
ปรีดี พนมยงค์ แล้ว ก็ได้ทำที่ว่าการพักผ่อนอยู่
อย่างสงบสัก ระยะเวลาหนึ่ง โดยไม่พยายาม จะเกี่ยวข้องกับ
ใครภายในวงการของรัฐบาล

แต่ธาตุแท้ของการต้อง การพักผ่อน อยู่อย่างสงบ
สักระยะเวลาหนึ่งของ ดร. ตีเรก ชัยนาม นั้น ก็เพื่อจะคิดวาง

แผนการณัชบวนการเสรีไทยได้ติดกันควบคู่กันไปกับ ดร. ปรีดี พนมยงค์ และคนอื่น ๆ ที่มีความคิดเห็นตรงกัน^๕ นั่นเอง

บทบาทของ ดร. ทิเรก ชัยนาม ได้ดำเนินขบวนการเสรีไทยได้ติดภายในประเทศไทยไปอย่างกว้างขวาง ด้วยการร่วมมือของบุคคลหลาย ฝ่ายดัง จะได้กล่าวอย่างละเอียดต่อไปเป็นลำดับดังต่อไปนี้ คือ

ดร. ปรีดี พนมยงค์ หัวหน้าขบวนการเสรีไทย ในขณะนั้นกำลังดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้กล่าวคำปราศรัยแก่บรรดาเสรีไทย เล่าความเป็นมาและความมุ่งหมายของ ขบวนการ เสรีไทยไว้ว่า—
“.....การทำงานในครั้ง^๕นี้ ไม่ได้ก่อตั้งเป็นคณะหรือพรรคการเมืองแต่ประการใด เป็นเพียงการร่วมงานกัน ประกอบภารกิจ เพื่อความมุ่งหมายให้ประเทศชาติ กลับคืนสู่สภาวะก่อน วันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ แม้แต่การดำเนินกิจการงานจะได้จัดให้มีองค์การบริหาร ที่เรียกว่า กองบัญชาการ จัดเป็นสำนักงานและมีสาขาต่าง ๆ ^๕ขึ้น ก็เพื่อความจำเป็นที่จะให้งาน^๕นี้ได้มีระเบียบ

อันจะ นำมา ซึ่งวินัย และสมรรถภาพ และทรง ประสิทธิภาพที่ สมาคมซึ่งมีสมาชิกน้อยกว่าผู้ร่วมงานครึ่งหนึ่ง^๕ ต้องมีกรรมการฉันใด ผู้ร่วมงานคราวนี้ซึ่งมีจำนวนมากก็ยิ่งจำเป็นต้องมีองค์การบัญชาการฉันนั้น

เมื่อองค์การรับใช้ประเทศชาติ จำเป็นจะต้องมีขึ้นเช่นนั้นแล้ว ก็จำเป็นจะต้องมีนามสำหรับใช้เรียกกันในกิจการงานนี้ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้า ผู้แทน ของประชาชน ชาวไทยอยู่ในสหรัฐอเมริกาได้รับความรับรองตลอดมา ก็มีความจำเป็นที่จะต้องเรียกองค์การและผู้ร่วมงานในต่างประเทศว่า “เสรีไทย” เพราะเวลานั้นต่างประเทศเข้าใจว่า ประเทศไทยอยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่น

เสรีไทย ไม่ใช่ผู้ที่อยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่น ความหมายก็คือไทยเป็นอิสระเสรี หรือไทยทั้งหลายที่ต้องการ ให้ประเทศชาติ ของตนเป็น เอกราชที่มีความเป็นอิสระเสรีภาพที่สมบูรณ์ ทั้งนี้เพื่อให้ต่าง

ประเทศ รับรอง การกระทำ ของผู้ที่ อยู่ใน ต่าง ประเทศ หรือใช้ คณะหรือพรรคการเมืองไม่

ส่วนองค์การต่อต้านภายในประเทศนั้น ในชั้น
เดิมไม่มีชื่อเรียกองค์การว่าอย่างไร การชักชวนให้ร่วม
งานกันตั้งแต่วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ เป็นต้นไป ก็
ชักชวนกันร่วมงาน เพื่อการต่อต้านญี่ปุ่นให้พ้นออกไป
นอกประเทศไทยเท่านั้น

เมื่อองค์การภายในและภายนอกประเทศได้ติดต่อกัน
ถึงกันเรียบร้อยแล้ว เอกสารที่เจ้าหน้าที่จากต่างประเทศ
มีมาถึงข้าพเจ้า เรียกองค์การที่เราร่วมงานระหว่าง
คนไทย ทั้ง ภายใน และ ภายนอก ประเทศ นี้ ว่า Free
Siamese Movement แปลว่า 'ขบวนการเสรีไทย' เป็น
นามสมญาที่ควรยอมรับ ข้าพเจ้าได้ถือเอานามนี้ได้ตอบ
กับต่างประเทศ โดยใช้นามองค์การว่า 'ขบวนการเสรี
ไทย' ซึ่งเราทั้งหลายจะเห็นได้ชัดว่าไม่ใช่เรื่องของคณะ
พรรคการเมือง

จุดประสงค์ของเราที่ทำการครั้งนี้ มีความจำกัด
 ดังกล่าวมาแล้ว และมีเงื่อนไขเวลาอันสั้นที่สุดลงเมื่อ
 สภาพเหตุการณ์เรียบร้อยลงแล้ว องค์การนี้ก็จะเลิกถล่ม
 ลงไปในทันที และสิ่งที่เหลืออยู่ในความทรงจำของพวก
 เราทั้งหลายก็คือ มิตรภาพอันดีในทางส่วนตัว ที่เราได้
 ร่วมมือ ร่วมแรง กันรับใช้ ประเทศชาติด้วยกันไป โดย
 ปราศจากความคิดที่จะเปลี่ยนสภาพองค์การที่ก่อให้เกิด
 ขึ้นนี้ให้เป็นคณะหรือพรรคการเมือง และเพราะเหตุที่
 กระทำคราวนี้เป็นการสนองคุณชาติ ผู้ใดจะรับราชการ
 ในตำแหน่งใด หรือไม่นั้น จึงเป็นไปตามความสามารถ
 ตามกฎหมาย และระเบียบ แบบแผน เหมือนดัง คนไทย
 อื่น ๆ ทั้งหลาย เราพึงพอใจด้วยความระลึกด้วยความ
 ภาคภูมิใจว่า เราได้ปฏิบัติหน้าที่ของคนไทย

จริงอยู่ ในระหว่างสละสวางให้สภาพของประเทศ
 ชาติบ้านเมืองกลับเข้าสู่สภาวะเดิม ได้มีผู้ร่วมงานคราว
 นี้ บางคนรับตำแหน่งในราชการ แต่ทั้งนี้ขอให้เข้าใจ
 ว่า เป็นบุคคลที่เข้ารับทำหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายโดย

พระบรมราชโองการให้ปฏิบัติ หรือถือว่าเป็นการปฏิบัติตามคำสั่ง เพื่อจัดการเรื่องที่ยังเกี่ยวพันอยู่กับต่างประเทศให้เสร็จสักไปเท่านั้น หาใช่เป็นการเอาตำแหน่งราชการมาเป็นรางวัลไม่

ผู้ร่วมงานกับข้าพเจ้าคราวนี้ ถือว่าทำหน้าที่เป็นผู้รับใช้ประเทศชาติมิได้ถือว่าเป็นผู้กู้ชาติ การกู้ชาติเป็นการกระทำของคนไทยทั้งมวล แม้ผู้ที่ไม่ได้ร่วมทำงานในองค์การนี้โดยตรงก็ยังมีอีกประมาณ ๑๗ ล้านคน (สถิติพลเมืองของประเทศไทยในขณะนั้นมีประมาณ ๑๗,๐๐๐,๐๐๐ คน) ที่ได้กระทำโดยอิสระของตนในการต่อต้านด้วยวิถีทางที่เขาเหล่านั้นจะสามารถทำได้ อย่างน้อยก็ได้ เขากำลังใจ ช่วยขับไล่ให้ญี่ปุ่นออกไปเสียให้พ้นจากประเทศไทยโดยเร็วก็มีเป็นส่วนมาก แม้แต่คนไทยที่ไม่มีโอกาสทำการขัดขวางต่อต้านญี่ปุ่นหรือรับใช้ประเทศชาติได้ ก็ทำการช่วยผู้ที่ทำงานรับใช้ประเทศชาติไปในทางอ้อม กล่าวคือ เขาจะช่วยเปิดโอกาสให้ผู้ที่ทำการรับใช้ ชาติได้ ดำเนินงานไปได้โดยสะดวก

วลา เป็นตัน คนไทยทั้งมวลเหล่านี้ จักว่ามีความร่วมมือกันทำงานการกู้ชาติของคนด้วยกันทุกคน

ส่วนผู้ที่คอย ชักขวางการต่อต้านของผู้รับใช้ชาติ จะเป็นไปโดยทางกาย ทางวาจาหรือทางใจนั้น ย่อมมีบ้างเล็กน้อยเป็นของธรรมดา แต่เขาเหล่านั้นโดยทางพฤตินัย ไม่ใช่เป็นคนไทย เพราะการกระทำของเขาเหล่านั้น ไม่ใช่เป็นการกระทำของคนไทย เขามีสัญชาติไทยแต่เพียงนิตินัย คือเป็นคนไทยเพราะกฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

ข้าพเจ้า จึงกล่าวได้ ในนามของ สหายทั้งหลายว่า พลเมืองประมาณ ๑๗ ล้านคน ที่เป็นคนไทยทั้งโดยพฤตินัยและนิตินัยนั้นเองเป็นผู้กอบกู้ชาติไทย ฉะนั้น ผู้ซึ่งข้าพเจ้าจะต้องขอบคุณอย่างสูงยิ่งก่อนอื่นก็คือ คนไทยทั้งมวลนั่นเอง... ..”

บุคคลสำคัญ ในกองบัญชาการของขบวนการเสรีไทยภายในประเทศไทย ซึ่งมีนายปรีดี พนมยงค์

ได้มอบความไว้วางใจให้เป็น ผู้ทำหน้าที่บัญชาการใน
ขบวนการเสรีไทย ได้แก่—

๑. นายทวี บุญยเกษตร
๒. พล. ท.อ. อุดลย์ อุดลยเกษจรัส
๓. พล. ร.ท. สังวรรณ สุวรรณชีพ
๔. คร. ทิเรก ชัยนาม
๕. พล. ท. ชิต มั่นศิลป์ สีนาคโยธารักษ์
๖. น.อ. หลวงศุภชลาศัย
๗. คร. ป่วย อิงภากรณ์
๘. ม.จ. ศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท สวัสดิวัฒน์
๙. ม.ล. การวิก จักรพันธ์
๑๐. พระพิศาลสุขุมวิท (ประสบ สุขุม)
๑๑. พระยาเทพวิฑูร (อดีต ร.ม.ต. ว่าการกระทรวงยุติธรรมและประธานศาลฎีกา)
๑๒. พระยานลราชสวัสดิ์ (อดีต ร.ม.ต. ว่าการกระทรวงยุติธรรมและประธานศาลฎีกา)
๑๓. พระยาวิกรมรัตนสุภาฯ (ประธานศาลฎีกา)

๑๔. พระยานิติศาสตร์ไพศาล (อดีต ร.ม.ท. ว่า
การกระทรวงยุติธรรม)
๑๕. นายพิชาญ บุญยง ที่ปรึกษากฎหมาย
๑๖. พล. ย. เนตร เขมะโยธิน
๑๗. นายถนัค คอมันตร์
๑๘. พล. ท. หลวงชาตินิกรบ

ส่วนรายนามบุคคลอื่นที่ได้ร่วมงานขบวนการเสรีไทยในครั้งนี้จะได้กล่าวไว้ในตอนท้ายของหนังสือเล่มนี้ต่อไป

นายทวี บุญยเกตุ สมัยนั้นเป็นเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และมีความสำคัญเกี่ยวกับงานขบวนการเสรีไทยในประเทศไทย ได้มีบันทึกสำคัญไว้บางประการดังต่อไปนี้

“...เวลาประมาณ ๐๑๐๐ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ คณะรัฐมนตรีได้เปิดการประชุมขึ้น โดยมี พล. ต.อ. อุดลย์ อุดลยเดชจรัส รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานในที่ประชุม (เพราะจอมพล ป. พิบูลสง-

คราม นายกรัฐมนตรีไปราชการตรวจดูแลป้องกันทาง
ทหารที่จังหวัดพระตะบอง (เพื่อป้องกันญี่ปุ่นบุก)
ประธานในที่ประชุมได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า...ผู้แทน
รัฐบาลญี่ปุ่นอันมี เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นพร้อมเจ้าหน้าที่
ของเขา ได้นำบันทึกมายื่นต่อรัฐบาลขอเดินทัพผ่าน
ประเทศไทย เพื่อไปโจมตีอังกฤษทางแหลมมลายา
และเขา ได้แจ้ง ให้ทราบว่าประเทศญี่ปุ่น ได้ประกาศสงคราม
กับประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาแล้ว กอง
ทัพญี่ปุ่นจะเข้าโจมตีพร้อม ๆ กัน ขออย่าให้ไทยขัด
ขวาง โดยเขารับรองว่าเขาจะไม่ทำลายอธิปไตยของ
ไทยเลยเป็นอันขาด นอกจากที่เขาจะขอยกกำลังผ่าน
กรุงเทพ ฯ และเมืองบางเมืองของประเทศไทยที่จำเป็น
ในทางทหารเท่านั้น และเขาขอให้เราตอบมาให้เขา
ทราบภายในเวลา ๑๒.๐๐ น. วันนี้

ครั้นใกล้เวลา ๑๒.๐๐ น. นายกรัฐมนตรียังไม่
กลับ..... คณะรัฐมนตรีจึงตัดสินใจส่งผู้แทนไปพบกับผู้
แทนฝ่ายญี่ปุ่นแจ้ง ให้เขาทราบว่านายก ฯ ยังไม่กลับขอ

ให้เขายับยั้งการ เคลื่อน กำลังทหารของเขา เข้าประเทศ
ไทยก่อน

เวลา ๐๖.๕๐ น. จอมพล ป. พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรีก็เข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีทันที

พล. อ. อุดมย์ อุดมเดชจรัส ได้เข้ารายงาน
สรุปความได้ว่าฝ่ายญี่ปุ่นได้ยื่นข้อเสนอมีความสำคัญว่า
ในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ รัฐบาลญี่ปุ่นได้ประกาศ
สงครามกับสหรัฐอเมริกาและอังกฤษแล้ว คำแถลงการ
ของรัฐบาลญี่ปุ่นในสภาพพิเศษมีอยู่ ๓ ข้อ คือ

(๑) ปิดทางช่วยรัฐบาลจุงกิง (นครหลวงชั่วคราว
ของ รัฐบาล ประเทศจีน สมัย จอมพลเจียงไคเช็ค
เป็นประธานาธิบดีในผืนแผ่นดินใหญ่)

(๒) ไม่ให้ช่วยทางเศรษฐกิจโดยวงล้อม A.B.
C.D. (A. หมายถึงอเมริกา B. หมายถึงบริติ คืออง
กฤษ C. หมายถึงไชน่าคือจีน และ D. หมายถึงกัทซ์
คือเนเธอร์แลนด์หรือฮอลแลนด์) และ

(๓) รัฐบาลญี่ปุ่นได้พยายามที่จะทำทุกทางแล้ว ด้วยสันติวิธีในการเจรจาที่กรุงวอชิงตัน แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ จึงจำเป็นต้องกระทำสงครามกัน และนอกจากนั้นถ้าจะมองดูสงครามทางบ้านยุโรปแล้ว จะเห็นได้ว่าสงครามได้ใกล้เข้ามาถึงอิรักและอิหร่านอยู่แล้ว น่ากลัวว่าอาจลุกลามมาถึงประเทศไทยได้ เพราะฉะนั้นพวกเราชาวเอเชียจะต้องร่วมมือกัน เพื่อทำให้เอเชียเป็นของคนเอเชีย บัดนี้ประเทศญี่ปุ่นได้เตรียมสู้รบกับข้าศึกของเราแล้ว ไม่ใช่จะมาต่อสู้กับคนไทยเลย ถึงหากจะมีการสู้กัน และกองทัพญี่ปุ่นได้ผ่านประเทศไทยไปแล้ว ญี่ปุ่นก็จะไม่ถือว่าไทยเป็นข้าศึก แต่ถ้าหากว่าไทยจะร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับญี่ปุ่นแล้ว คำที่ว่าเอเชียเป็นของคนเอเชียก็จะเป็นอันสำเร็จผลแน่และประเทศไทยอันเป็นประเทศเอกราชอยู่แล้วนั้น ก็จะเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว สิ่งซึ่งรัฐบาลญี่ปุ่นขอจากไทยก็คือ ขอให้กองทัพญี่ปุ่นผ่านผืนแผ่นดินไทย

ไปเท่านั้น ทั้งนี้ด้วยความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ เพราะฉะนั้นจึงใคร่ขอ ความสะดวกโดยขออย่า ให้กองทัพบกทั้งสองต้องมารบกันเลย เพราะญี่ปุ่นจะไม่ถือว่าไทยเป็นศัตรู จึงหวังว่าไทยจะมีความสามัคคีร่วมมือกับญี่ปุ่นในความจำเป็นครั้งนี้ กับขอให้จัดกำลังตำรวจระวังรักษาชาวญี่ปุ่นที่พำนักอยู่ในประเทศไทยโดยทั่วไปด้วย

พล. ต.อ. อุดมย์ อุดมเดชรัตน์ ได้รายงานต่อไปว่า ญี่ปุ่นได้ส่งกองเรือรบมาเป็น ๓ กระบวนด้วยกัน กระบวนหนึ่งย้ายโฉมหน้าตรงไปยังจังหวัดสงขลามิเรือรบประมาณ ๑๕ ลำ อีกกระบวนหนึ่ง มุ่งตรงไปทางทิศตะวันออกบริเวณเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และอีกกระบวนหนึ่งมุ่งตรงมาทางจังหวัดสมุทรปราการ คือที่ปากน้ำ สำหรับที่จังหวัดสงขลา กับที่จังหวัดปัตตานีนั้น ได้ข่าวว่าญี่ปุ่นได้ยกพลขึ้นบกและได้ทำการต่อสู้กับทหารและตำรวจไทย และรบกันอย่างดุเดือดและรุนแรงที่แม่น้ำน้อยจังหวัดสงขลา ตำรวจและ ทหารไทย ได้รวม กำลัง กัน ต่อต้าน อย่าง เข้มแข็ง

ส่วนปัตตานีมีการรบกันอย่างรุนแรงภายในตัวเมือง ได้มีหน่วยยุวชนไทยเข้าสมทบกับตำรวจด้วย โดยเข้ายึดสะพานข้ามแม่น้ำปัตตานีไว้ มีการสู้รบกันอย่างรุนแรงมาก ส่วนเหตุการณ์ภายนอกประเทศนั้น..... ญี่ปุ่นเปิดฉากโจมตีทุกแห่งไปหมด ทุก ๆ ชาติช่วยเหลือกันไม่ได้ จึงต่างต้องช่วยตัวเองด้วยกันทั้งนั้น

ในขณะที่จอมพล ป. พิบูลสงครามนั่งฟังรายงานของ พล. ต.อ. อุดลย์ อุดลยเดชจรัสอยู่นั้น ข้าวเพิ่มเติมก็รายงานเข้ามาทุก ๆ นาที ในระหว่างที่พวกกันอยู่นี้ ญี่ปุ่นกำลังสู้รบกับไทยอยู่ทุกแห่งตามจุดต่าง ๆ ทุก ๆ นาทีคนไทยจะต้องตาย กองทหารของไทยที่ปัตตานีก็ละลายไปหนึ่งกองพันแล้ว..... จึงได้ตัดสินใจสั่งให้หยุดยิงและระงับการต่อสู้ ยินยอมให้ญี่ปุ่นผ่านไปไ้เมื่อเวลา ๗.๓๐ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ เพราะเห็นว่าถ้าสู้รบกับ ญี่ปุ่น ต่อไป ก็เท่ากับฆ่าตัวตายเปล่า ๆ ส่วนที่จะตกลงกันได้แค่ไหนหรืออย่างไหน พังผลการเจรจากรกันทางการทูตต่อไป.....

ความจริงเจตนาของญี่ปุ่นนั้น ตามที่เคยติดต่อกันมาแล้ว ญี่ปุ่นขอให้เราพิจารณาให้ดีกว่า

(๑) เราจะเข้าเป็นพันธมิตรกับเขาหรือไม่

(๒) ถ้าเราไม่เข้ากับเขาจะต้องรบกับเขา หรือ

(๓) ให้เราทำเฉย ๆ เสีย ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ เวลาเขายกทหารผ่านประเทศไทยก็ได้ เคยพูดกันในที่ประชุมครั้งหนึ่งแล้ว...

เมื่อได้ตกลงให้ระงับการต่อต้านและหยุดยิงแล้ว จอมพล ป. พิบูลสงครามกับ ดร. ตีрек ชัยนาม ก็ออกจากที่ประชุมเดินทางไปยังสถานทูตญี่ปุ่น ซึ่งคณะของเขากำลังนั่งรอคำตอบอยู่แล้ว เมื่อได้พบและเจรจากันอยู่ประมาณ หนึ่งชั่วโมงก็กลับ มาเข้าห้องประชุมกันอีกต่อไป โดยนำข้อเสนอของญี่ปุ่นมาแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าจะรับตกลงในข้อใดดังต่อไปนี้ คือ

๑. จะให้ประเทศไทยเข้าเป็นไตรภาคี ตามกติกาลงวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๓ ซึ่งได้ทำกัน

ระหว่างเยอรมัน อิตาลี และญี่ปุ่นเรียกกันว่า “อักษะประเทศ” หรือ

๒. ประเทศไทยจะให้ความร่วมมือทางทหารกับญี่ปุ่น โดยอนุญาตให้กองทัพญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทย และอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็นทุกประการ ในการที่กองทัพญี่ปุ่นจะเดินผ่านไปนั้น กับทั้งจะได้จัดการโดยทันที เพื่อป้องกันการปะทะกันที่อาจเกิดขึ้นระหว่างทหารญี่ปุ่นกับทหารไทย หรือ

๓. ประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นทำสัญญาพันธมิตรทางทหารร่วมรบร่วมรุกร่วมการป้องกันร่วมกัน

ทั้งนี้ญี่ปุ่นจะให้หลักประกันว่า เอกราช อธิปไตย และเกียรติยศของประเทศไทยจะได้รับความเคารพนับถือ และเขาจะร่วมมือกับประเทศไทย ในการที่จะเอาคืนแดนซึ่งประเทศไทยได้เสียไปกลับคืนมา

ดร. ปรีดี พนมยงค์ ได้ให้ความเห็นว่า “เมื่อเราสั่งให้ หยุคยง และวินิจนัย ไปในทางที่เราจะไม่รบกับ

ญี่ปุ่นแล้ว เราก็ควรจะตกลงกับเขาด้วยว่า เราจะไม่รบกับฝ่ายอังกฤษและอเมริกาด้วย และควรจะเอาแบบประเทศเดนมาร์กให้แต่ทางผ่านไปเท่านั้น และเราจะไม่ช่วยอะไรทั้งหมด

จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี เป็นผู้ชี้ขาดว่าจะเอากันอย่างไรกันแน่ ในที่สุดก็ได้สั่งให้มีการหยุดยิงเมื่อเวลา ๗.๓๐ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ นั้น และมอบหมายให้คณะผู้แทนเดินทางไปเจรจาทกลงกับฝ่ายญี่ปุ่นใหม่โดยมี

๑. พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์

๒. ดร. ทิเวก ชัยนาม

๓. นายวนิช ปานะนนท์

คณะผู้แทน ได้กลับมาแจ้งว่าฝ่ายญี่ปุ่น ยอมตกลง และเขาได้กล่าวว่า เมื่อได้ตกลงกันแล้ว เขาจะต้องมีการตกลงกันในเรื่องเศรษฐกิจและการคลังอีก

ดร. ปรีดี พนมยงค์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในขณะนั้นจึงกล่าวว่า “เรื่องเอกราชและอธิปไตยของประเทศไทยนั้น ญี่ปุ่นจะต้องเคารพอย่างเคร่งครัด และที่เราตกลงกับเขานี้ ก็เพราะเรื่องทหารอย่างเดียวนั่น ไม่เกี่ยวกับเรื่องการเงิน จะเอาเรื่องเศรษฐกิจและการคลังมารวมด้วยไม่ได้...” ที่ประชุมเห็นด้วยกับความคิดเห็นของ ดร. ปรีดี พนมยงค์ จึงมอบให้ผู้แทน ชุดเดิม ไปทำความเข้าใจกับฝ่ายญี่ปุ่นอีกครั้งหนึ่ง โดยถือหลักการเจรจา ๔ ข้อด้วยกัน คือ

๑. การที่ยินยอมให้ฝ่ายญี่ปุ่น นำทหารผ่านดินแดนของประเทศไทยนี้ต้องไม่ปลดอาวุธทหารไทย

๒. ให้กองทัพญี่ปุ่นเพียงผ่านไปเท่านั้น ต้องไม่พักอยู่ในกรุงเทพ ฯ

๓. ข้อตกลงนี้ให้มีขอบเขตจำกัด เพียงแต่ทหารเท่านั้น และ

๔. ข้อตกลงนี้ต้องเด็ดขาด จะไม่มีอะไรขอเพิ่มเติมมาภายหลังอีก แล้วที่ประชุมก็เลิกในเวลา ๑๑.๕๕ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ นั้น

ในเวลาต่อมา กองทัพญี่ปุ่นได้ขอกู้เงินบาทไทยไปใช้ในราชการสงคราม ซึ่งถึงแม้ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ในฐานะ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวง การคลัง จะคัดค้านอย่างไร จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ก็ยืนยันมั่นในความเห็น ที่จะให้ กองทัพ ญี่ปุ่น ยืมเงินบาท โดยการพิมพ์ธนบัตรออกใช้เพิ่มเติมให้มากขึ้นตามความจำเป็น

แล้วต่อมา ก็ได้มีการ ปรับปรุง คณะรัฐมนตรีใหม่ ดร. ปรีดี พนมยงค์ พ้นจากตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการ กระทรวง การคลังไป และได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งยังว่างอยู่อีกตำแหน่งหนึ่งแทน

รัฐมนตรี ที่ได้ออกจากคณะ รัฐบาลในสมัยกับชั้นนั้น มีเพิ่มเติมขึ้นอีก คือ

ดร. ตีรอก ชัยนาม พ้นจากรัฐมนตรีว่าการ กระทรวง การต่างประเทศ และถูกส่งไป เป็นเอกอัครราชทูต ประจำกรุง โตเกียว ประเทศ ญี่ปุ่น ในเวลาต่อไป นอกจากนี้ ยังมี นายวิลาส โอสถานนท์ อีกคนหนึ่งซึ่ง

ต้องออกจาก คณะรัฐมนตรี ในสมัย ชักแย้ง กันนี้ อีกคนหนึ่ง

ไทยประกาศสงคราม เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๘๔ เวลา ก่อนเที่ยงเล็กน้อย ขณะนั้นคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ที่อยู่ในกรุงเทพมีอยู่เพียง ๒ คน เท่านั้น คือ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา กับ พล. อ. เจ้าพระยาพิชเชนโยธิน ส่วน ดร. ปรีดี ฯ ไม่อยู่ไปต่างจังหวัด แต่จะรอให้ลงนามทั้ง ๓ คนก็เกรงว่าจะประกาศไม่ทันก่อน เที่ยงจึงได้ อ้างชื่อลง ไปให้ครบทั้ง ๓ คน

ขบวนการเสรีไทย

วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๔๘๖ ได้มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยสามัญ เพื่อเลือกตั้งประธานและรองประธานสภาผู้แทน ฯ ตามระเบียบ โดยได้มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้นายทวิ บุณยเกตุ เป็นประธานสภา ฯ และนายควง อภัยวงศ์ เป็นรองประธาน ฯ แต่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ไม่ยอมลงนามรับสนอง

พระบรมราชโองการ เรื่องจึงเกิดอลเวงอยู่หลายวัน เพราะว่าผู้ปั่นไม่ไว้วางใจในตัวของผู้คนทั้งสองอยู่ก่อนแล้ว โดย ที่มีใจผูกฝืนอยู่กับทางฝ่ายอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา และเหตุผลทางราชการทหารต่าง ๆ ประมวลกันเข้ามา จึงทำให้ต้องเลือกตั้งประธานและรองประธานสภาฯ คนใหม่ จึงทำให้แผนการที่จะตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นอยู่นอกประเทศก็เป็นอันต้องระงับลง

ดร. ปรีดี พนมยงค์ จึงจำเป็นจะต้องเปลี่ยนวิธีการมาตั้ง “ขบวนการเสรีไทย” ภายในประเทศขึ้นแทน โดยมี ดร. ปรีดี พนมยงค์ เป็นหัวหน้ามีนามสมมุติ ซึ่งทางฝ่าย O.S.S. ของอเมริกา กับหน่วย ๑๓๖ ของอังกฤษที่เมืองแคนดีประเทศอินเดีย ตั้งให้ว่า รุธ (RUTH) เมื่อขบวนการเสรีไทยในประเทศได้ติดต่อกับหน่วย O.S.S. ภายใต้การนำของนายพลโตโนแวน และหน่วย ๑๓๖ ของอังกฤษเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทั้งอังกฤษและอเมริกาก็ได้ส่งตัวแทนของเขา มาตั้งหน่วยปฏิบัติงานลับ ๆ อยู่ในกรุงเทพมหานคร

หัวหน้าหน่วย ๑๓๖ ของอังกฤษ ได้ส่งพลจัตวา แจ็คส์มาประจำที่สำนักงาน ซึ่งตั้งอยู่ภายใน บริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หัวหน้าหน่วย O.S.S. ของอเมริกา อันมีร้อยเอก ไฮเว็ค ประจำอยู่สำนักงานติกริมแม่น้ำเจ้าพระยา ถนน พระอาทิตย์ ซึ่งเคยเป็นที่อยู่อาศัยของพล อ. เจ้าพระยา พิชยนโยธิน และทำการติดต่อกันระหว่างหน่วยแคนดี ทางวิทยุกันทุกวัน

ในระหว่างนี้ ขบวนการเสรีไทยในประเทศออกไปฝึกการใช้อาวุธสมัยใหม่ ตลอดจนฝึกการใช้วิทยุสื่อสารที่เมืองแคนดีหลายคน

ขบวนการเสรีไทย ได้จัดหน่วยพลพรรคต่างๆ ขึ้นรวม ๒๔ แห่งเป็นหน่วยพลพรรคเสรีไทยภายใต้การฝึกหัดของอังกฤษ ๑๑ หน่วย และเป็นหน่วยพลพรรคเสรีไทยภายใต้การฝึกของอเมริกา ๑๓ หน่วย รวมเป็น ๒๔ หน่วยด้วยกัน

หน่วยพลพรรคเสรีไทยภายใต้การฝึกของอังกฤษ
ก็ติดต่อกับหน่วย ๑๓๖ ที่แคนดี ส่วนหน่วยพลพรรค
เสรีไทยภายใต้การฝึกของอเมริกาก็ติดต่อตรงไปยังหน่วย
สืบราชการลับ O.S.S. ที่เมืองแคนดี หน่วยงานทั้งสอง
ประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ทั้งที่กรุงเทพฯ และที่
เมืองแคนดี

ที่ตั้งหน่วยเสรีไทย ในหน่วยต่างๆ มีจำนวน
กำลังไม่น้อยกว่า ๕๐๐ คน สถานที่ตั้งทางพลพรรค
เสรีไทย มีอยู่ในจังหวัดต่างๆ ซึ่งนอกเหนือจากสำนัก
งานใหญ่ในกรุงเทพฯ แล้วก็มีอยู่ที่จังหวัด :—

๑. กาญจนบุรี	๕. เพชรบุรี
๒. ฉะเชิงเทรา	๖. สุโขทัย
๓. ชลบุรี	๗. นครปฐม
๔. ชัยนาท	๘. อุทัยธานี

การส่งพลพรรคเสรีไทยไปทำการฝึกอาวุธทันสมัย
ยังสถานที่ฝึก ระหว่าง ประเทศไทย กับเมือง แคนดี นั้น

เวลาส่งออกไปจากประเทศไทย ส่วนมากส่งออกไปโดยทางเรือ แล้วไปขึ้นเครื่องบินแบบแคตาลิน่าที่ริมฝั่งทะเลแถวอำเภอบ้านชะอำ จ. เพชรบุรี โดยการกำหนดวันและเวลาไว้

เมื่อได้ฝึกอบรมสำเร็จแล้ว ก็ส่งกลับมาตามเส้นทางเดียวกันก็มีหรือใช้วิธี กระโดดร่มชูชีพลงจากเครื่องบินมาลงยังหน่วยที่ต่างต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วก็มี

ตามหน่วยต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในต่างจังหวัด จะมีนายทหารฝ่ายอังกฤษหรืออเมริกันเป็นนายสิบทหารประจำอยู่ทุกหน่วยของแต่ละจังหวัด และได้จัดให้มีเวรยามรักษาการณ์อย่างเข้มงวดกวดขัน

การฝึกและใช้อาวุธ ขบวนการเสรีไทยใช้ฝึกอาวุธแบบ 'กองโจร' มีการโดดร่มชูชีพและบุกแบบสายฟ้าแลบ ทหารโจรจู่โจมเมื่อได้รับคำสั่ง และจัดเป็นหน่วย 'กล้าตาย' อาวุธที่ใช้เป็นอาวุธแบบใหม่ทันสมัยได้แก่:-

๑. ปืนกลมือแบบ เอ็มที
๒. ปืนกลมือแบบ สเตน
๓. ปืนคาบไน้
๔. ปืนยงรตถ์ บาซูกา
๕. ดินระเบิดพลาสติก
๖. ลูกกระเบิดมือ
๗. ปืนครก
๘. ปืนสนแบบ ๑๑ ม.ม.
๙. วิทยุสื่อสารสนาม

การแบ่ง—สาขางานขบวนการเสรีไทย

นอกจากเสรีไทยภายในประเทศจะ ดำเนินการส่ง
พลไปฝึกอาวุธยุทธโปกรณ์ที่เมืองแคนดี ดังได้กล่าวมา
เพื่อจัดเป็นฝ่าย 'กำลังรบ' แล้ว ยังมีการแบ่งสาขางาน
ฝ่าย 'การสืบราชการลับ' เพื่อยังประโยชน์ให้แก่กอง
บัญชาการของเสรีไทย

พล.ต.อ. อุดลย์ อุดลยเดชจรัส เป็นหัวหน้า
ฝ่ายสืบราชการลับ มีหน้าที่คอยสอดส่องความเคลื่อนไหว
ของกองทัพบก - สถาปนา และ เก็บสรรพาวุธ
ที่กองหน่วยกองทหาร ฯลฯ อันเป็นจุดยุทธศาสตร์ แล้ว
รายงานให้กองบัญชาการทราบ เพื่อสั่งการดำเนินงาน
ต่อไป

สังนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีอยุธยา

วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๔๘๗ จอมพล ป. พิบูล
สงคราม นายกรัฐมนตรี ได้กราบบถวายบังคมลาออก
จากตำแหน่ง สาเหตุเพราะทางการเมืองในรัฐสภาแห่ง
ชาติ และได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
ให้นายควง อภัยวงศ์ ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
สืบแทนต่อไป นายทวี บุณยเกตุ ได้เข้าดำรง
ตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงเริ่ม

ดำเนินงานรวบรวมบรรดานิสิต นักศึกษา ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ทำการฝึกอาวุธ และส่งไปเป็นพลพรรคเสรีไทยประจำค่ายชลบุรี

พล.ร.ต. สัจจวรรณ์ สุวรรณชีพ เป็นหัวหน้าค่าย ขบวนการเสรีไทยชลบุรีที่หลังวัดเขานางทวย ซึ่งนับว่าเป็นค่ายที่ใหญ่และมีพลพรรค และมีสมรรถภาพมากที่สุด เพราะมีจำนวนพลฝึกอาวุธที่เป็น พวกนิสิต นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยและเหล่าทหารเรือทั้งหลายได้ทำงานร่วมกันเป็นอย่างดีเยี่ยม

ยุติสงครามโลกครั้งที่ ๒

ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ญี่ปุ่นยอมแพ้สงครามโดยไม่มีเงื่อนไข นายควง อภัยวงศ์ จึงได้กราบบทวายบังคมทูลลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้นายทวี บุณยเกตุ เป็นนายกรัฐมนตรี 'นั่งรอ'

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ซึ่งจะเดินทางมาจากสหรัฐอเมริกา มาดำรง ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี บริหารงานของ ประเทศชาติสืบไป

นายทวี บุณยเกตุ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ กันยายน จนถึงวันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ รวมเวลา ๑๗ วัน โดยมีคณะรัฐมนตรี (นั่งรอ) ร่วม บริหารงานของประเทศดังต่อไปนี้.

๑. นายทวี บุณยเกตุ เป็นนายกรัฐมนตรี—รัฐมนตรีว่าการ กระทรวง การต่างประเทศ — เกษตรธิการ — สาธารณสุข และกระทรวง ศึกษาธิการ
๒. ดร. ดิเรก ชัยนาม เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวง การคลัง — และกระทรวงยุติธรรม

๓. พล.ท. ชิต มั่นศิลป์ สีนาคโยธารักษ์

เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
กลาโหม

๔. พล.ต.อ. อุดลย์ อุดลย์เดชจรัส

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

๕. น.อ. หลวงศุภชลาศัย

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

๖. นายสพรั่ง เทพหัสดิน ณ อยุธยา

เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และ กระทรวงอุตสาหกรรม

๗. พล.ร.ต. สังวรณ สุวรรณชีพ

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม

๘. พล.อ.ท. หลวงเทวฤทธิพิณลัก

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม

๙. นายประจวบ บุนนาค

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข

๑๐. ดร. เดือน บุนนาค เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์

๑๑. พล.ต.อ. อุดลย์ อุดลยเดชวรวัธ

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

๑๒. พระตรีนสารวิศวกกรรม เป็นรัฐมนตรี
๑๓. พระยาอรรณการีย์นัพนธ์ เป็นรัฐมนตรี
๑๔. นายทวี ตะเวทีกุล เป็นรัฐมนตรี
๑๕. นายวิจิตร ลุคิตานนท์ เป็นรัฐมนตรี
๑๖. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ เป็นรัฐมนตรี
๑๗. นายเตียง ศิริขันธ์ เป็นรัฐมนตรี
๑๘. นายถวิล อุดล เป็นรัฐมนตรี
๑๙. นายฟุ้ง ศรีจันทร์ เป็นรัฐมนตรี
๒๐. นายทอง กันทาธรรม เป็นรัฐมนตรี
๒๑. นายสงวน ตุลารักษ์ เป็นรัฐมนตรี
๒๒. หลวงบรรณกรโกวิท เป็นรัฐมนตรี
๒๓. นายจำลอง ดาวเรือง เป็นรัฐมนตรี
๒๔. นายวุฒิ สุวรรณรักษ์ เป็นรัฐมนตรี

จะสังเกตเห็นได้ว่า ถึงแม้คณะรัฐมนตรีสมัยนาย
ทวี บุณยเกตุ จะมีอายุสั้นเพียงไม่กี่วันก็ตาม แต่จะมี

รัฐมนตรีเป็นจำนวนไม่น้อยที่ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เข้ามาเป็นรัฐมนตรีบริหารงานของประเทศไทยเป็นจำนวนไม่น้อย ทั้งนี้คงจะเป็นความดีของบุคคลเหล่านั้นได้สร้างไว้ในสมัยขบวนการเสรีไทยนั่นเอง

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช

จากเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาเป็น

นายกรัฐมนตรี

๑๗ กันยายน ๒๔๘๘—๓๑ มกราคม ๒๔๘๙

มีคณะรัฐมนตรีร่วมบริหารงานต่อไปนี้

๑. พล.ต.อ. อุดลย์ อุดลยเดชจรัส

เป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

๒. ดร. ดีเรก ชัยนาม

เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

๓. พล.ท. จิตมั่งคั่งศิลป์ สีนาคโยธารักษ์

เป็นรัฐมนตรีว่าการ กระทรวง
กลาโหม

๔. ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช

เป็นรัฐมนตรีว่าการ กระทรวง
ต่างประเทศ

๕. นายทวี บุณยเกตุ

เป็นรัฐมนตรีว่าการ กระทรวง
มหาดไทย

๖. พระยานลราชสุวัจน์

เป็นรัฐมนตรีว่าการ กระทรวง
ยุติธรรม

๗. พระตรีรัตนสารวิศวกรรม

เป็นรัฐมนตรีว่าการ กระทรวง
ศึกษาธิการ

๘. ม.ล. อุดม สนิทวงศ์

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
อุตสาหกรรม และพาณิชย์

๙. พระยาอรรณการีย์นิพนธ์

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
เกษตรธิการ

๑๐. นายสพรั่ง เทพหัสดิน ณ อยุธยา

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
คมนาคม

๑๑. นายประจวบ บุนนาค

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
สาธารณสุข

๑๒. เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน เป็นรัฐมนตรี

๑๓. พระสุทธธีรบรรณ นฤมนต์ เป็นรัฐมนตรี

๑๔. นายจิต เวชประสิทธิ์	เป็นรัฐมนตรี
๑๕. นายจรูญ สืบแสง	เป็นรัฐมนตรี
๑๖. นายพึง ศรีจันทร์	เป็นรัฐมนตรี
๑๗. นายจำลอง ดาวเรือง	เป็นรัฐมนตรี
๑๘. นายทอง กันทาธรรม	เป็นรัฐมนตรี
๑๙. นายวิจิต ลุลิตานนท์	เป็นรัฐมนตรี
๒๐. นายสงวน ตุลารักษ์	เป็นรัฐมนตรี
๒๑. นายเตียง ศิริขันธ์	เป็นรัฐมนตรี
๒๒. นายทวี ตะเวทีกุล	เป็นรัฐมนตรี

รายชื่อเสรีไทยในสหรัฐอเมริกา

๑. นาย การุณย์ เก่งระคมยิง
๒. น.ส. กรองทอง ชุติมา
๓. นาย กุตะ บัณยารชุน
๔. นาย การเวก ศวีวิจารณ์
๕. นาย กำธร ผลโยธิน
๖. นาย กรุย บุญยสิงห์
๗. นาย จินตา สิงหนะทร
๘. ม.จ. จักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธ์
๙. น.ส. จีรวัดส์ ชิตตะสังกะ
๑๐. ม.จ. เจตนากร วรวรรณ
๑๑. นาย เจริญ วัฒนพานิช
๑๒. นาย จรูญ คิษยนันท์
๑๓. น.ส. จันทรแจ่ม อินทุโสภณ

๑๔. นาย จก ณ ระนอง
๑๕. น.ส. จันทนา นาคะวัชร
๑๖. นาย จินตมัย อมาตยกุล
๑๗. นาย จำรัส ฟอลเลท
๑๘. นาย เฉลิม จิตกนันท
๑๙. นาย ฉลอง ปิงตระกุล
๒๐. นาย จุน ประภาวิวัฒน์
๒๑. นาย ไฉน เรืองศิริ
๒๒. นาย ชาญ จารุวัชร
๒๓. นาย ชุน ศิลาสุวรรณ
๒๔. นาย ชโรจน์ โล่ห์สุวรรณ
๒๕. นาย เชื้อ หุ่นจำลอง
๒๖. นาย ทั้ย วุฒิกุล
๒๗. นาย นิธิพัฒน์ ชาลีจันทร์
๒๘. นาย ทวีศักดิ์ สมรรถพันธ์

๒๙. นาย บุญถม ไวทยานุวัตติ
๓๐. นาย บุญเลี้ยง ตามไท
๓๑. นาย เปี้ยน บุญยรักษ์
๓๒. นาย บุญจง นิโครธานนท์
๓๓. นาย บัณฑิตย์ กันตะบุตร
๓๔. นาย บุญมาก เทศะบุตร
๓๕. นาย บุญรอก บิดทสัน
๓๖. นาย บรรเจิด พลังกูร
๓๗. นาย บุญเย็น สะศิริรักษ์
๓๘. นาย บุญเยี่ยม มีสุข
๓๙. นาย ประยูร อรรถจินดา
๔๐. นาย ประดิษฐ์ เขียวสกุล
๔๑. น.ส. ประภา ทันไปโรจน์
๔๒. นาย เป้า ขำอุไร
๔๓. ชุนประทุมโรคประหาร

๔๔. นาย ปลื้ม ปุณศรี
๔๕. นาย ประไพ ทรรทรานนท์
๔๖. นาย โผน อินทรทัต
๔๗. นาย พูนเพิ่ม ไกรฤกษ์
๔๘. นาย พิเศษ บัณฑิตพงศ์
๔๙. น.ส. พูลทรัพย์ ไกรยง
๕๐. น.ส. พงศ์จันทร์ เก่งระดมยิง
๕๑. นาย พิสุทธิ์ สุกทัศน์
๕๒. นาย มาลัย หุวะนันทน์
๕๓. หม่อม วิภา จักรพันธ์
๕๔. พ.อ. ม.ล. ขาบ กุญชร (ทูต ท.บ.)
๕๕. ม.จ. ยุธิยาเสถียร สวัสดิวัฒน์
๕๖. นายเวียง นิมมานเหมินทร์
๕๗. นาย ราชัน กาญจนวนิช
๕๘. นาย เรณู สุวรรณสิทธิ์

๕๙. นาย วิมล วิริยะวิทย์
๖๐. นาย วิเชียร วายยานนท์
๖๑. นาย สละ ทสานนท์
๖๒. นาย สวัสดิ์ นิติพน
๖๓. นาย สิทธิ เสวตศิลา
๖๔. นาย ส่งสุข สากרבทร
๖๕. ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช (หัวหน้า)
๖๖. นาย สุนทร กันธลักษณ์
๖๗. ม.ร.ว. สิงคุธา ทองใหญ่
๖๘. นาย สวัสดิ์ เขียวสกุล
๖๙. นาย เสมอใจ ไชยสุก
๗๐. นาย สมพงศ์ ศัลยพงศ์
๗๑. นาย สมจิต กังสานนท์
๗๒. นาย สมบุญ ผ่องอักษร
๗๓. นาย วรเทพ พงศ์พิทักษ์

- ๗๔. หลวงศิษฏการภักดี (เลขา ฯ)
- ๗๕. น.ส. สายหยุด เก่งระคมยง
- ๗๖. นาย สมพร บุญยคุปต์
- ๗๗. ม.ล. สัจินท์ ชุมแสง
- ๗๘. นาย อุดมศักดิ์ ภาสวณิช
- ๗๙. น.ส. อุบล กุวานเสน
- ๘๐. นาย อายุศ อิศรเสนา
- ๘๑. นาย อานนท์ ณ บ่อมเพชร
- ๘๒. นาย อำนวย พูนพิพัฒน์
- ๘๓. น.ส. อินทรา อินทรทูต
- ๘๔. ม.ล. เอกชัย กำภู
- ๘๕. นาย เอียน ชัมพานนท์
- ๘๖. น.ส. อัมพร ชัยปราณี
- ๘๗. นาย อุดม ผู้พัฒน์
- ๘๘. นาย อนันต์ ชีตกะสังกะ

๘๙. นาย อนันต์ จินตกานนท์ (เลขาฯ)

๙๐. นาย อานนท์ ศรีวรรณะ

เท่าที่ค้นพบได้มาเพียงเท่านี้ แต่อาจมีหลงเหลือ
อยู่อีกมาก แต่ไม่มีเวลาค้นคว้ามาได้ครบถ้วนในที่นี้
ได้

รายชื่อเสรีไทยในประเทศอังกฤษและอื่น ๆ

๑. สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี
๒. หม่อมเจ้า การวิก จักรพันธ์ (นามแฝง—รัศมี)
๓. หม่อมเจ้า กอภษัตริย์
๔. หม่อมราชวงศ์ กิตินัดดา กิตติยากร
๕. นาย กลิ่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา
๖. นาย เกษม ลำช้า
๗. นาย เกษม ผลาชีวะ
๘. นาย กฤษณ์ โตษยานนท์ (นามแฝง—กง)
๙. นาย กำแหง พลังกูร (นามแฝง—หล่อ)
๑๐. หม่อมเจ้า จีรวิศนัย กิตติยากร (นามแฝง—รี)
๑๑. หม่อมหลวง จิรายุ นพวงศ์
๑๒. นาย จำนงค์ สุ่มสวัสดิ์
๑๓. นาย จันเกรา (พัฒพงษ์) รินทกุล (นามแฝง—พงศ์)

๑๔. นาย เต็กถัม กุณวิศาล
๑๕. นาย โต บุณนาค
๑๖. นาย เทพ เสมถิติ (นามแฝง—หนู)
๑๗. นาย ทศ พันธุมเสน (นามแฝง—บุญ)
๑๘. นาย ธนา ไปษยานนท์ (นามแฝง—กร)
๑๙. นางสาว บุบผา แท้สุจิ (นามแฝง—บุรี)
๒๐. นาย บุญพบ ภมรสิงห์
๒๑. นาย บุญส่ง พิงสุนทร (นามแฝง—ชัย)
๒๒. นาย บุญเลิศ เกษมสุวรรณ
๒๓. นาย ป่วย อังภากรณ์ (นามแฝง—เข้ม)
๒๔. นาย ประจิตร กังศานนท์ (ยศสุนทร)
(นามแฝง—แก้ว)
๒๕. นาย ประพฤทธิ์ ณ นคร (นามแฝง—เล็ก)
๒๖. นาย ประไพธิ เปาโรหิต (นามแฝง—นุ่น)
๒๗. นาย ปัทม์ ปัทมสถาน (นามแฝง—นา)
๒๘. นาย ประทาน เปรมกมล (นามแฝง—แดง)

๒๙. นาย ประเสริฐ ปทุมมานนท์ (นามแฝง—
เป้า)

๓๐. นาย เปรม บุรี (นามแฝง—ติ)

๓๑. หม่อมเจ้าหญิง ผ่องแผ้ว สวัสดิวัตน์
(จักรพันธ์)

๓๒. นาย พร้อม วัชรคุปต์

๓๓. หม่อมเจ้า ภิศเกษ รัชนี้ (นามแฝง—มัน)

๓๔. หลวงภัทรวาทิ

๓๕. หม่อม เจ้าศุภสวัสดิวงศ์สนิทสวัสดิวัดน์
(นามแฝง—อรุณ)

๓๖. นาย มณี สานะเสน

๓๗. นาย ยิ้มยล แท้สุจิ

๓๘. นาย ยิ้ม ฟังพระคุณ

๓๙. นาย รจิต บุรี (นามแฝง—ข้า)

๔๐. นาย วีรี วีรางกูร

๔๑. นาย วิวรรณ ฌ บัอมเพชร
๔๒. นาย วัฒนา ชิตวารี (นามแฝง—ท้วม)
๔๓. นาย สมบูรณ์ ปาลเสถียร
๔๔. นางสาว สุภาพ รักษประจิต (ยศสุนทร)
๔๕. นาย เสนาะ คันบุญยืน
๔๖. นาย สมาน มั่นตการณ
๔๗. นาย สวัสดิ์ ศรีสุข (นามแฝง—Raven)
๔๘. นาย สำราญ วรรณพฤษ (นามแฝง—เต็ง)
๔๙. นาย เสนาะ นิลกำแหง (นามแฝง—จ้าว)
๕๐. นาย สว่าง สามโกเศศ
๕๑. นางสาว อนงค์ แท้สุจิ
๕๒. นาย อรุณ สรเทศน์ (นามแฝง—ไก่ฟ้า)
๕๓. หลวง อาจ พิศาลกิจ

ตามรายชื่อเสรีไทยที่ได้แจ้งมาแล้วนี้ ท่านจะเห็น
ได้ว่ามีอยู่หลายท่านที่ยังกำลังรับใช้ประเทศชาติ เพื่อ
สร้างความเจริญ ก้าวหน้าให้กับ ประเทศไทย ด้วยความ
ตั้งใจและหวังที่อยู่ในขณะนี้ และอีกหลายท่านที่ได้ทำ
หน้าที่รับใช้ประเทศชาติผ่านมาแล้ว ตลอดชีวิต ของเขา
เหล่านั้น

ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์

สมาชิกแห่งขบวนการเสรีไทย ผู้ใช้นามแฝงว่า “เข้ม” ในขณะที่ทำการในขบวนการเสรีไทยที่ได้มีบทบาทสำคัญคนหนึ่ง ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่รับใช้ประเทศชาติในยามกับขันขณะนั้น ได้มีบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ไว้ คงจะได้นำบทความในบางส่วนมากล่าวไว้ดังต่อไปนี้ คือ

“.....เสรีไทยในประเทศอังกฤษซึ่งมีจำนวนประมาณ ๕๐ คน ซึ่งได้สมัครเข้าเป็นเสรีไทยในสาเหตุต่าง ๆ กันไป โดยมีการโต้แย้งกันในขณะที่จะสมัครเข้าร่วมงานกันใหม่ ๆ ตลอดจนขณะที่ได้เข้าปฏิบัติหน้าที่ของขบวนการเสรีไทย โดยการเดินทาง รอนแรมไปในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อทำการกอบกู้ความเป็นอิสระภาพของประเทศชาติไทยในขณะกับขณานั้น บางคนก็กล่าวว่าด้วยความพอใจในการปฏิบัติงาน เพราะความพอใจในความเป็นธรรมแห่งชีวิต บางคนก็พูดอะไรไม่ถูกว่าเป็นเพราะเหตุใด นอกจากปฏิบัติหน้าที่ไปตามหน้าที่

ของคนไทยคนหนึ่งซึ่งจำเป็นจะต้องรับใช้ ประเทศชาติ
เมื่อถึงคราวจำเป็นและบางคนก็กล่าวว่าบิถามารากแล้ว
จะได้รับความลำบาก แต่ก็ได้พอใจสมัครเป็นทหาร
ชั่วคราวในขณะประเทศชาติตกอยู่ในภาวะกับขัน ซึ่ง
บิถามารากได้ส่งออกจากประเทศไทยไปอยู่ในประเทศ
อังกฤษ แต่แล้วการสมัครเป็นทหารชั่วคราวในประเทศ
อังกฤษก็ยังคงมีความลำบากยิ่งกว่า ถูกเกณฑ์เป็นทหารใน
ประเทศไทยเสียอีก และลำบากมากยิ่งขึ้นไปกว่าหลายเท่า
ตัวมากนัก

แต่จะอย่างไรก็ตามเสรีไทยในประเทศ อังกฤษที่
เรียกตัวเองกันว่า “ทหารชั่วคราว” นี้ มีความมุ่งหมาย
ร่วมกันในระหว่างพวกเราที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า

ก. พวกเราสมัคร เป็นทหาร อังกฤษก็จริงแต่ไม่
ใช้มารับใช้ชนชาติหรือปฏิบัติเพื่อประเทศอังกฤษ แต่
เรามีความมุ่งหมายจะรับใช้ประเทศไทย โดยการ
อาศัยการร่วมมือกับทหารอังกฤษเท่านั้น

ข. เสรีไทยของเราไม่ต้องการปฏิบัติการกิจเกี่ยว
ข้องกับกิจการภายในประเทศไทย และไม่ต้องการจะ
เป็นเครื่องมือในการเมืองของพรรคใด ผู้ใดเป็นเสรี
ไทยภายในประเทศไทย หรือต่างประเทศก็เพื่อรับใช้
ประเทศชาติไทยเท่านั้น คณะของเราร่วมมือร่วมใจกัน
ปฏิบัติหน้าที่เดียวกันไปได้ทั้งนั้น และเมื่อสงครามเลิก
รบกันแล้ว ขบวนการเสรีไทยจะสลายตัวกันไปในทันที

ค. เหล่าเสรีไทยทุกคน ไม่ต้องการ ผลสนองใน
ทางคุณงามความดีที่ได้ปฏิบัติหน้าที่เสรีไทยในครั้งนี้ไม่
ว่าในกรณีใด ๆ ไม่พึงประสงค์จะแสวงหาประโยชน์ส่วน
ตัวในลาภยศอย่างอื่นใดในโอกาสต่อไปไม่ว่ากรณีใด ๆ

ง. ขบวนการเสรีไทยในประเทศอังกฤษ ได้ปฏิบัติ
หน้าที่ให้เหล่าทหารของอังกฤษเองเห็นได้ อย่างเด่นชัด
ตั้งแต่แรกเริ่มว่า เราเป็นเสรีไทยไม่ต้องการจะกระทำ
งานใดนอกเหนือไปจากจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งกันไว้ การ
เป็นทหารในขณะที่เกิด สงคราม ก็ปฏิบัติหน้าที่ ไปตามคำ

สั่งของผู้บังคับบัญชา ถึงแม้จะมีหน้าที่เป็นพลทหารก็
ไม่มีการรังเกียจในการปฏิบัติงานแต่ประการใด และจะ
ปฏิบัติหน้าที่ราชการลับก็ทำไป ในหน้าที่ของ ทหารโดย
ตรง ไม่ทำตนเป็นเครื่องมือจารกรรมเพื่อประโยชน์
ของบุคคลใดหรือคณะใดโดยเฉพาะเป็นส่วนตัว

ในการ ปฏิบัติงาน ด้านขบวนการเสรีไทย ได้เริ่ม
สมัครในฐานะทหารกันตั้งแต่วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๔๘๕
และเมื่อสมัครเข้าเป็นทหารกันแล้วก็ได้ออกเดินทางจาก
ประเทศอังกฤษ เพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ในสมรภูมียังประ
เทศอินเดีย แล้วได้ถูกแยกย้ายกันออกไปฝึกและปฏิบัติ
งานแตกต่างกันไปบ้างตามความรู้และสามารถ ส่วน
มากก็ได้รับการแต่งตั้งให้มียศทางทหารเป็น นายร้อยตรี
ในการปฏิบัติงานก็ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๔๘๖ เป็นต้น
มา กองทหารของพวกเสรีไทยเรามีฐานะดีกว่าหรือสูง
กว่าฐานะทหารธรรมดาโดยทั่วไปในหน่วยอื่น ๆ ไม่
ว่าจะปฏิบัติหน้าที่ทำการสิ่งใดแม้ว่างานนั้นจะปฏิบัติไป

ในลักษณะของการโยธา (Pioneer Corps) ขบวนการเสรีไทยของเรามี อยู่ด้วยกันใน ประเทศอินเดีย นั้น รวม ๓๖ คนด้วยกัน และยังมีหม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท ซึ่ง อยู่ใน กองอื่น นอกเหนือ ไป จากจำนวน ๓๖ คนนี้ เพราะไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกองเดียวกัน

เสรีไทยในหน้าที่ทหารซึ่งปฏิบัติการรวมกันอยู่ใน หมู่เดียวกันของเรามีความรู้ในระดับปริญญาและประกาศนียบัตรอยู่เกือบ ทั้งหมด ประมาณ ๓๐ คนด้วยกัน และที่กำลังทำปริญญาในปีสุดท้ายอีกหลายคน โดยเหตุนี้กองทหาร ของเสรี ไทยเราจึง มีอิสรภาพดี เป็น พิเศษ การบังคับบัญชา ของ นายทหาร อังกฤษที่ ได้ ปฏิบัติแก่ พวกเสรีไทยเราได้เป็นไปอย่างกันเอง และให้ความ อิสระเสรีแก่พวกเราเป็นอย่างดี และโดยกรณีพิเศษนายทหารอังกฤษยังให้สิทธิพิเศษ แก่กองขบวน การเสรีไทยของเรา โดยการยินยอมให้พวกเราตั้งหัวหน้าขึ้นมาปกครองกันเอง แต่ให้อยู่ภายในขอบข่ายของระเบียบ

วินัยของกองทหารของเขาเท่านั้น แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายเคลื่อนที่ไปประจำในค่ายใหญ่แต่ประการใดก็ตาม นายทหารอังกฤษจะให้สิทธิพิเศษแก่ขบวนการเสรีไทยของเราอยู่ตลอดไป ในความอิสระเสรีโดยความยินดีที่จะให้พวกเราเลือกแต่งตั้ง บุคคล ขึ้นเป็น หัวหน้าชั้นมาเองโดยเขาจะไม่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยแต่ประการใด และหัวหน้าที่พวกเราได้แต่งตั้งขึ้นมา นั้น นายทหารอังกฤษจะยินดีรับรองว่าเป็นผู้แทนของพวกเราโดยสมบูรณ์อย่างมีความชอบธรรมเลยทีเดียว และหัวหน้าของพวกเราที่ได้คัดเลือกแต่งตั้ง ขึ้นเป็น ตัวแทนในการบังคับบัญชาซึ่งขึ้นตรงต่อกองทหารของอังกฤษเขานั้นก็จะได้รับการแต่งตั้งยศทางทหาร จากกองบัญชาการทหารของเขา เพื่อเป็นเกียรติแก่หัวหน้าของเรานั้นที่ได้คัดเลือกแต่งตั้งขึ้นมา อย่างน้อยก็อยู่ในชั้น นายสิบ ขึ้นมาทันที ซึ่งเป็นยศนายทหารประจำการเฉพาะท้องถิ่นกิตติมศักดิ์ (Local, Temporary, Unpaid, Lance-Corporal) ซึ่งไม่ค่อยมีความสำคัญในตำแหน่งหน้าที่เท่าใด

นัก แต่ก็เป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นประชาธิปไตย
ในการปฏิบัติงานอยู่ไม่น้อย เพราะเป็นระเบียบที่จะ
ต้องปฏิบัติและความนิยมรับรองของกองทัพอังกฤษเขา

ในการที่ทหาร อังกฤษได้ ต้อนรับเสรี ไทย เข้าไป
เป็นทหารประจำการในค่าย Pioneer, Corps ของเขา
เรียกว่ากองการโยธา^๕ มีความสำคัญในทางความหมาย
ที่จะทดสอบขบวนการเสรีไทยของเรา เพื่อให้รู้จักความ
จริงใจในการดำเนินงานนั่นเอง ว่าจะมีความแน่วแน่
และมั่นคงเพียงใด เนื่องจากเหตุที่ว่ากองการโยธา^๕ ไม่
มีเกียรติภูมิอันใดที่จะชักชวนผู้เข้าไปปฏิบัติงานกัน ถ้า
หากขบวนการเสรีไทยไม่สมัครใจด้วยความจริงใจแล้ว ก็จะ
ไม่อาจสมัครเข้าไปปฏิบัติงานด้วย ความเต็มใจ แต่ประ-
การใดเลย เพราะงานในการปฏิบัติ^๖ นั้นเป็นการทำหน้าที่
ที่ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้คนมีคุณวุฒิแต่ประการใด เป็น
งานใช้กำลังมากกว่าที่จะใช้สมองและความสามารถทาง
ด้านสติปัญญา โดยถือว่าเป็น “งานโยธา” เรียกว่า

Labor Omnia Vincit ซึ่งจะแปลได้ว่า “หนักและอดทนจะดลให้มีชัยชนะ”

ชนชาวอังกฤษ นั้นเขาจะ ทำงานตามความรู้ และ ภูมิปัญญา ถ้าเขามีความรู้ในทางช่าง ก็จะเข้าทำงาน ในกองทหารช่าง คนที่มีความรู้ในทางรักษาพยาบาลก็จะเข้าทำงานในกองทหารการแพทย์ และถ้ามีภูมิปัญญาในทางทหารฝ่ายการเทคนิคแผนกใด ก็จะเข้าไป ประจำใน หน่วยงาน ที่มี ความรู้ ความชำนาญ ในทางนั้น ๆ เป็นต้นว่า ทหารสื่อสาร, ปืนใหญ่ยานเกราะหรือ ราชองครักษ์เหล่านี้ เป็นต้น ส่วนงานโยธานั้นเป็นงานหนักต้องชุกดินและล้างส้วม ฯลฯ ไม่ต้องใช้ภูมิปัญญาแต่ประการใด เพียงแต่ใช้กำลังกายเท่านั้นเอง หน้าที่เหล่านี้พวกเราทำกันมาแล้วทุกอย่าง โดยไม่ต้องคำนึงว่าภูมิหลังเคยมีราชทินนาม หรือยศถาบรรดาศักดิ์ สูงส่งเพียงใดหรือมีอำนาจราชศักดิ์ และ ตำแหน่งหน้าที่ เป็นอะไรมาก่อน...

...ทหารเสรีไทยได้ฝึกและปฏิบัติงานอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของทหารอังกฤษ ตั้งแต่วันที่ ๗ สิงหาคม

พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นต้นมา จนกระทั่งถึงเดือนมกราคม ๒๔๘๖ จึงได้เดินทางออกจากอังกฤษรอนแรมไปตามเส้นทางแห่งเสรีไทยอ้อมไปทางทวีปแอฟริกา เพื่อมุ่งตรงไปยังประเทศอินเดีย

บอมเบย์ประเทศอินเดีย พวกเราเดินทางไปถึงที่นั่น เมื่อปลายเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๘๖ และตั้งแต่วันที่นั้นเป็นต้นมา บรรดาเสรีไทยทั้ง ๓๖ คน ก็เริ่มต้นแยกย้ายกันไปปฏิบัติการตาม ตำแหน่งหน้าที่ในตำแหน่งหลักแหล่งต่าง ๆ ตามความประสงค์ของผู้บังคับบัญชาของนายทหารอังกฤษ ซึ่งมีกองบังคับการอยู่ในประเทศอินเดียนั้น

ประวัติการเป็นทหารของพวกเราเสรีไทยทั้ง ๓๖ คน ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถึงเวลาแห่งการสลายในจุดหมายปลายทางของหน้าที่การงาน เราช่วยกันปฏิบัติงานการงานด้วยความรักและสมานไมตรีสามัคคี อันดียิ่งตลอดมา.....”

คุณบุญพบ ภมรสิงห์ ได้มีบันทึกข้อความ
ละเอียดไว้ในหนังสือชื่อ “ศิลป์ไทยในยุโรป” ถึง
เรื่องการดำเนินงานขบวนการเสรีไทยไว้ ยืดยาวพอสมควร
(แต่จะขอรวบไว้ ไม่กล่าวอยู่ในที่นี้)

เมื่อทหารเสรีไทยในความควบคุมของ อังกฤษได้
แยกย้ายกันไป ปฏิบัติหน้าที่ การงาน ตามคำ บัญชาการ
ของผุ้บังคับบัญชาทหารอังกฤษนั้น มีเสรีไทยของเราบาง
พวกได้ถูกส่งไป ปฏิบัติงานอยู่ ในเคลลี อันเป็น สถานที่
ซึ่งปฏิบัติงานเป็นโสมภพทางสถานีวิทยุกระจายเสียงบ้าง
และทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติงานในด้านทำแผน
ที่ทางยุทธศาสตร์บ้าง เสรีไทยในบางกลุ่มก็ถูกส่งให้ไป
ปฏิบัติงานทางเขตการาจี ในกลุ่มนี้มีคุณบุญพบ ภมร
สิงห์ อยู่ในจำนวนนี้ด้วย เสรีไทยในบางคนของพวกเขา
เราถูกส่งให้ ไปทำหน้าที่ในราชการลับ

สำหรับเสรีไทยส่วนใหญ่ที่ ดร. ป่วย อังภากรณ
ประจำอยู่นี้ได้ถูกส่งไปทำการ ฝึกการรบแบบ กองโจรที่

ค่ายฝึกแห่งหนึ่งนอกตัวเมืองปูนาในประเทศอินเดีย ทหารชาวอังกฤษขนานนามเสรีไทยในกลุ่มใหญ่ของเรา^๕ ว่า White Elephants ซึ่งแปลว่าพวก “ช้างเผือก” นั้นเอง ค่ายฝึกทหารเสรีไทยในซานเมืองปูนา^{๕๕}ตั้งอยู่ริม ทะเลสาบแห่งหนึ่งซึ่งเป็นตำบลที่มีความลึกลับและอุดม สมบูรณ์ดีที่เหมาะสมแห่งหนึ่ง มีชื่อที่แปลเป็นภาษา ไทยว่า “รังรัก” พวกเราพักแรมอยู่ที่นั่นเพื่อทำการฝึก อยู่นานพอสมควร จึงได้เกิดความรู้ในภายหลังต่อมาว่า ขบวนการเสรีไทยของพวกเราที่ได้กำลัง ฝึกฝนอบรมอยู่^๕ มีความสัมพันธ์อันหนึ่ง อันเดียว และอยู่ใน สังกัดแห่ง ขบวนการเสรีไทยแผนกประเทศไทย และเป็นกองกำลัง อันสำคัญขึ้นอยู่ในหน่วยกำลัง ๑๓๖ (Force 136) ของ หน่วยกิจการพิเศษ (Special Operations Executive (S.O.E.) แห่งกระทรวงสงครามเศรษฐกิจ (Ministry of Economic Warfare) ซึ่งได้กล่าวไว้ในเรื่องของ O.S.S. ของขบวนการเสรีไทยในสหรัฐอเมริกามาแล้ว

หน้าที่หรือการปฏิบัติงานทางทหารฝ่ายอังกฤษก็คล้ายคลึงกันในเรื่องของ O.S.S. ของฝ่ายเสรีไทยในสหรัฐอเมริกา กับ S.O.E. ของฝ่ายเสรีไทยในอังกฤษนั่นเอง

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งแรกในประเทศไทย

ทำการติดต่อกับสหประชาชาติ

ดร. ป่วย อึ้งภากรณ์ ได้รับการฝึกฝนไว้เป็นความลับโดยมิได้เปิดเผยตามความย่อต่อไปนี้

ในเดือนพฤษภาคม ๒๔๘๖ ถึงกันยายน ๒๔๘๖

ทำการฝึกการ ติดต่อ ส่งกระจาย เสียงภายในค่ายทหารซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบล “วังรัก” ชานเมืองปทุมธานี ด้วยความดีและมี ความ สามารถ จึงได้รับการ เลื่อนยศ เป็น นายร้อยตรี ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๖

เมื่อการฝึกส่งวิทยุ กระจายเสียง จนมีความรู้ และชำนาญการเพียงพอสมควรแล้ว ก็ถูกสั่งให้ไปทำการฝึกวิชาจารกรรม โดยการโยกย้ายสถานฝึกไปอยู่ที่

เมืองกลักตทา ประเทศอินเดียนั้นเอง ในการฝึกวิชา
จารกรรมนี้ได้มีเสรีไทยร่วมด้วยอีกคนหนึ่งซึ่งทำการฝึก
ควบคู่กันไปคือ นายสำราญ วรรณพฤษ (เค็ง) เป็น
การปฏิบัติการคู่กัน

เดือนพฤศจิกายน ๒๔๘๖ คร. ป่วย อังภาภรณ์
(เข้ม), นายสำราญ วรรณพฤษ (เค็ง) และนาย
ประทาน เปรมกมล (แดง) ได้ถูกส่งให้ลงเรือคาน้ำ
จากเกาะลังกา มาฝั่งขึ้นแถวบริเวณ หน้า จังหวัดพังงา
แถวเขตอำเภอตะกั่วป่า แต่ไม่ได้ขึ้นบก เพราะไม่ได้
สัญญาณจากคนที่จะมารับขึ้นไป ตอนรอนแรมอยู่ภายใน
เรือคาน้ำได้ทะเลอยู่นานก็ไม่ ได้ขึ้นบกเข้าประเทศไทย
ได้จึงต้องกลับไปประเทศอินเดีย และได้รับ คำสั่งให้ขึ้น
จากเรือคาน้ำ เพื่อพักผ่อนได้ที่เมืองนิลคีรี ประเทศ
อินเดียทั้งสามคนด้วยกัน

เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๘๗ คร. ป่วย อังภาภรณ์
ก็ได้รับคำสั่งใหม่ให้ปฏิบัติหน้าที่ทำการฝึกการ เดินทาง

ด้วยเหตุเป็นการเดินทางเข้าป่าและปีนเขา ซึ่งมีทหาร
ทั้งเสรีไทยและเทศรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ ฝึกเดินบุกป่า
ไต่เขาในบริเวณ เทือกภูเขาสิงหะ แห่งเมือง ปูนานันเอง
การฝึกครั้งนี้นับว่าเป็นการฝึกที่สุดแสนจะทรมาณ ต้อง
ปฏิบัติการด้วยความทรหดอดทนอย่างยิ่งยดทีเดียว

ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๘๗ หลังจากการปฏิบัติ
งานฝึกบุกป่าปีนภูเขาข้ามห้วยระหารลำธารที่ทุรกันดาร
มาแล้ว ก็ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติการฝึกการกระโดดร่ม
ชูชีพจากเครื่องบินอีกต่อไป ในสถานที่เขตเมืองราวล์
พินดีและในแคว้นปัญจาบประเทศอินเดีย

การฝึกปฏิบัติการกระโดดร่มชูชีพจากเครื่องบินนี้
มีเสรีไทยร่วมเป็นกลุ่มด้วยหลายคนด้วยกัน คือ

๑. ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ (เข้ม)
๒. นายสำราญ วรรณพฤกษ์ (เก็ง)
๓. นายประทาน เปรมกมล (แดง)
๔. นายประจित บุรี (ข้า)

๕. นายเปรม บุรี (ค)

๖. นายธนา โปษยานนท์ (กร)

เมื่อการฝึก กระโดดร่มชูชีพ จาก เครื่องบิน จนมีความรู้และชำนาญการพอที่จะออกปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ก็หยุดพักผ่อนและเตรียมตัวปฏิบัติงานอย่างจริงจังต่อไป

จะขอย้อนกล่าวถึงเรื่องงานปฏิบัติการ ฝึกการติดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งแรกในประเทศไทย ในการใช้ติดต่อกับสหประชาชาติ ซึ่งขบวนการเสรีไทยได้กระทำขึ้นในระหว่างที่ทหารญี่ปุ่นกำลังตั้งฐานทัพอยู่ในประเทศไทย

ความมุ่งหมายของขบวนการเสรีไทยภายในประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของทางราชการทหารของฝ่ายสหรัฐอเมริกาและอังกฤษซึ่ง กำลังดำเนินงานอยู่ในประเทศไทย ก็ได้กล่าวมาแล้วนั้น

การรับทหารเสรีไทยเข้าทำงานใน กองทัพ ไต้หวัน ของฝ่ายสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ก็เพื่อประสงค์จะจัดตั้งกองทหารของสหประชาชาติให้มีปริมาณ มากกองขึ้น ข้างหลังแนวรบของกองทัพญี่ปุ่นซึ่งอยู่ในประเทศไทยเป็นสำคัญ

การสร้าง ขบวนการ เสรีไทย ไว้ข้าง หลัง แนวรบของกองทัพญี่ปุ่นนี้ เพื่อจะให้กองทัพของสหประชาชาติผสมเสรีไทยในการรบเป็นแบบกองโจร ทั้งในทางยุทธศาสตร์และกลไกการเมืองไปพร้อมกันเลยทีเดียว

คนไทยที่สมัครเข้ารับราชการทหารของฝ่ายสหรัฐอเมริกาหรืออังกฤษก็ดี ก็โดยหวังที่จะได้รับการฝึกอาวุธ การสื่อสารและยุทธการรบเพื่อที่จะเป็นเสรีไทยเพื่อการรับใช้ประเทศชาติของตนในโอกาสที่อยู่ในภาวะกับชนนั้นเอง และส่วนมากผู้สมัครเข้ารับหน้าที่เป็นทหารในกองทัพอังกฤษและอเมริกาไม่ได้คำนึงว่าจะถูก

สั่งให้ปฏิบัติงานใด ๆ คนไทยจะไม่มีเงื่อนไขแต่ประการใดแม้แต่น้อย ทั้งนี้หวังเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับการฝึกฝนและได้รับความรู้ความชำนาญ เพื่อผลของขบวนการเสรีไทยในจุดสุดยอดแห่งความปรารถนาของเขา

และ ก็เป็นความปรารถนาไป ในทางไกลอีกอย่างหนึ่งว่า ขบวนการเสรีไทยทั้งในและนอกประเทศจะต้องติดต่oprะสานงานกันอย่างใกล้ชิด เครื่องมือสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญในเรื่องนี้ เมื่อขบวนการเสรีไทยได้รับการสนับสนุนร่วมมือและช่วยเหลืออย่างจริงจัง เราก็จะได้รับการฝึกจากอาวุธที่ทันสมัย และมีโอกาสได้ใช้อาวุธเหล่านั้น ตลอดจนเครื่องมือสื่อสารซึ่งสามารถจะทำการติดต่อกันได้โดยสะดวกสบายยิ่งขึ้น การดำเนินงานก็จะสำเร็จลุล่วงผ่านไปได้ จุดมุ่งหมายก็จะสมความปรารถนาในที่สุด

เป็นที่รู้กันอยู่ทั่วไปแล้วว่า เมื่อกลางปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ขบวนการเสรีไทยได้ปรากฏมีขึ้นโดยทั่วไปทั้งภายในและภายนอกประเทศ และมีใช้เป็นแต่เพียง

ความหลังไว้เท่านั้น แต่มันเป็นเรื่องของความเป็นจริง
 จัง ก็ยังเห็นได้ว่ามีเสรีไทยออกเดินทางจากประเทศ
 ไทยไปถึงประเทศจีนที่เมืองจุงกิง และได้ทำการติดต่อกับ
 ผู้แทนฝ่ายสหประชาชาติที่นั่นเป็นการแน่นอนแล้ว

ส่วนขบวนการเสรีไทยในประเทศอังกฤษซึ่งส่วน
 ใหญ่ดำเนินงานอยู่ในประเทศอินเดียนั้น ความสำคัญ
 อยู่ที่ศูนย์กลุ่มใหญ่ในกอง “ข้างเผือก” มีการฝึกหัด
 กลยุทธ์กัน อย่างจริงจังแบบ กองโจร อยู่ นอกเมืองปูนา
 ประเทศอินเดีย

ม.จ. ศุภสวัสดิวงศ์สนิท สวัสดิวัตน์ ได้รับ
 หนังสือ มอบอำนาจ จาก ทางราช การ ของกอง ทักษะแห่ง
 ประเทศอังกฤษ เดินทางไปพบคุณกำจัด พลังกูร ซึ่ง
 ออกจาก ประเทศไทย ไปอยู่ ใน ประเทศจีน ที่กรุงจุงกิง
 ในหนังสือมอบอำนาจของกองทัพอังกฤษที่ให้ ม.จ. ศุภ
 สวัสดิวงศ์สนิท เดินทางมานั้นเพื่อจะเข้ามายังประเทศ
 ไทย ให้พบกับ ดร. ปรีดี พนมยงค์ หัวหน้าขบวนการ

เสรีไทยในประเทศไทยซึ่งในขณะนั้นกำลังดำรงตำแหน่ง
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในหนังสือมอบอำนาจ
นี้ให้ผู้ถือสาส์นมอบ อำนาจนำบุคคล ซึ่งเป็นขบวนการเสรี
ไทยที่ได้รับการฝึกแล้ว และอยู่ในมณฑลยูนนานได้เข้า
มาปฏิบัติการตามแผนกลยุทธ์ในประเทศไทย ให้หัว
หน้าขบวนการเสรีไทยจัดการ รับรองพวกขบวนการเสรี
ไทยเหล่านี้ ซึ่งมีพวก “ช้างเผือก” ซึ่งทางฝ่ายกอง
ทหารอังกฤษได้จัดไว้พร้อมสรรพแล้ว

ขบวนการเสรีไทยในกลุ่ม “ช้างเผือก” รุ่นแรก
ที่จะเข้ามาปฏิบัติการในประเทศไทย กำหนดจะออก
เดินทางโดยเรือคาน้ำ และเดินทางมาขึ้นบกที่ประเทศ
ไทยทางฝั่งตะวันตกในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ และ
เข้ามาตั้ง สถานีวิทยุรับ และส่ง ระหว่าง ประเทศไทยกับ
ฐานทัพของอังกฤษซึ่งตั้งอยู่ในประเทศอินเดีย

ในเดือนกันยายน ๒๔๘๖ ดร. ป่วย อิงภากรณ์
ได้รับ คำสั่งจาก กอง บัญชา การแห่ง กองทัพอังกฤษให้
ออกเดินทางร่วมกับพวกโดยการลงเรือคาน้ำ เสรีไทย

รุ่นนี้เรียกว่า Prichard ซึ่งมีคณะร่วมในการเดินทาง เพื่อปฏิบัติการร่วมกัน คือ

๑. ดร. ป่วย อิงภากรณ์ (เข้ม)
๒. นายสำราญ ววรรณพฤษ (เค็ง)
๓. นายประทาน เปรมกมล (แดง)

หน่วย Prichard นี้ มีการส่งไปปฏิบัติการรับวิทยุ อยู่ที่สนามแห่งหนึ่ง ซึ่งตั้งอยู่ในอาคารโรงเรียนชานเมืองกัลกัตตาในประเทศอินเดีย ที่สถานวิทยุแห่งนี้มีหน้าที่ปฏิบัติการพิเศษด้วยกันสองคนคือ ดร. ป่วย อิงภากรณ์กับนายประทาน เปรมกมล ซึ่งทหารอังกฤษได้ทำการฝึก กิจกรรม พิเศษ นอกเหนือความรู้ที่ได้รับ การฝึกมาแล้วเพิ่มเติมออกไปอีก

หลังจากการปฏิบัติงานและฝึกวิธีการขึ้นบกอยู่ในกัลกัตตาเรื่อยมาจนถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๔๘๖ แล้ว ก็ได้รับคำสั่งจากกองบัญชาการให้เดินทางโดยเรือค่าน้ำ ไปขึ้นที่เมืองโคลัมโบ โดยมีนายทหารของกองทัพบกแห่งอังกฤษร่วมอยู่ด้วย

เมื่อ เรือคาน้ำ เดินทาง ไป ถึงจุดหมาย ตาม คำสั่ง
ของกองบัญชาการแล้วก็ลอยลำอยู่ในทะเลเป็นเวลาราว
๗ วัน โดยวิธีกลางคืนก็โผล่ขึ้นมาจากน้ำเพื่อรอรับคำ
สั่งต่าง ๆ แต่พอรุ่งสว่างกลางวันก็จมเรือลงไปหลบอยู่
ใต้น้ำเป็นประจำทุกวันไป...แต่และแล้วก็ ไม่ได้รับคำสั่ง
แต่ประการใดเลย

๕๕๕ เนื่องจากผู้รับมอบอำนาจ ถือหนังสือจาก
เมืองยูนนานเข้ามาในประเทศไทยนั้น กว่าจะเข้ามาถึง
ประเทศไทยได้ก็ตกไปถึงหลังจากเดือนมิถุนายน ๒๔๘๗
ไปแล้วนั่นเอง

ในการที่คณะเสรีไทย กำลัง อยู่ใน เรือคาน้ำ ลำ
เล็ก ๆ นี้ ก็มีเหตุการณ์ที่เข่าขวัญกันอยู่เกือบตลอด
เวลา ซึ่งวันใดเรือของคณะเสรีไทยโผล่จากพื้นน้ำขึ้น
มาได้ว่า มีเรือรบลำใหญ่ลอยลำอยู่เหนือผิวน้ำในระยะ
ที่ไม่ห่างไกลเกินไปเท่าไรนัก นั่นเอง เพราะมันเป็น
เรือรบขนาดใหญ่ของฝ่ายตรงข้ามซึ่งอาจเป็นเรือรบของ
กองทัพญี่ปุ่นหรือเรือรบของไทยก็สุดที่จะล่วงรู้ได้เพราะ

เป็นเวลากลางคืน จึงทำให้ผู้อยู่ในเรือลำเล็ก ๆ นั้น
ขวัญไม่ค่อยดีไปตามกัน

ในการที่มีชีวิตอยู่ในเรือค้ำน้ำลำเล็ก ๆ ในทะเลนี้
ไม่มีอะไรที่จะได้ทำกัน นอกจากนั่ง ๆ นอน ๆ ในเวลา
กลางวันขณะที่เรือกำลังล่องอยู่ใต้ท้องทะเลซึ่งเป็นชีวิตที่
จำเจอย่างแสนจะน่าเบื่อหน่ายในการรอ...แต่พอถึงเวลา
กลางคืนก็เข้าประจำทำงานโดยที่เรือได้โผล่ลอยลำขึ้น
มาเหนือผืนน้ำคอยรับสั่งจากสัญญาณ ซึ่งบางครั้งก็ได้
พบกับเรือหาปลาทะเลลำเล็ก ๆ ลอยเข้ามาใกล้กัน พวก
หาปลาเป็นชนชาวจีน เมื่อพวกเขาปลามาพบกับเรือ
เสรีไทยเขาจะรู้สึกตกใจมาก แต่เสรีไทยก็ไม่ต้องการ
อะไรจากคนหาปลาเหล่านี้ นอกเหนือไปจากมีการแลกเปลี่ยน
เอกสารและเงินเหรียญ ซึ่งกันและกันบ้างเท่านั้น
เอง

ผู้อยู่ในเรือค้ำน้ำที่ลอยลำคอยรับคำสั่ง อย่างว้า-
เหวและกระวนกระวายใจเหล่านี้ในเวลากลางวันขณะที่
เรือลอยลำขึ้นมาอยู่เหนือผืนน้ำจะได้รับอนุญาตให้พากัน

ขึ้นไปบนคาน้ำฟ้าเพื่อสูดอากาศอันบริสุทธิ์กัน และมี
โอกาสได้สูบบุหรี่พลอยชมอง ให้ล่องลอยไปตามอารมณ์
ผู้ที่สองกลิ้งทางไกล จากบนคาน้ำฟ้าเรือเข้า ไปหาฝั่งจะ
มองเห็นตำบลที่ ตั้งของพื้นที่ ซึ่งจะบุก ขึ้นบนบกกันนั้น
อย่างสวยงามมาก จากความสังเกตพิจารณาจะมองเห็น
ได้ว่ามีต้นไม้ขึ้นอยู่เป็นจำนวนไม่น้อย และรู้สึกว่าจะ
เป็นสภาพที่เปล่าเปลี่ยวเป็นอย่างมากทีเดียว แต่ถึง
แม้กระนั้นบรรดาเสรีไทยที่อยู่ในเรือกลาง ทะเลก็จะพากัน
มีความภาคภูมิใจที่ได้มองเห็นผืนแผ่นดินอันเป็นที่
รักซึ่งเคยได้อยู่อาศัยด้วยจิตใจ ที่รัก และคิดถึงทั่วทุกคน
ไปในขบวนเสรีไทย

เมื่อการ ลอยลำเรือค้ำน้ำ อยู่เป็นเวลาอันยาวนาน
จากการเข้า ฝั่งไปทำการ สอดแนมของทหารกองทัพอัง-
กฤษกลับเข้ามา ในเรือ ไม่เกิดผลอะไรที่จะ ขึ้นไปบนฝั่ง
กันได้ ก็จำเป็นต้องตัดสินใจโดยเรือกลับคืนสู่เกาะ
ลังกาตามเดิม เรือของคณะเสรี ไทยรุ่นนี้กลับเข้ามาสู่
บริเวณ สถานที่ ที่น้ำน น้ำลังกา และเข้า มาสู่ โกลัมโบใน

ปลายเดือนธันวาคมอันเป็นเทศกาลคริสต์มาสพอดี ในขณะที่เรือแล่นอยู่ในเขตปลอดภัยจึงได้แล่นอยู่บนผิวน้ำ ค่ายกำลังฝักจรร้อนแรงและเร็วขึ้น บรรดาคนที่อยู่ในเรือ ก็มีแต่จะพากันเผลอหลับไปเท่านั้นเอง

ในเดือนมกราคม ๒๔๘๗ หลังจากที่ได้กลับเข้ามาสู่ฝั่งและได้ พากันพัก ผ่อนเล็กน้อย อยู่บนเนินเขาชนิด ธีรอันเป็นเป็นสถานที่ตั้ง หน่วยปฏิบัติการ ที่สวยงามนั้น แล้ว ก็ได้รับคำสั่งจากกองบัญชาการให้เดินทางไป ปฏิบัติงานกันต่อไปในเมืองปูนา

ที่เมืองนี้ มีขบวนการเสรี ไทยเพิ่ม จำนวนการฝึก อยู่ในกองนี้มากขึ้น พลพรรคของเหล่า “ข้างเผือก” ได้เพิ่มจำนวนผู้ฝึกปฏิบัติการรอ ร่วมกับพวก ที่ออกเดินทางไปในทะเลดังได้กล่าวมาแล้ว และมีการรวมพลการ ฝึกเพื่อฝึกกำลังให้มากและแข็งแกร่งยิ่งขึ้น ทำให้ คณะเสรีไทยได้มีการพบปะสังสรรค์กันมากขึ้นไปอีกบน ยอดเขาสิงหนัน

โครงการเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย ได้ถูกกำหนดขึ้นใหม่ หลังจากที่ถูกกลุ่ม “ช้างเผือก” บางคนได้ถูกส่งเข้าสู่ ประเทศไทย ด้วยการ เดินทาง โดย เครื่องบิน และ กระโถน รมช.ชีพลง พร้อมกับ เครื่อง รับส่ง วิทยุ สื่อสาร สนามแบบสงครามกองโจร เป็นการส่งไปกระโถน รมช.ชีพลง (Blind dropping) โดยไม่มีการนัดหมายให้ผู้ใดมารอรับอยู่ทางภาคพื้นดิน และเป็นการกระโถน รมช.ชีพลงบนสถานที่ซึ่งฝ่ายบัญชาการได้กำหนดขึ้นมาเองว่าจะทำการกระโถนลงในป่าทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งอยู่ในระหว่างเขตสุขุขทัยกับสุวรรณโลก อันเป็นจุดหมายอย่างกว้าง ๆ ซึ่งเป็นที่ห่างไกลออกไปจากฐานทัพกองทหารญี่ปุ่นตั้งอยู่

ตามหมายกำหนดการที่จะดำเนินงานจะกระทำกัน ในราวเดือน มีนาคมหรือ เมษายน ในเวลากลางคืนขณะที่มีความมืดมนทางบน ท้องฟ้าคือเวลาข้างขึ้น หรือแรม อ่อน ๆ เท่านั้น เพราะในระหว่างนี้ดวงจันทร์มีความสว่างไสวไม่มากนัก โดยถือเป็นฉากรธรรมชาติที่จะช่วย

ปกปิดบังความลับไว้ได้ เพื่อไม่ให้มีคนมองเห็นการปฏิบัติงานได้ถนัดชัดเจนจากความมืดในรุ่นแรกนี้

การกระโดดร่มลงไป ในรุ่นแรก นี้มี จำนวนอยู่ ๓ คนด้วยกัน เมื่อได้ปฏิบัติการโดดร่มลงไปได้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว จะต้องทำการส่งข่าวทางวิทยุกลับไปยังฐานทัพเดิมโดยการซ่อนเร้นหลบตัวอยู่ภายในป่า เพื่อเตรียมรอรับคณะโดดร่มรุ่นหลัง ซึ่งจะปฏิบัติการในเคื่อนต่อไปคือภายในเมษายน แต่เป็นการกระทำในเวลาที่มีแสงสว่างทางดวงจันทร์กระจ่างเพื่อมองเห็นกันระหว่างรุ่นแรก ที่รอรับ กับรุ่นหลังที่จะกระโดดร่มลงไปภายในบริเวณใกล้เคียงกันนั้น

หลักการปฏิบัติงานของ ขบวนการเสรี ไทยในรุ่นแรกนี้มีอยู่ว่า

๑. รู้จักรักษาตัวรอดอย่าง ปลอดภัย เมื่อโดดร่มลงไปได้แล้ว

๒. ส่งข่าวทางวิทยุให้ฐานทัพรับรู้เหตุการณ์

๓. ถ้าสามารถทำการติดต่อกับขบวนการเสรีไทย
ภายในประเทศได้ก็ให้ดำเนินการปฏิบัติงานไปในทันที

๔. รอรับรู้หลังจากที่ จะกระโดดร่ม ตามมาเพื่อจะ
ได้ให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือสิ่งใด เท่าที่จะสามารถ
ทำได้

ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๘๗ คณะเสรีไทยทั้ง ๖
คน คือ เข้ม-ฆ่า,-ดี-แดง-เค็งและกร ก็ถูกกอง
บัญชาการสั่งให้เดินทางไปยังเมืองรวันพินดี เพื่อทำ
การฝึกโดดร่มชูชีพ ทั้งกลางวันและ กลางคืนโดยการฝึก
โดดครั้งแรกในเวลากลางวันคนละ ๕ ครั้ง และใน
ตอนหลังฝึกโดดในเวลากลางคืนคนละ ๔ ครั้ง

ปฏิบัติการจริงดังพสุธา

วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๗ กองบัญชาการได้มีคำสั่งให้ ดร. ป่วย อิงภากรณ์ (เข้ม) พร้อมกับ “แดง” และ “ดี” ปฏิบัติการโดยการออกเดินทางจากราววัดพินดีไปสู่กัลกัตตา และเข้าสู่สนามบินซึ่งตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองไป

พอเวลาเย็นก็ได้มีเครื่องบินลิเบอร์ตีเรเตอร์ เตรียมเข้าสู่ลานบินเพื่อนำ คณะขึ้นสู่ท้องฟ้า และนำไปสู่ยังจุดหมายปลายทาง.....

มีเครื่องบินทิ้งระเบิดฝูงหนึ่ง ได้ถูกส่งติดตามไปเพื่อปฏิบัติการในบริเวณใกล้เคียงและเป็นการคุ้มกันพวกกระโจตร่มชูชีพด้วย

มีเครื่องบินชนิดเดียวกันกับที่จะนำคณะ ดร. ป่วย อิงภากรณ์กับพวกนี้ ทะยานขึ้นสู่ท้องฟ้าก่อนหน้าไปเล็กน้อย ซึ่งเป็นการนำคณะเสรีไทยไปโคตร่มชูชีพลงที่จังหวัดนครปฐม

เครื่องบิน นำ คณะเสรีไทย ของเรา ทะยาน ขึ้น สู่
ท้องฟ้าแล้ว ก็มุ่งไปสู่จุดหมายโดยที่ไม่มีใครทราบ
ว่าได้ผ่านสถานที่ใดไปบ้าง เพราะเป็นเวลากลางคืน
จนกระทั่งเวลาราว ๒๓.๐๐ น. ประทู่เครื่องบินเปิด
ออก เราเสรีไทยเตรียมพร้อมที่จะกระโดดลงไปตามคำ
สั่ง

เครื่องบินวนเวียนอยู่พักใหญ่ และแล้วก็หาที่ให้
คณะเสรีไทยโดดลงไม่ได้ อาจเป็นเพราะผู้บังคับการ
บนเครื่องบินจำสถานที่ไม่ได้ จึงไม่สั่งให้โคจรลงไป
จึงได้พาคณะกลับไปฐานปฏิบัติการยังสนามบินเดิมอีก

เมื่อผู้บังคับการเครื่องบินกลับ ไปศึกษา หาสถานที่
ที่ส่งคณะเสรีไทยที่นำกลับไปได้ ถูกต้อง แน่นนอน แล้ว
ก็นำขึ้นสู่ท้องฟ้า คราวนี้นบินไปถึงจุดหมายและเปิดประ
ทู่เครื่องบินและสั่งให้คณะเสรีไทย โคจรลงไปห่างจาก
จุดหมายไปไกลประมาณ ๓๐ กิโลเมตร

ร่อนลงสู่พื้นดิน

คณะเสรีไทย หน่วยกล้าตาย สาม สหายได้ โคตร่วมลงสู่พื้นดินประมาณ ๐๕.๐๐ น. อันเป็นเวลาใกล้สว่างมากเข้ามาแล้ว คร.บ่วย อิงภากรณ์ ก่อนข้างจะเป็นคนเคราะห์ร้ายกว่าคนอื่น สักหน่อยที่ได้ร่อน ลงสู่พื้นดินไปกระทบกับคันนา เป็นเหตุให้ข้อเท้าเกิดชักชแลงไปจึงทำให้การเดินไม่สะดวก ในการที่ต้องเดินเที่ยวหา ร่ม อาหารและเครื่องอุปกรณ์อีก ๗ ร่ม ส่งลงมาพร้อมกันนั้น แต่ปรากฏว่าร่มหายหาไม่พบอยู่เครื่องหนึ่ง ปรากฏว่าไปตกลงกลางหมู่บ้าน จึงได้รวบรวมร่มเสบียงอาหารและอุปกรณ์ได้เพียง ๖ ร่ม

พบชาวบ้านพนมเมือง

ในขณะ ที่จัดการรวบรวมหีบ ห่ออาหาร ที่จะต้องใช้ในการร่อนแรมอยู่ในป่าเป็นเวลาแรมเดือน และอุปกรณ์ปฏิบัติการอื่น ๆ ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยอยู่นั้น ก็

แสงประทีป

๑๔๗

ปรากฏว่ามีชาวบ้านออกมาเที่ยวที่ชายป่า ๕—๖ คน ซึ่งเป็นผู้มีอาชีพตัดไม้เผาถ่าน เมื่อเขาได้เห็นพวกเราเสวรีไทยเข้าแล้วเขาก็ไป ตัดไม้และ กลับเข้าหมู่บ้านในที่สุดหมู่บ้านนั้นปรากฏว่าเป็นตำบลวังน้ำขาว อยู่ในเขตของจังหวัดชัยนาท

เมื่อจัดการส่งวิทยุไปยังกองบัญชาการแล้ว ก็พากันเดินทางเข้าป่าไปหาที่หลบซ่อนตัวให้ลึกเข้าไปในป่า เพื่อความปลอดภัยต่อไป

ชีวิตในใจกลางป่าดง

น้ำที่นำมาดื่มชุ่มชื้นเหลืออีกเพียง ๓ ขวด จึงเป็นหน้าที่ของ “แดงกับดี” ที่จะต้องออกตระเวนหาน้ำมาเพิ่มเติมเพื่อกำรงชีวิตต่อไป ดร. ป่วย อึ้งภากรณ์ เป็นผู้มีหน้าที่เฝ้าที่พัก ทั้งสองคนพากันกันค้นไปในกลางป่าเพื่อแสวงหาน้ำ เป็นเวลานานกว่าจะกลับเข้ามาก็เป็นเวลารุ่งสว่าง ทั้ง ๓ ชีวิตต่างก็ชมแสงจันทร์

ทางประทับโคมไฟ พังเสียงตึงนก และเรไรทางคนกริ
กระแสดมและการเสียดสีของมวลไม้เป็นเครื่องบรรยาย
สิ่งแวดล้อมทำลายความเจ็บสั่น

ถูกล้อมจับควบคุมตัว

ในวันรุ่งขึ้นของวันที่ ๓ ที่มีชีวิตรอนแรมอยู่ใน
ป่าดงพงพี ซึ่งได้มีชาวบ้านบางคนมาพบเห็นเข้า เขา
ก็นำความไปบอกกล่าวเล่าให้ผู้ปกครองใน หมู่บ้านนั้น
ฟัง

ถึงนั้นในเวลาราว ๑๐.๐๐ น. ขณะที่ “แดงและ
คึก” ทั้งสองคนออกจากที่พักไปทำการส่ง สัญญาณวิทยุ
ไปยังกองบัญชาการอยู่นั้น ดร. ป่วย อังภากรณ์อยู่ใน
ที่พักเพียงคนเดียว

ได้มีคนหลายคนเดินผ่านไป ดร. ป่วย อังภากรณ์
เข้าใจว่าคนเหล่านั้นไม่แลเห็น มันเป็นการเข้าใจผิด
อย่างถนัด ซึ่งในเวลาต่อมาอย่างใกล้ชิดกันนั้นเอง ก็มีคน

เป็นจำนวนไม่น้อยไหลเข้ามารายล้อมรอบตัวอยู่อย่าง
สพรั่งพร้อม ในมือเขาถือปืนสั้นซึ้นและเล็งตรงมายัง
เป้าหมายเดียวกัน คือ ดร.ป่วย อิงภากรณ์ อะไร
นั่น?...?

ดร.ป่วย อิงภากรณ์ นึกถึงเพื่อนอีกสองคนซึ่ง
กำลังออกไปอยู่นอกที่พัก จึงได้ร้องตะโกนส่งเสียงออกไป
ไปดังกๆ เพื่อให้เขาทั้งสองได้ยินและหนีเอาตัวรอด
ไปว่า

“ยอมแพ้อันไปเถิด”

แล้วความคิดทั้งหลายก็เกิดขึ้นมาในสมองของผู้ที่
ถูกล้อมรากับผู้ร้ายคนสำคัญนั่นเอง ความคิดอันสับ
สนวทวนปนกันไปจนไม่รู้ว่าจะอะไรเกิดขึ้นมาก่อน — หลัง
และกำลังนึกถึงอะไร และจะดำเนินการต่อไปในวินาที
นั้นอย่างไร

“...?...?...?... ฯลฯ”

“คนรักที่คอยให้กำลังใจอยู่ในกรุงลอนดอน”

“คำเตือนของเพื่อนเมื่อก่อนเดินทางจากกันมา”

“บรรดาหมู่คณะเสรีไทยที่อยู่ในอินเดีย”

“เพื่อนร่วมเดินทางที่กำลังอยู่ข้างนอกอีกสองคน”

“ญาติสนิทมิตรสหายที่อยู่ในเมืองไทย”

“สาส์นจากกองบัญชาการมาถึงปรีดี พนมยงค์”

(ซึ่งขณะนั้นกำลังอยู่ในกระเป๋ารีบร้อย)

“ยาพิษทำลายชีวิต ซึ่งติดอยู่ในตัวขณะนี้”

“การยอมให้เขาจับกุมควบคุมตัวไป”

ผลสุดท้ายความคิดของดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ก็
ตัดสินใจเลือกเอาประการสุดท้าย คือ ยอมให้เขาจับ
กุมควบคุมตัวไป....ซึ่งคิดว่าเป็นการตัดสินใจที่ถูกต้อง และ
ดีที่สุดแล้ว เพราะโอกาสข้างหน้ายังมีอยู่อีก โดยถือ
คติที่ว่า

“ตราบไตที่ยังมีชีวิตอยู่ ตราบนั้นก็ยังมีความ
หวัง”

เพราะเหตุผลมีอยู่ว่า เอกสารต่าง ๆ จากกองบัญชาการที่มีมาถึง “รัฐ” หัวหน้าขบวนการเสรีไทยคือ ดร. ปรีดี พนมยงค์ ก็ยังอยู่ในกระเปาะซึ่งอาจช่วยป้องกันอันตรายอันร้ายแรงใด ๆ ได้ทราบใดที่ยังมีชีวิตอยู่ เพราะตัวเองมิได้เป็นมหาฆาตกร หรือได้ทำความผิดอันร้ายแรงอะไรแต่ในอดีตมา

“ชีวิตคือการต่อสู้...

ชีวิตเป็นสิ่งที่มีค่ามหาศาล...

ชีวิตเป็นสิ่งที่เกิดมาไม่ได้ง่ายนัก ...

ชีวิตเป็นสิ่งที่มีความหวัง

ชีวิตก็เหมือนละครที่มีการยกย่อนโศกสลด และสับสนสลับกันไป หาอะไรแน่นอนไม่ได้...”

“เทพในแดนสรวง จะช่วยสร้างสรรและดลบันดาลให้ชีวิตคนที่ประกอบกรรมดีมีความเจริญรุ่งโรจน์และสุขสกลในอนาคตกาล”

หลังจาก ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ประกาศยอมแพ้ แก่บุคคลที่กำลังรายล้อมอยู่รอบตัวแล้วลงไป ก็ได้มีคน จำนวนประมาณ ๓๐ คน พวกกันตรูเข้ามาหาและจับ มัดมือไพล่หลังด้วยผ้าขาวม้าทันที

หัวหน้าผู้ดำเนินการเข้า จับกุมควบคุม ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ในครั้ง^{๕๕} นี้ มีปลัดอำเภอประจำตำบล และ ตำรวจประจำท้องที่อีกสองคนด้วยกัน นอกจากนั้นก็มี ชาวบ้านพื้นเมือง ซึ่งล้วนแต่เป็นชาวนาและมีสีหน้า ว่าเร็งและยิ้มแย้มแจ่มใส แสดงให้เห็นว่าเป็นคนที่มี ความเมตตาปราณีด้วยกันทั้งนั้น^{๕๕} แล้วผู้จับกุมก็ดำเนินการ ไปตามระเบียบแบบแผนของการปกครองต่อไป...

เรื่องเงินกำลังภายใน ของ น. นพรัตน์

ปกแข็งลดพิเศษ 50%

เรื่อง	จำนวนเล่ม	ราคาปก	ลดเหลือ	ชื่อเรื่อง	จำนวนเล่ม	ราคาปก	ลดเหลือ
มังกรขาว	3	90	45	หัตถ์ทวี	3	90	45
จอมโจจอมสังหาร	3	90	45	โอบตัวเถลิง	4	120	60
บัณฑิตโลกาฬ	5	150	75	ผจญโลกันต์	3	90	45
ราชธำพา	3	90	45	เทพพิศดาร	3	90	45
ยันต์มฤตยู	3	120	60	ขมทุกจำแลง	3	90	45
จอกประลัย	4	120	60	นักบุญใจเพชร	3	90	45
กระหวนเลือด	3	90	45	ทูลเขาลือลือ	3	90	45
หัตถ์เทวราช	3	90	45	ถล่มอเวจี	3	90	45
ภูตบดม่วง	3	90	45	ภูตชั่วชุมมวง	3	90	45
เทพบุตรสุวรรณ	3	90	45	นครมรณะ	3	90	45
แดนมหัศจรรย์	3	90	45	จอมกะนอง	3	90	45
เพชรฆาตหุ่น	2	60	30	ลิวเสาะแก้ว	2	60	30
พระยมผยอง	3	90	45	เพชรฆาตโหด	3	90	45
คาบถมกรรต	3	90	45	เลิศบุรุษ	3	90	45
จับอิตนิง	2	60	30	อภินิหารหน้ำหยก	4	120	60
ชัยเขี้ยวบ่อ	6	180	90	เดชกล้าทอง	3	90	45
พญามารเงิน	5	150	75	นักศึกษายาบาบ	3	90	45
เดชอูกาบาค	3	90	45	ชุดของ จำลอง พิณนาคะ			
พระกาฬหน้าทอง	3	90	45	มังกรหยก 3 ภาค	19	720	350
ห้วงแสงเคยม	3	90	45	โต๊ะย่นัก	5	200	100
อินทรีกาญจน	3	90	45	คาบประกาศิต	3	150	75
วิระบุรุษสำราญ	3	90	45				

สนใจสั่งซื้อที่

สำนักพิมพ์ บันดาลศาสตร์

138-138 ถ. นครสวรรค์ นางเล็ง กรุงเทพฯ

นอกจากนี้ สำนักพิมพ์ยังมีหนังสือดีๆ ราคาถูกพิเศษ

ให้ท่านเลือกซื้ออีกเป็นจำนวนมาก